

**Metodika pro uchování,
exploataci a zpřístupnění
obsahu historických
divadelních cedulí**

Metodika pro uchování, exploataci a zpřístupnění obsahu historických divadelních cedulí

Markéta Trávníčková a kol.

**(Jan Frouz, Alena Jakubcová, Kateřina Musílková,
Martina Ohlídálová, Václav Štěpán, Kryštof Vanča)**

Metodika je výsledkem řešení projektu programu NAKI II *Cesta k divadlu. Vývoj metodiky a specifických nástrojů pro uchování, exploataci a zpřístupnění historických divadelních cedulí se zvláštním zřetelem ke sbírkovým fondům Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně.*

Identifikační kód projektu: **DG16P02B008**

příjemce koordinátor: Národní muzeum

řešitel příjemce koordinátora:

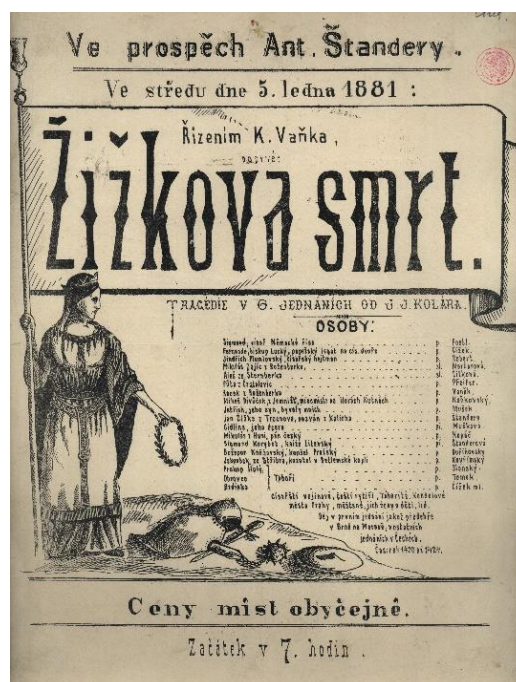
Mgr. Markéta Trávníčková

příjemce: Institut umění – Divadelní ústav

řešitel příjemce: PhDr. Alena Jakubcová, Ph.D.

příjemce: Moravské zemské muzeum

řešitel příjemce: PhDr. Jaroslav Blecha

2019

PRACOVNÍ TÝM PROJEKTU:

Národní muzeum (Divadelní oddělení)

Mgr. **Markéta Trávníčková**, řešitel příjemce-koordinátora
(marketa.travnickova@nm.cz)

Mgr. **Kateřina Musílková**, projektová manažerka
(katerina_musilkova@nm.cz)

Kryštof Vanča, koordinátor digitalizace
(krystof_vanca@nm.cz)

Ing. **Martina Ohlidalová**, Ph.D., koordinátorka restaurování
(martina_ohlidalova@nm.cz)

Mgr. **Vojtěch Poláček**, koordinátor vývoje databáze
(vojtech_polacek@nm.cz)

Institut umění – Divadelní ústav (Kabinet pro studium českého divadla)

PhDr. **Alena Jakubcová**, Ph.D., řešitel příjemce
(alena.jakubcova@idu.cz)

PhDr. **Jitka Ludvová**, CSc., řešitelka textové interpretace
divadelních cedulí
(jitka.ludvova@idu.cz)

p. h. **Václav Štěpán**, CSc., řešitel textové interpretace
divadelních cedulí
(vaclav.stepan@idu.cz)

Moravské zemské muzeum (Oddělení dějin divadla)

PhDr. **Jaroslav Blecha**, řešitel příjemce
(jblecha@mzm.cz)

Mgr. **Veronika Valentová**, Ph.D., řešitelka textové interpretace
divadelních cedulí
(vvalentova@mzm.cz)

Mgr. **Hana Ocetková**, řešitelka textové interpretace divadelních cedulí
(hocetkova@mzm.cz)

OBSAH

1. Odkaz na výzkumnou aktivitu, na jejímž základě metodika vznikla.....	7
2. Návrh uživatelů, pro který by měl být výsledek výzkumu druhu metodika poskytovatelem stanoven jako doporučený k využití v praxi	7
3. Metodika pro uchování, exploataci a zpřístupnění obsahu historických divadelních cedulí	7
3.1. Úvod	7
3.2. Vstupní analýza fondu, vyhodnocení stavu předmětů	11
3.3. Work-flow digitalizace divadelních cedulí.....	11
3.3.2. Digitalizační pracoviště Divadelního oddělení Národního muzea.....	12
3.3.2.1. Skenování	12
3.3.2.1.1. Skenování jednotlivých (volných) cedulí	12
3.3.2.1.2. Skenování cedulí svázaných do konvolutů	12
3.3.2.2. Úprava digitalizátů	13
3.3.2.3. Pojmenovávání souborů	13
3.3.2.4. Uložení a uchovávání digitalizátů	14
3.3.2.5. Tvorba metadat.....	14
3.4. Restaurování cedulí	15
3.4.1. Popis konvolutů.....	15
3.4.2. Fyzický stav před restaurováním.....	15
3.4.3. Metodika restaurování.....	17
3.4.3.1. Demontáž	17
3.4.3.2. Čištění a odkyselení	17
3.4.3.3. Opravy	18
3.4.3.4. Kompletace.....	18
3.4.4. Závěr.....	19
3.5. Vytěžení údajů, relevantních pro teatrologický výzkum.....	20
3.5.1. Tvorba svodných karet inscenací jako mezistupně mezi cedulí a databází	20
3.5.2. Přepis údajů z cedulí do databáze bez použití svodných karet.....	21
3.6. Elektronický divadelní archiv (EDA) - databáze divadelních inscenací	21
4. Závěr	23
5. Literatura.....	25
6. Přílohy.....	27
6.1. Manuál pro tvorbu a používání svodných karet inscenací.....	27
6.1.1. Úvod.....	27
6.1.2. Obecné zásady	28
6.1.3. Struktura svodných karet inscenací.....	29

6.1.4.	Detailní popis základní verze svodných karet inscenací	34
6.1.5.	Ukázky svodných karet inscenací	49
6.1.6.	Metodologické problémy	57
6.1.7.	Formuláře svodných karet inscenací k použití	62
6.2.	Manuál pro databázi EDA - Elektronický divadelní archiv – editorské rozhraní	70
6.2.1.	Základy ovládání 6.2.1	71
6.2.1.1.	Přihlašování 6.2.1.1	71
6.2.1.2.	Hlavní menu	71
6.2.1.3.	Základní ovládání	72
6.2.2.	Osoby a představení	76
6.2.2.1.	Úloha „Osoby“	76
6.2.2.2.	Úloha „Tituly“	85
6.2.2.3.	Úloha „Inscenace“	94
6.2.2.4.	Úloha „Představení“	104
6.2.3.	Scény, soubory a instituce 6.2.3	114
6.2.3.1.	Úloha „Instituce“ 6.2.3.1	114
6.2.3.2.	Úloha „Soubory“	122
6.2.3.3.	Úloha „Scény“	130
6.2.3.4.	Úloha „Sezóny“	136
6.2.3.5.	Úloha „Budovy“	137
6.2.4.	Prameny a Dokumenty 6.2.4	142
6.2.4.1.	Úloha „prameny a dokumenty“	142
6.2.5.	Základní výčty 6.2.5	145
6.2.5.1.	Úloha „Jazyky“	145
6.2.5.2.	Úloha „Národnosti“	146
6.2.5.3.	Úloha „Typy autorství“	146
6.2.5.4.	Úloha „Žánry“	146
6.2.5.5.	Úloha „Podžánry“	147
6.2.5.6.	Úloha „Funkce“	147
6.3.	Popis uživatelského prostředí databáze Elektronický divadelní archiv	149
6.3.1.	Úvod	149
6.3.2.	Objekty prezentace	150
6.3.2.1.	Karta osoby	152
6.3.2.2.	Karta inscenace	152
6.3.2.3.	Karta představení	153
6.3.2.4.	Karta titulu	153
6.3.2.5.	Karta instituce	153

6.3.2.6.	Karta souboru	154
6.3.2.7.	Karta scény	154
6.3.2.8.	Karta budovy	154
6.3.3.	Vyhledávání podle atributů	154
6.3.4.	Ukázky výstupů databáze	159
6.4.	Ukázka soupisu autorů	162
6.5.	Specializovaná mapa s odborným obsahem (ukázky z aplikace)	166

1. Odkaz na výzkumnou aktivitu, na jejímž základě metodika vznikla

Grantový projekt programu NAKI II *Cesta k divadlu. Vývoj metodiky a specifických nástrojů pro uchování, exploataci a zpřístupnění historických divadelních cedulí se zvláštním zřetelem ke sbírkovým fondům Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně*,
Identifikační kód **DG16P02B008**

2. Návrh uživatelů, pro který by měl být výsledek výzkumu druhu metodika poskytovatelem stanoven jako doporučený k využití v praxi

O využití metodiky projeví už v době podání přihlášky grantového projektu dvě instituce – Archiv Národního divadla a Teatrologické pracoviště Oddělení společenských věd Slezského zemského muzea v Opavě. V případě Národního divadla je situace o to jednodušší, že databázi projektu *Cesta k divadlu Elektronický divadelní archiv* vyvinula tatáž firma jako aplikaci *Soupis repertoáru ND od roku 1883*, v budoucnu by tedy jejich spojení do celonárodní databáze divadelních inscenací bylo možné. Archiv Národního divadla a Divadelní oddělení Národního muzea navíc vlastní tutéž řadu cedulí Národního divadla od roku 1883 dosud, které nejsou zdigitalizovány a s jejichž digitalizací se nepočítá v rámci projektu *Cesta k divadlu*. Bylo by proto žádoucí společnými silami fond digitalizovat (čímž by byly zjištěny i případné odchylky – chybějící cedule v jedné či druhé instituci).

Z dalších institucí je možné oslovit desítky muzeí a archivů, které uchovávají fondy divadelních cedulí. Jejich přehled je výsledkem několikaletých rešerší, shrnutých ve specializované mapě:

www.divadelnicedule.cz

Jde o 160 institucí v Čechách a na Moravě. K nejvýznamnějším patří: Muzeum hlavního města Prahy, Národní archiv, Strahovská knihovna, v rámci Národního muzea Archiv, Náprstkovo muzeum a České muzeum hudby, Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Moravský zemský archiv, Archiv města Brna, aj.

3. Metodika pro uchování, exploataci a zpřístupnění obsahu historických divadelních cedulí

3.1. Úvod

Divadelní cedule patří k nejpřínosnějším zdrojům informací o dějinách divadla. Jejich původním úkolem bylo zvát publikum k návštěvě právě připraveného představení. Protože však podrobně informují o všech základních údajích jednotlivých představení (místo, budova, divadelní společnost, soubor, datum a čas, hraný titul, tvůrci a interpreti), pouze jejich studiem lze zpětně sestavit a zkoumat soupisy repertoárů divadel, přehledy inscenací a interpretů (režisérů, dirigentů, choreografů, herců, pěvců i tanečníků), údaje o hostujících umělcích atd. Na rozdíl od plakátu, který je většinou výtvarně pojatý a váže se k inscenaci, přináší denní cedule údaje o konkrétním představení. Čtení informací, které historická divadelní cedule přináší, je ovšem pro současného zájemce nesnadným úkolem. Často je cedule vnímána spíše jako objekt poskytující estetický zážitek střídáním různých druhů, velikostí a barev písma, grafickým rámováním s přitažlivými detaily, případně i rukopisnými

vpisky. Každá cedule přináší značné množství informací, ale jejich uspořádání je historicky i funkčně proměnlivé. Zpřístupnění informačního bohatství divadelních cedulí vyžaduje tedy dlouhodobou a pečlivou práci erudovaných pracovníků. Navržená metodika počítá s využitím digitálních technologií v kombinaci s teatrologickým výzkumem, neboť využití obsahu cedulí je možné teprve po verifikaci a doplnění relevantních dat.

Systematické zpracování a zpřístupnění historických divadelních cedulí komplikuje především jejich výskyt v různých roztroušených fondech. Tato skutečnost na druhé straně dokládá, že divadlo bylo v dějinách běžnou součástí společenského života a jeho účastníci cedule často uchovávali v osobních sbírkách, které se následně dostávaly do sbírkových fondů veřejných institucí a někdy bývaly pro budoucnost zachráněny až kuriózním způsobem (např. skladatel a hudebník svatovítského chrámu Josef Antonín Sebling používal v polovině 18. století divadelní cedule jako obaly na hudebniny a zachránil tak 35 unikátních pražských cedulí (dnes uloženy v Archivu Pražského hradu), podobně Jan Jeník z Bratřic uchoval několik cedulí tím, že je vlepil do svých rukopisných *Bohemik*).

Přístup k jedinečným pramenům poznání divadelní historie, jakými jsou cedule, je dlouhodobě vyžadován tuzemskou i mezinárodní badatelskou obcí. Zejména sbírky Divadelního oddělení Národního muzea jsou unikátní v tom, že jsou zde uchovány téměř v úplnosti cedule první české scény (na ose Stavovské divadlo – Prozatímní divadlo – Národní divadlo) od roku 1824 dosud, cedule vinohradského divadla z let 1907–1959 a cedule pražských německých divadel (vyhledávané zvláště německými a rakouskými badateli) z let 1858–1944. Oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea disponuje souborem cedulí českého (1892–1985) a německého (1875–1918) profesionálního divadla v Brně. Proto právě na materiálech z těchto dvou institucí jsou v rámci tvorby metodiky všechny postupy zkoušeny.

Pro práci s těmito fondy je třeba zásadně terminologicky vymezit jednotlivé typy tisků. Samotné denní **cedule** byly věšeny daný den na budovu divadla, v některých případech později vázány do konvolutů a archivovány), takže je pravděpodobné, že se jedná o představení, která se opravdu odehrála. Hlavně z 19. století se však zachovalo také poměrně velké množství **pozdáněk** na benefice jednotlivých členů souboru. V jejich záhlaví stálo v prvních letech slovo *pozdání*, později *program* (mnohé se také programům, jak je známe dnes, začínaly podobat, byly vícestránkové, často zdobené, opatřené výjevy z dotyčného kusu). Pozvánky obsahovaly i údaje o osobách a obsazení. Tiskly se ale několik dní před datem, na které zvaly, takže nemohly zachytit změny (zejména v hereckém obsazení), proto v nich nalézáme nejvíce odchylek od skutečnosti. Stručnější celostránkové informace (bez uvedení osob a obsazení) o následujícím programu, případně o změnách v denním repertoáru, se nazývaly **návěští**. Divadelní cedule často obsahují několikařádkové odkazy na představení následujícího dne, ty nazýváme **anonce**. Termín **plakát** je pak vyhrazen pro takový předmět, většinou výtvarný, který se netýká konkrétního představení, ale celé inscenace, jež zůstává na repertoáru delší dobu. Pro teatrologický výzkum je zásadní práce s cedulemi, které jsou z výše uvedených důvodů nejvěrohodnějším pramenem. V případě, kdy se cedule nedochovala, může být pomocným vodítkem pozvánka, návěští i anonce. Ve všech případech je však nutná konfrontace s dalšími prameny – almanachy, dobovým tiskem, seznamy kasovních výnosů apod.

Ukázky:

cedule:

Král. stavovské divadlo v Praze.

V neděli dne 2. listopadu 1856.
Začátek ve tři čtvrtě na čtyry.
Ve prospěch sboru zpěvoherního.

**KRAKONOS
a tvrdohlavý nevládník.**

Romantická čarodějní směsobra ve 3 jednáních od Ferd. Raimunda, pro české divadlo od V. Fillopa. Hoda od V. Mollera. Elektro-galvanický východ slunce, od c. k. priv. mechanika pana Romualda Božka mladšího bude od něho z ochoty k beneficientům osobně veden.

O s o b y :

Krakonos, král vřechů	Pan Šimanovský.	Maria, jeho žena	Pani Hynková.
Horoň, horní duch	Pan Veleha.	Rozinka,	Pani Dufková.
Zeman Trstihlav	Pan Kolar st.	Pavlik,	Malá Hynková.
Marie, manželka jeho	Pt. Widemannová.	Zuzana,	Kar. Klettnerová.
Amalie, dcera jeho ze třetí manželky	Pani Peškova.	Vašíček,	Jos. Klettnerová.
Pan Dubenský, Marlin hrabě, obchodník v Benátkách	Pan Lapil.	Babička Borková	Pani Lemnersová.
August Hron, mladý mláde	Pan Pokorný.	Jenik, dřevotěp, huzdění ženich	Pan Kral.
Lizinka, Amalina komorná	Panna Gauteva.	Zuzana,	Pani Martincová.
Habakuk, sloužící v domě pana Trstihlavy	Pan Kaška.	Anastacie, Trstihlavovy zemědělské ženy	Panna Petráilková.
Terzka, kucharka	Pani Zochtelová.	Klara,	Panna Merwardova.
Šebesta, kočí	Pan Křtin.	Horní duchové. Božkovo v chrámě poznání. Čedeř v domě pana Trstihlavy.	
Křtíř Borek, uhlíř	Pan Nikolsi.	Děj se koná na zátoce pana Trstihlavy a v okolí.	

J. A. St.

pozvánka:

Kr. stav. divadlo v Praze.

Wysoco váženému obecenstvu uvádí se k vědomosti, že se bude
w neděli dne 14. listopadu 1847
we prospěch níže psané
poukajow provozowati:

Česká Meluzina,
auch:
Krakonošowa čarowná zahrada.
Dramatická bájka ve 5 jednáních od profesora W. Klicpera.

Hudební sbor duchů w třetím jednání složen jest od kapelního mistra P. Tauwice.

Tanec rusaček, usporádaný od baletního mistra p. Koblara a wyvedený od baletního sboru.

Létadla, stroje a wšelké mašiny od dweadelního masinisty p. Rosenberga.

Panna Libinská bude mít čest ze zvláštní ochoty pro beneficientku ponejprw vystoupiti.

Ku kterémuž představení své nejuctíwější pozvání činiti sobě za čest pokládá
Nina Kolároová,
Dien stavovského divadla.

Kön.ständ. Theater in Prag.

Dem verehrungswürdigen Publikum dient zur Nachricht, daß
Samstag den 14. November 1847
zum Vortheile der Unterzeichneten
zum erstenmale in böhmischer Sprache
aufgeführt wird:

Die böhmische Melusine,
oder:
Rübezal's Zaubergarten.
Dramatisches Märchen in 5 Akten von Professor Wenzel Klicpera.

Der Bühnenchor im dritten Akte ist vom Herrn Kapellmeister Tauwicz komponirt.

Der Rappentanz ist vom Balletmeister Herrn Koller arrangirt, und ausgeführt vom sammtlichen Balletchor.

Die Flugwerke und sammtliche Maschinen vom Theatermeister Herrn Rosenberg.

Dem. Libinsky hat aus besonderer Gefälligkeit für die Beneficantın die Rolle der **Jarosl** übernommen.

Zu welcher Vorstellung ihre ergebene Einladung zu machen die Ehre hat
Nina Kolar,
Mittglied des k. k. Theaters.

návěští:

Návěští o slawovském divadle.

Šlechtnému urozenému a ctihodnému včecenskému krečdemosti slauží, že
příští neděli dne 24. ledna 1830
w prospěch pana Karla Stratatého
promozeno bude:
Hudební dramatická
W s s e l i c e h o c h u t,
we třech odděleních,
we které geg Paní: Bindrowá, Poddorfská, Altramsowá, Bru-
nettowá; a Páni: Feistmantel a Wolse přijalwé podporowat
budau.

Nachricht vom Landiändischen Theater.

Einem hohen Adel und dem verehrungswürdigen Publikum dien:
zur Nachricht, daß:
Sonntag den 24. November 1830.
zum Vortheile des Herrn Strataty
gegeben wird:
Ein musikalisch-dramatisches
P o t p o u r r i
in 3 Abtheilungen,
wobei den Madame Binder, Poddorfs, Altram und Brunetti, dann
die Herren: Feistmantel und Wolse gefälligst unterstützen werden.

Prag den 22. Jänner 1830.

anonce:

Král. stav. divadlo v Praze.
Zítřka v neděli dne 28. října.
Ve prospěch pana **J. J. Kolara.**
Sen v noci Svatojanské.
Česovná hra v 5 jednáních od W. Shakespeara, Překlad od F. D. — Hudba od Mendelssohna-Bartholdyho.

plakát:

3.2. Vstupní analýza fondu, vyhodnocení stavu předmětů

Práce s jakýmkoli sbírkovým fondem musí být zahájena počáteční analýzou typologie divadelních cedulí, jejich počtu, příslušnosti k jednotlivým divadlům, stavu opotřebení. V Národním muzeu i Moravském zemském muzeu vznikly rozsáhlé interní dokumenty o stavu sbírek. Tato fáze práce byla však díky rešerším v rámci tvorby specializované mapy provedena týmem projektu Cesta k divadlu i v dalších 160 institucích (ukázky v příloze 6.5).

3.3. Work-flow digitalizace divadelních cedulí

3.3.1. Legislativa, metodiky a standardy v procesu digitalizace

Vláda ČR ve svém usnesení č. 70 z 30. ledna 2013 schválila Strategii digitalizace kulturního obsahu na léta 2013–2020.¹ Toto usnesení stanovilo strategické cíle digitalizace kulturního obsahu, přičemž na prvních dvou místech jsou zajištění rovného přístupu odborné i laické veřejnosti ke kulturnímu obsahu v digitální podobě a digitalizace kulturního obsahu a shromažďování digitálních dokumentů jako součásti kulturního dědictví. V případě online zveřejňování digitalizovaného obsahu se instituce řídí autorským zákonem 121/2000 Sb.² Ze strany Evropské unie byla vydána tzv. Zelená kniha, která si dává za cíl šířit znalosti v oblasti výzkumu, vědy a vzdělání v online prostředí.³ Oblast digitalizace a zpřístupnění digitalizovaného obsahu movitého kulturního dědictví je rovněž jedním ze stěžejních témat Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015–2020 a obecnějších dokumentů Státní kulturní politika na léta 2015–2020, s výhledem do roku 2025 a jejího Plánu implementace.

Samotné paměťové instituce zpravidla vytvářejí vlastní koncept digitalizace, které hodnotí aktuální stav v dané instituci a určují cíle a metody k jejich dosažení. Nedílnou součástí těchto koncepcí je plán a rámcový časový harmonogram digitalizace. Základním výchozím dokumentem k průběhu a nastavení vlastního procesu digitalizace a následné práci s digitalizovaným obsahem je digitalizační směrnice. Ta zajišťuje, že proces digitalizace bude v rámci dané instituce probíhat jednotným způsobem.⁴

Formáty pro ukládání digitalizátů či fotografií se v praxi používají nejčastěji JPEG (Joint Photographic Experts Group) a TIFF (Tag Image File Format). Formát JPEG se užívá pro běžnou práci s fotografiemi či skeny. Pro archivaci je však nevhodný z důvodu ztrátové komprese. Formát TIFF je běžně užíván k archivaci souborů, nabízí totiž možnost bezztrátové komprese při maximálním zachování kvality souborů. Nejčastěji užívaným standardem pro popis digitalizátů je Dublin Core.⁵ Formátem, který je užíván především k harvestování dat jsou například Museumdat⁶ či Europeana semantic elements.⁷

¹ <https://www.mkcr.cz/strategie-evropa-2020-digitalizace-kulturniho-obsahu-831.html>, 26. 8. 2019.

² <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=121&r=2000>, 26. 7. 2019

³ <https://publications.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/47dec4c0-34ca-421d-b1c3-e01f96669340/language-cs>, 26. 7. 2019.

⁴ Metodický pokyn k digitalizaci, <https://www.mkcr.cz/integrovaný-system-ochrany-moviteho-kulturniho-dedictvi-525.html#27>, 8. 2019.

⁵ <https://dublincore.org/>, 27. 8. 2019

⁶ <http://www.museumdat.org/>, 27. 8. 2019

⁷ <https://pro.europeana.eu/page/ese-documentation>, 27. 8. 2019.

Popisné informace se s obrazem propojují v prostředí databází. Těch je v muzejním prostředí běžně užíváno několik. Ze starších je to například Demus⁸ či Bach. Z nových databází je pak běžně užíván Museion⁹ a VadeMeCum.¹⁰

Aktuální problematika digitalizace, práce s digitalizovaným materiálem a jeho dalšího využití v různých oblastech muzejní práce (např. prezentace, vzdělávání, odborné zpracování, badatelský servis) je v posledních dvou desetiletích předmětem zájmu řady odborných publikací i pravidelně se konajících konferencí či odborných setkání (v ČR například Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě). Dostupnou zahraniční i domácí odbornou literaturu specializující se na oblast digitalizace a jejího dalšího využití je možné prezenčně i absenčně studovat v Knihovně Centra pro prezentaci kulturního dědictví při Národním muzeu (jedno z metodických center MK ČR). K aktuálním příručkám patří například:

- *Manual of digital museum planning* / edited by Ali Hossaini and Ngaire Blankenberg. Lanham; Boulder; New York; London: Rowman & Littlefield, 2017.
- Miller, Steven J. *Metadata for digital collections: a how-to-do-it manual* / Steven J. Miller. New York; London: Neal-Schuman Publishers, 2011.
- *Digital preservation for libraries, archives, and museums* / Edward M. Corrado and Heather Lea Moulaison. Lanham; Boulder; New York; Toronto; Plymouth, UK: Rowman & Littlefield, 2014.
- Digital History: A Guide to Gathering, Preserving, and Presenting the Past on the Web, COHEN, Daniel J.; ROSENZWEIG, Roy, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.
- Digital Heritage and Culture: Strategy and Implementation DIN, Herminia; WU, Steven (eds.), London: World Scientific Publishing, 2015.

3.3.2. Digitalizační pracoviště Divadelního oddělení Národního muzea

3.3.2.1. Skenování

3.3.2.1.1. Skenování jednotlivých (volných) cedulí

Je možné na jakémkoli skeneru o velikosti A2. Díky prostředkům grantu programu NAKI vzniklo v Divadelním oddělení Národního muzea digitalizační pracoviště a zakoupen byl skener i2S CopiBook COBALT A2 s rozlišením 600 dpi. V ojedinělých případech (a spíše pro výtvarné plakáty), kdy formát cedulí překračuje rozměry formátu A2, předáváme cedule k digitalizaci na digitalizační pracoviště v Ústředním depozitáři Terezín, jež disponuje skenerem o velikosti A0. Skenujeme ve formátu TIFF a v rozlišení 300 dpi.

3.3.2.1.2. Skenování cedulí svázaných do konvolutů

Zde je situace komplikovanější. Nutné je použití knižního skeneru. Jelikož vazači cedulí v 19. století s jejich skenováním nepočítali, nastává velice často problém, že střed vazby nelze digitalizovat. Pak je třeba konvoluty odborně (v rámci restaurátorské dílny) rozešít. Ani to však vždy nezaručuje čitelnost údajů ve hřbetu svazků, v některých případech jsou nenávratně

⁸ <http://www.citem.cz/citem/wpress/2007/10/demus-predstaveni/>, 27. 8. 2019.

⁹ <http://www.musoft.cz/museion/>, 27. 8. 2019.

¹⁰ <http://www.bach.cz/produkty/muzejni-vademecum/>, 27. 8. 2019.

ztraceny a při teatrologickém výzkumu je třeba je rekonstruovat pomocí srovnání s jinými obdobnými cedulemi.

3.3.2.2. Úprava digitalizátů

Následně dochází k základní grafické úpravě surových digitalizátů pořízených ve formátu TIFF bez komprese v softwaru (v našem případě používáme software Zoner Photo Studio) - jejich otočení, narovnání, ořezání na adekvátní velikost, retušování prstů apod. - a uložení pojmenovaných souborů (viz níže) do komprimovaného formátu JPEG.

3.3.2.3. Pojmenovávání souborů

Jediným možným způsobem pro tuto fázi práce je ukládání souborů v rámci jednotlivých sbírkových institucí, byť se v rámci nich bude nezhledka jednat o tatáž divadla. K propojení dojde až v databázové aplikaci, kde budou u jednotlivých inscenací odkazy na dokumenty o nich, uložené na různých místech.

V případě sbírky cedulí Divadelního oddělení Národního muzea jsou soubory uloženy v adresářích podle názvů divadel (Stavovské divadlo, Prozatímní divadlo apod.) a podadresářích, odpovídajících názvům konvolutů (např. 1824/I, 1862/III). Názvy jsou pak tvořeny vzorcem RRRR-MM-DD (1862-03-11) a k nim přidána eventuální informace,

v jakém jazyce bylo představení uvedeno (1862-03-11_C), že představení probíhalo odpoledne (1862-03-11_o) nebo na pobočné scéně (1862-03-11_NM). Soupis zde uvedených zkratk by měl platit pro veškerou další digitalizaci, není však konečný. Úkolem pracovníků institucí, které metodiku využijí, bude vytvořit případné zkratky pro pobočné scény např. regionálních divadel, popř. jejich názvy nezkracovat. Vzorec názvu souboru je pak zakončen inventárním, případně jiným evidenčním číslem v CESovém formátu (např. v případě Divadelní podsírký Národního muzea ve formátu H6C-XXXXX).

Příklad: Název souboru **1862-03-11_C_o_AH_H6C-17255** vypovídá o tom, že se jedná o odpolední představení z 11. 3. 1862 hrané v českém jazyce v prostoru Arény na hradbách (zkratky pobočných scén jsou uvedeny v manuálu ke tvorbě svodných karet), nakonec je uvedeno inventární číslo konvolutu, v němž je cedule svázána.

Další příklady:

1849-11-08-C_H6C-17511 (česká cedule)

1849-11-08-N_H6C-17511 (německá cedule)

1849-11-08-CN_H6C-17511 (česko-německá cedule)

1849-11-08-C-odpoledne_H6C-17511 (česká cedule, odpolední představení)

1849-11-08-C-navesti_H6C-17511 (návěští v českém jazyce)

1849-11-08-C-koncert_H6C-17511 (koncert – cedule v českém jazyce)

1849-01-07-C-AH_H6C-17511 (představení na jiné než hlavní scéně instituce, v tomto případě v aréně)

1849-01-07-C-odpoledne-AH_H6C-17511 (hrálo se česky odpoledne v aréně)

3.3.2.4. Uložení a uchovávání digitalizátů

Upravené a pojmenované digitalizáty ve formátu JPG jsou průběžně ukládány na datová úložiště instituce, odkud jsou pravidelně zálohovány v rámci e-infrastruktury CESNET. Původní neupravené skeny ve formátu TIFF jsou zálohovány minimálně ve dvou kopiích na externích úložištích.

3.3.2.5. Tvorba metadat

K pořízeným digitalizátům je paralelně pořizována databáze metadat formou excelové tabulky, která obsahuje následující kategorie metadat (uváděné ve sloupcích) částečně vycházející ze standardu pro metadatový popis digitálních objektů Dublin Core:

- Název souboru (př. 1824-05-07-N.jpg)
- Popis předmětu (vzhledem k tomu, že se ve všech případech jedná o divadelní cedule, uvádí se zde pouze název hry – př. *Gabriele / Die Tochter Pharaonis*)
- Poznámka (nepovinná kategorie – př. když se jedná o *návěští*)
- Datace (př. 7. 5. 1824)
- Jazyk dokumentu (př. *německý*)
- Lokalita (př. *Česká republika*)
- Materiál (př. *papír*)
- Technika (př. *tisk*)
- Inventární číslo / Signatura (př. H6C-17510 / 009)

3.4. Restaurování cedulí

Divadelní cedule prošly rukama generací badatelů, čemuž odpovídá úroveň jejich opotřebení. Co se týče fondu Divadelního oddělení Národního muzea, např. cedule Prozatímního divadla pro představení v letních arénách byly tištěny na nekvalitním papíře a vzhledem k velkým formátům skládány a vázány do konvolutů. Jejich stav je mnohdy katastrofální.

Jedním z hlavních výstupů projektu je zrestaurování osmi nejohroženějších konvolutů divadelních cedulí Prozatímního divadla z divadelní sbírky Národního muzea, které probíhalo v letech 2016–2018. Před zahájením restaurování bylo nutné vyřešit metodiku a etické otázky plánovaných zásahů. Popis metodiky může být návodem pro restaurátorská pracoviště dalších institucí, disponujících podobným typem materiálu.

3.4.1. Popis konvolutů

Divadelní cedule v restaurovaných konvolutech jsou tištěné černým inkoustem na slabém strojním papíru (barvy tónované do odstínu chamoix, béžové, šedomodré či fialové) různé gramáže a kvality. Ve vázaných svazcích se vyskytuje několik formátů cedulí. Na některých se vyskytují tištěná razítka či přepisy/rukopisné poznámky inkoustem, inkoustovou tužkou nebo obyčejnou tužkou.

Konstrukce knižních bloků konvolutu byla provedena několika způsoby. Nejčastěji jsou divadelní cedule zavěšeny na tzv. křídélka (tj. papírové proužky cca 5–6 cm široké s výškou na délku předsádky), které tak tvoří jednotlivé dvoulisty a umožňují rozevírání cedulí v bloku od středu. Menší formáty cedulí byly v knižních blocích zakomponovány ve formě jednolistů tak, že byly k sobě ve složce slepovány navzájem s úzkým přesahem ve hřbetu. Rozměrnější cedule jsou poskládány do formátu bloku (nejprve složeny podél a poté napříč u přední ořízky; u menších rozměrů jen napříč u přední ořízky) a takto složené opět lepeny na papírové proužky.

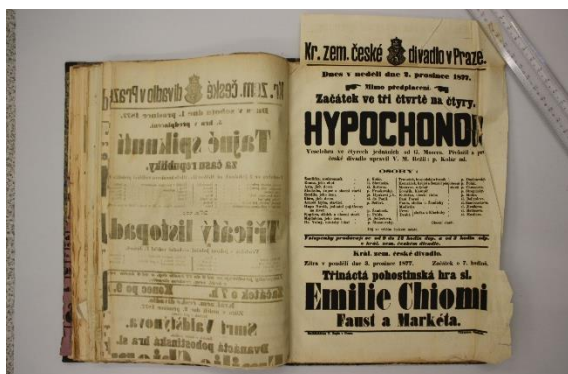
Poskládané složky konvolutů byly sešity v křídélkách, některé složky byly opatřeny dvěma proužky z pevnějšího papíru vyšší gramáže, které slouží jako zpevnění a zároveň zajišťují nabytí tloušťky bloku. Jednotlivé knižní bloky byly ušity na 3 zapuštěné motouzové vazy s nalepeným strojním kapitálkem. Každý motouz byl smotan ze dvou slabších přízí. Hřbet desek je kulacený a přelepený papírem. Předsádky jsou z pevnějšího strojového papíru otočené kolem složek. Desky konvolutů byly různé. U restaurovaných kusů byly desky lepenkové potažené ve hřbetní části a rozích plátnem či tmavě hnědou usní. Plocha desek byla u všech konvolutů přelepena strojovým mramorovaným papírem.

3.4.2. Fyzický stav před restaurováním

Zásadním problémem divadelních cedulí je špatná kvalita použitého papíru, původně určeného jen k jednorázovému použití. Jedná se o dřevitý papír, který před restaurováním vykazoval nízkou hodnotu pH v oblasti kolem stupně 4–4,5. Z tohoto důvodu byl papír extrémně zkrhlý, ztmavlý a lámavý. Barevný papír cedulí vykazoval větší míru poškození než nebarvený papír. To se také projevilo na velkém množství mechanických poškození jednotlivých divadelních cedulí, které bylo navíc podpořeno rozměrovou různorodostí cedulí (některé knižní bloky nelícovaly). Jednalo se zejména o řadu trhlin po okrajích listů a u závěsů křídélek. Dále extrémním namáháním při skládání a rozkládání byly vystaveny velkorozměrné cedule, které v místech skladů vykazovala před restaurováním extrémní

poškození. Často jsou patrné ztráty papírové hmoty zejména v rozích; místy jsou dochované fragmenty vloženy volně v knižním bloku konvolutů. Některé listy byly částečně či úplně vytrženy z knižní vazby. V minulosti bylo v některých blocích velké množství trhlin papíru divadelních cedulí neodborně opraveno malými samolepkami. V oblasti tiskových zrcadel bylo často viditelné zhnědnutí ploch v okolí tisku, listy byly zaprášené a se skvrnami, místy byl také patrný foxing.

Knižní bloky konvolutů byly v různém fyzickém stavu. Některé bloky byly zborcené, částečně vytržené z desek s prasklými předsádkami v drážce. Hřbety byly často poškozeny vydřením u hlavic a v drážkách. Často bylo v minulosti poškození bloku neodborně opraveno izolepou.

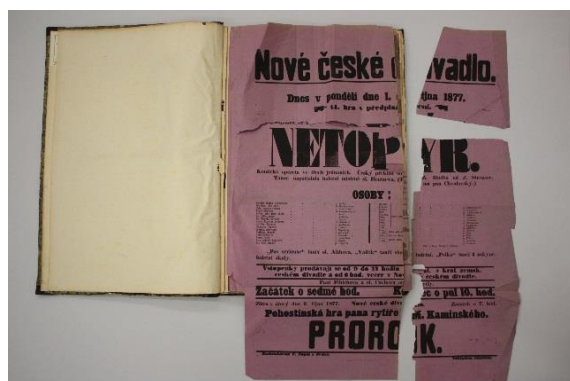
Obr. 1. 1877_IV_C20 – ukázka poškození před restaurováním. Foto: A. Skoupá

Obr. 2. 1877_IV_C20 – ukázka poškození před restaurováním. Foto: A. Skoupá

Obr. 3. 1877_IV_C20 – desky s neodbornou opravou pomocí izolepy. Foto: A. Skoupá

Obr. 4. 1877_IV_C20 – ukázka poškození před restaurováním. Foto: A. Skoupá

3.4.3. Metodika restaurování

Vzhledem k celkovému stupni degradace papíru divadelních cedulí vybraných konvolutů bylo nutné cedule pro úspěšné restaurování celoplošně zpevnit. Aby to ale bylo možné, bylo rozhodnuto, že je nezbytné všechny cedule demontovat z původní knižní vazby konvolutů. V některých případech byly divadelní cedule k sobě slepeny takovým způsobem, že jejich demontáž byla extrémně náročná. Z tohoto důvodu bylo nutné učinit před začátkem restaurování další zásadní rozhodnutí. V případě těchto divadelních cedulí nebude dodržena stejná technologie konstrukce knižního bloku. Zrestaurované cedule se nebudou již do bloku znovu lepit, ale všechny budou zavěšena na tzv. křídélka. Tato opatření je sice zásahem do původní konstrukce knižního bloku, ale zásadně pomůže uchovat fyzický stav zrestaurovaných divadelních cedulí.

3.4.3.1. Demontáž

K rozebrání knižního bloku na jednotlivé vazební prvky byla zvolena tzv. mokrá cesta. Nejprve byl blok obalen melinexovou folií, tak aby byl ochráněn před případným zvlhčením při snímání předsádek. Proces byl zahájen nanesením vrstvy vodným roztokem methylhydroxyethylcelulosity o koncentraci 4 hm % (Thylosa MH 6000, Hoechst) na předsádky v předešlé, která byla překryta melinexovou folií na cca 3–4 hodiny. Po této době byl předsádkový papír včetně adheziva zvlhčen a lepidlo nabotnáno. Následovalo odstranění melinexové folie a vrstvy methylhydroxyethylcelulosity a dále výměna za netkanou textilií, která sloužila jako pomocná vrstva pro sejmutí předsádek z předešlé. Vlastní sejmutí bylo provedeno pomocí skalpelu a knihařské kostky. Poté byl knižní blok rozebrán suchou cestou. Nastřížením šicích nití ve středových místech složek byly postupně odděleny jednotlivé složky a redukční proužky.

Separované desky i s předsádkami byly rozloženy a zatíženy. V případě poškození knižního pokryvu bylo v dalším kroku nutné sejmut ještě ten. To probíhalo také pomocí odkladu z methylhydroxyethylcelulosity, skalpelu a knihařské kostky. Sejmutý povrch byl poté dočištěn vlhčenými tampony a zatěžkán mezi filtrační papíry separovaných netkanou textilií. Pokud to bylo nutné, byly v dalším kroku sejmuty suchou cestou také textilní přelep hřbetu a rohy na deskách. Obnažené desky svěšené na potrhany papírový pruh včetně hřbetníku byly rozebrány na jednotlivé části. Očištění proběhlo smočením v lázni z destilované vody a desky byly poté ponechány volně vysychat na filtračním papíru. Po vyschnutí byly konsolidovány vodným roztokem methylhydroxyethylcelulosity o koncentraci 1 hm % (Thylosa MH 300, Hoechst) a ponechány volně vyschnout pouze při zatížení mezi filtračními papíry.

3.4.3.2. Čištění a odkyselení

Povrch rozebraných cedulí byl vyčištěn od prachu štětcí a pryžemi. V dalším kroku byly všechny cedule či slepené bloky cedulí opakovaně vykoupány v teplé vodní lázni mezi dvěma vrstvami netkané textilie, která dále sloužila pro přenos a další práci s plakáty. Takto byly zbylé cedule rozebrány, tak aby byla v co největší míře dochována původní křídélka. Následně byl papír cedulí a křidélek odkyselen ve vodné lázni uhličitanu vápenatého nebo směsi uhličitanu hořečnatého a vápenatého syceného oxidem uhličitým. Následovalo úplné vyschnutí na filtračních papírech. Výsledná hodnota pH papíru po ošetření se pohybovala v rozmezí 6,5 – 7,5.

3.4.3.3. Opravy

Odkyselené cedule byly poté jednotlivě konsolidovány vodním roztokem methylhydroxyethylcelulosy o koncentraci 1 hm % (Thylosa MH 300, Hoechst). Při tomto procesu došlo také k vyrovnání papíru na vodní hladině. Plakáty byly po dobu vyrovnávání položeny na netkanou textilii, díky čemuž nedocházelo k povrchovému poškození papírových vláken a tiskařské černi. Po částečném odstranění přebytečné vody bylo přistoupeno k vyspravení trhlin a přehybů japonským papírem lepeným methylhydroxyethylcelulosou o koncentraci 4 hm % (Thylosa MH 6000, Hoechst). Jednotlivé trhliny byly nejprve jednostranně nebo oboustranně dle potřeby zceleny proužky japonského papíru.

U cedulí s větší ztrátou papírové hmoty bylo přistoupeno k jejímu doplnění vrstvením japonského papíru vhodné barvy a síly. Následovalo celoplošné podlepení celé rubové plochy cedulí stejným papírem. Vysychání bylo provedeno pod zatížením. Po vyspravení všech divadelních cedulí v konvolutu následovala jejich digitalizace.

Pokud to bylo nutné, byly stejným způsobem vyspraveny papírové knižní pokryvy, lepenkové desky a papírová křídélka. Poškozená místa byla retušována akvarelovými barvami.

3.4.3.4. Kompletace

Po digitalizaci byly všechny velkoformátové cedule složeny podle původních lomů. Poté byly všechny cedule zkompletovány do jednotlivých dvoulistů zavěšením na křídélka a dále uspořádány do jednotlivých složek a ohnuty v místě křidélek v šíři cca 6–7 mm. V některých případech bylo nutné nasadit tzv. redukční proužky, jejichž cílem bylo vyrovnat tloušťku knižního bloku v hřbetu tloušťce bloku v okraji. Před šitím knižního bloku byly přilepeny předsádkové dvoulisty k první a poslední složce pšeničným škrobem v šířce 3–4 mm. Pro zpevnění byla předsádka ještě obtočena plátným proužkem jemné struktury. Takto připravený knižní blok byl zatížen v knihařském lisu na více jak 48 hodin.

Vlastní šití bylo provedeno původní technologií, tj. režnou nití na tři motouzy. Po ušití byla přilepena první a poslední složka k předchozím v síle cca 5 mm pomocí pšeničného škrobu. Po zaschnutí byl hřbet knižního bloku zaklížen, zkulacen a přelepen silnějším japonským papírem a dutinkou. Dalšího zpevnění bylo dosaženo přelepením hřbetu alkalickým papírovým přelepem. Jako adhezivum bylo využito pšeničného škrobu.

Desky byly většinou svěšeny na nový papírový proužek původního rozměru. U textilního pokryvu byl potažen původní hřbetník a rohy desek novým zatíraným černým plátnem a až na něj bylo aplikováno původní plátno. Následovalo potažení desek papírovým pokryvem. Ve všech krocích bylo jako adhezivum využito pšeničného škrobu. U usňového pokryvu byl hřbetník podložen a pokryty rohy novou usní podobného charakteru, na kterou byl přilepen původní hřbet za pomoci kostního klihu. Po potažení desek a jejich zaschnutí pod zatížením následovalo podlepení pšeničným škrobem.

Obr. 5. 1874_II_C6 – poškození před restaurováním. Foto: I. Brunnhoferová

Obr. 6. 1874_II_C6 – foto po restaurování. Foto: I. Brunnhoferová

Obr. 7. 1874_II_C6 – desky před restaurováním. Foto: I. Brunnhoferová

Obr. 8. 1874_II_C6 – desky po restaurování. Foto: I. Brunnhoferová

3.4.4. Závěr

Na všechny zrestaurované konvoluty divadelních cedulí byla vytvořena ochranná pouzdra z nekyselé lepenky jako ochrana proti prachu a přímému působení světla. Knihy musí být trvale uloženy v těchto pouzdrech s vloženým molitanovým klínem, který zaručí udržení kolmé polohy knižního bloku k podložce. Pro zachování vhodných podmínek uložení je nutné deponovat konvoluty ve stabilním klimatickém prostředí při relativní vlhkosti prostředí 50–60 % a teplotě 15–18 °C. Manipulace se skládanými plakáty musí být ale omezena již vždy na minimum. Toho se podařilo dosáhnout úspěšnou digitalizací všech zrestaurovaných cedulí před jejich navrácením do knižní vazby.

3.5. Vytěžení údajů, relevantních pro teatrologický výzkum

K zápisu informací se nabízelo několik možností včetně experimentu s využitím metody OCR. Vzhledem k povaze materiálu (příležitostné užité tisky s rozmanitým strukturováním informací, opotřebované až k nečitelnosti, graficky mnohotvárné, výskyt nealfabetických znaků a typografických chyb, jazyková pestrost daná vícejazyčným divadelním provozem a středoevropskou dramatikou zachovávající v názvech her původní grafémy) byl zvolen tradiční, ruční přepis.

Podle charakteru fondu, konkrétně v závislosti na tom, zda jde o ucelený komplet cedulí, zachycujících repertoár den po dni, nebo o nahodilé jednotlivé cedule toho kterého divadla, je nutné využít jeden ze dvou způsobů převedení informací z cedulí do databáze – za pomoci svodné karty a bez ní.

3.5.1. Tvorba svodných karet inscenací jako mezistupně mezi cedulí a databází

Pracovní pomůcky, zvané svodné karty inscenací, se ukázaly jako efektivní nástroj již při tvorbě soupisu repertoárů Národního a Prozatímního divadla. V prvním případě byly tvořeny na psacím stroji, ve druhém v textovém editoru t602. V rámci projektu Cesta k divadlu byly modifikovány do té míry, že poskytují veškerý aktuální stupeň poznání o daných inscenacích a zároveň jsou otevřeny nově vybádaným skutečnostem.

Název svodné karty je odvozen od jejího úkolu: svádět veškeré údaje excerptované z divadelních cedulí, tedy ze všech repríz jedné inscenace, a zároveň ze všech dalších dostupných pramenů (dobová periodika, almanachy, ročenky, přehledy představení pro divadelní provoz, kasovní výnosy aj.) a z literatury. Každé nově studované jevištní dílo vlastní svou kartu, na které jsou zachyceny údaje o jeho autorech, inscenátorech, hereckém obsazení s alternacemi, data jednotlivých repríz s uvedením scén. Svodná karta je tedy komplexním záznamem *života inscenace* a jejím úkolem je zachytit od premiéry po derniéru změny v údajích z cedulí všech repríz. Přitom je koncipována tak, aby z ní bylo možné zrekonstruovat údaje k jakémukoliv představení. Právě proto se hodí pro práci se souvislými celky cedulí. V případě nahodilých, jednotlivých cedulí je sice občas zachycen údaj o premiéře (poprvé, ponejprv, v novém nastudování), výjimečně i o derniéře (naposled), ale není způsob, jak ověřit, kolik repríz se konalo mezi nimi.

Údaje z cedulí jsou na karty převáděny tzv. diplomatickým přepisem, tzn. že je do důsledku respektováno znění cedulí, a graficky odlišně ve správné podobě (tedy s napravením chyb formálních i věcných). Zejména v 19. století si totiž tvůrci cedulí nedělali starosti s přesným uváděním jmen autorů, inscenátorů a interpretů, která byla velice často neúplná, zkomolená či úplně vynechaná, díla byla prisuzována překladatelům a upravovatelům apod. Čím starší cedule, tím méně údajů většinou obsahuje.

Dalším metodologické úskalí plyne z faktu, že v produkci divadel 19. století nacházíme dávno zapomenutá díla zapomenutých či polozapomenutých autorů. Pokud se vyskytují v encyklopediích, pak nejednotně. Proto bylo třeba nejen pro potřeby databázového programu jednoznačně stanovit podobu jména a příjmení. Byl to samostatný náročný úkol, pracovali jsme s desítkami děl encyklopedického charakteru a jejich porovnáním došli k závazným údajům, kterými je v současné době již naplněn Elektronický divadelní archiv. Prozatím jde o jména autorů činoherních, operních i baletních, jejichž díla byla uváděna na scénách Stavovského a Prozatímního divadla. Reprezentují však repertoár 19. století nejen časově (od roku 1824 do roku 1883, ale i dále v Národním divadle), ale i plošně, protože stejná díla byla hrála v dalších pražských i mimopražských divadlech i v kočovných společnostech. Výstupy této části úkolu byly publikovány ve Sborníku Národního muzea (viz seznam literatury).

Ukázku obsahuje příloha 6.4. Pro případné zájemce o použití naší metodiky jde pouze o informaci, jak byla data pořizována a ověřována. Jejich využití dalšími zájemci o naši metodiku již není potřeba vzhledem k tomu, že všechny údaje obsahuje databáze, která ovšem pochopitelně bude postupně doplňována o další jména autorů 20. a 21. století.

Podrobný manuál pro tvorbu svodných karet obsahuje příloha 6.1. Postupujeme v něm od obecných zásad až k marginálním s ambicí vše co nejvíce ilustrovat na příkladech. Ty byly voleny z oblasti, na které byla metodika zkoušena, tedy z repertoáru první pražské scény v letech 1824–1883, jsou však pochopitelně platné pro repertoár jakéhokoli dalšího divadla. S tou výhodou, že čím blíže k současnosti, tím jsou informace na cedulích úplnější a přesnější.

3.5.2. Přepis údajů z cedulí do databáze bez použití svodných karet

Jelikož databáze Elektronický divadelní archiv již v současné době díky existenci svodných karet inscenací Stavovského a Prozatímního divadla (1824–1883), vytvořených na základě studia širokého spektra odborné literatury, obsahuje základní penzum jmen autorů, inscenátorů a děl hraných v 19. století ve správné podobě, je možné této skutečnosti využít a plnit databázi i bez tvorby svodných karet. Díla, uváděná na české první scéně, se totiž vyskytovala v repertoáru mimopražských divadel, ale i kočovných společností. Co se týče 20. století, excerptce cedulí je mnohem jednodušší, čím blíže k současnosti, tím se snižuje počet chyb, vynechaných či zkomolených jmen a názvů.

Přepis údajů do databáze bez použití svodné karty je vhodný pro paměťové instituce, které nedisponují chronologicky celistvými řadami divadelních cedulí. Pokud není jednoznačně identifikovaná premiéra, derniéra a počet repríz, nelze sledovat život inscenace na svodné kartě.

Postup plnění databáze je popsán v příloze č. V případech, kdyby program EDA neobsahoval jméno autorů, inscenátorů či název díla, obsahuje manuál i návod, jak je nově zadat. V tomto případě však doporučujeme eliminovat prostý opis jména z cedula. Je zapotřebí ideálně za pomoci encyklopedické literatury dospět k tzv. referenčnímu jménu či názvu, popř. je konzultovat s týmem projektu Cesta k divadlu.

3.6. Elektronický divadelní archiv (EDA) - databáze divadelních inscenací

Zpřístupnění divadelních cedulí a jejich obsahu formou specializované odborné databáze divadelních inscenací předpokládá spojení naskenovaných divadelních cedulí s informacemi svodných karet v podobě standardizovaných dat. Obsahový rozbor získaných informací a jejich vzájemných propojení umožní strukturovat databázi s možností vyhledávání dle všech určených komponent a jejich kombinací. Možnosti databáze jsou v úvodní fázi testovány pilotním divadelněhistorickým výzkumem (český a německý repertoár Stavovského divadla od roku 1824). V ideálním případě by se EDA mohl stát celonárodní databází divadelních inscenací.

Základním principem databáze je vkládat data ověřená a doplněná na základě teatrologického výzkumu. U každého jména i názvu díla je stanoven tzv. referenční tvar. Referenčním jménem je Josef Jiří Kolár, přestože na cedulích i v pramenech setkáváme s množstvím

dalších podob: Kolar, Kolár, Kolár st., Kolář, Georg Kolar, J. J. K., J. K., K., pseudonymy Kazimír Levartovský, Branibor Věnceslav Veverka, Jan Dubibský, Karel Dubinský, Rupert Henkelt a mnoho dalších. Stejně tak referenčním názvem díla musí být jeden. Je jím podoba buď všeobecně známá (Sen noci svatojánské bývá hrán též jako Sen v noci Svatojanské, Sen čarovné noci apod. Tato skutečnost je podchycena na úrovni inscenací, které jsou vztaženy k titulu s referenčním názvem Sen noci svatojánské) nebo v případě neznámých děl použita dříve (hra Den před volbou aneb Journalisté byla později hrána jen jako Journalisté, referenční název je Den před volbou aneb Journalisté).

Vedle referenčních jmen a názvů jsou však v databázi zachyceny i jejich varianty na ceduli. Každé jméno má v kolonce „další jména“ vypsány všechny tvary tak, aby je badatel mohl pomocí databáze identifikovat. Zvláštní možností je pak záložka „opis cedule“, určená pro zaznamenání podoby cedule ve vší autenticitě.

Zatímco názvy děl a jména jejich tvůrců a inscenátorů jsou v literatuře více či méně snadno dohledatelná, velkým úskalím při plnění databáze údaji z cedulí 19. století jsou jména interpretů – účinkujících v činohrách, operách, balettech. Cedule je v naprosté většině (kromě hostování, benefic a některých dětských rolí) uváděly bez křestních jmen. V případě sólistů jsou jména více či méně jednoduše dohledatelná v literatuře. Divadelní praxe však byla taková, že v rolích vystupovali sboristé, technický personál i ochotníci – lidé z ulice, jejichž křestní jména jsou nedohledatelná. Nevadilo by to v případech, kdy existuje jedna osoba určitého příjmení, místo křestního jména uvádíme otazník. Horší situace však nastane, když se jednomu období mezi účinkujícími jednoho divadla objeví více osob stejného příjmení (často ve složitých rodinných vazbách) a z cedule ani jiných pramenů není možno zjistit, kdo z nich danou roli hrál.

Příkladem je rodina Kropova. Na cedulích se objevují tvary pan Krop, Kropp, Krob, dámy Kropová, Kroppová, Kroppová st. a ml., Kropová I a II a různé další kombinace. Někdy ale též M. Kropová, L. Kropová, Anna Kropová...

Pomocí divadelních almanachů je možno zjistit víc, ale jen v těch letech, kdy byli účinkující v divadle angažováni. To je v tomto případě pouze v sezóně 1848/49, kdy je jako sólistka opery uvedena Anna Kropová (tedy v souladu s používáním koncovky -ova pro slečny v podobě Kropova) a jako členové sboru p. Krop, Lis. Kropova a Mar. Kropova, všichni bydlící na jedné pražské adrese.

Za použití databáze Národního archivu „Digitalizované pobytové přihlášky pražského policejního ředitelství (konskripce) 1850–1914 (www.digi.nacr.cz/prihlasky2) se podařilo identifikovat Johana Bernarda Kroppa (nar. 1803) a jeho dcery Annu (nar. 1828), Loisu (Lis, nar. 1831) a Mariu (nar. 1833). Tato jména se v databázi objeví jako referenční.

Při přiřazování osob účinkujících rolím nastává trojí situace:

1. Jméno a příjmení je jasné, jednoznačně dohledatelné v literatuře, i když je cedule neuvádí.
2. K výsledku dojdeme více či méně složitou dedukcí. V tomto případě Panna Kropova, která vystoupila v solové roli v opeře Alessandro Stradella v roce 1846 (s poznámkou „Panna Kropowá majíc tu čest ponejprw vystoupiti, prosí o laskawé showění.“) byla nepochybně Anna, které bylo osmnáct let, zatímco jejím sestrám patnáct, resp. třináct. Navíc se později stala sólistkou opery Stavovského divadla.

3. Jednoznačného výsledku se dobrat nelze. Obě mladší sestry, členky sboru, vystupovaly v desítkách drobných rolí v činohře i opeře ve stejném období. Není možné v databázi rolí, která byla podle cedule hrána pannou Kropovou, přiřknout ani jedné ze sester. V tomto případě, kdy existují osoby tři, není vodítkem ani označení st. a ml. Proto musí být v databázi vytvořeno ještě jedno referenční jméno, jakási čtvrtá, fiktivní osoba Kroppová s otazníkem místo křestního jména a u ní poznámka, že to ve skutečnosti bude jedna ze známých hereček, neumíme ale říct která.

Je také třeba počítat s tím, že představitelé a představitelky dětských rolí, u kterých se křestní jména objevují, jsou totožní s pány, pannami a paními o pár let později.

Podrobný popis databáze a manuál jejího plnění obsahuje příloha 6.2. Uživatelské prostředí popisuje příloha 6.3.

4. Závěr

Pomíjivost divadelního umění, jehož výsledek v podobě inscenace končí s derniérou, způsobuje, že ze všech uměnovědných disciplín má teatrologie nejtěžší pozici: s odstupem času nemůže zkoumat samo umělecké dílo, ale pouze památky na ně. Od druhé poloviny 20. století sice existují více či méně zdařilé pokusy o jeho zaznamenání na nejrůznější nosiče, ty však jen stěží mohou zachovat atmosféru návštěvy divadla, navíc zachycují vždy jen jedno konkrétní představení, jakých může mít inscenace desítky, a ani dvě z nich nejsou zcela identická.

Dochované památky mohou být nejrůznějšího druhu: rukopisné a tištěné texty divadelních her, režijní, inspicientské či nápovědní knihy, korespondence, programy, fotografie a negativy, scénické a kostýmní návrhy, makety, realizované kostýmy, rekvizity nebo zmíněné audiovizuální nahrávky. Zatímco pro výstavní účely jsou vhodnějšími exponáty trojrozměrné a výtvarné předměty, pro studium dějin divadla jsou nejcennějším zdrojem informací divadelní cedule. Zvláště pokud jsou zachovány ve větších celcích a dokumentují tak život celých inscenací. Záznamy na cedulích totiž informují podrobně o všech základních údajích jednotlivých představení. Jedině na základě nich lze zpětně sestavit soupisy repertoárů divadel, přehledy inscenací, inscenátorů (režisérů, dirigentů, choreografů) či rolí herců.

Z těchto důvodů patří divadelní cedule v muzejních institucích, které je uchovávají, k badatelsky nejžádanějším sbírkovým předmětům. Tomu odpovídá jejich stav, v některých případech katastrofální. Procesu jejich záchrany výrazně napomohlo získání grantového projektu Cesta k divadlu, realizovaného v rámci programu NAKI II v letech 2016–2020. Projekt, jehož konečným cílem je prohlášení fondu cedulí za konzervační, spočívá v digitalizaci, restaurování, vytěžení informací o divadelních inscenacích, spojené s verifikací a doplňováním na základě dalších dobových pramenů a odborné literatury, a jejich zpřístupnění formou specializované veřejné databáze. Všechny postupy jsou ověřovány na sbírkových fondech Divadelního oddělení Národního muzea a Oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea, která vlastní ucelené řady denních divadelních cedulí v prvním případě v řádku statisíců, v druhém v řádu desetitisíců. V rámci pětiletého projektu se pochopitelně zejména finančně náročné odborné restaurování muselo omezit na nejohroženější předměty. Stejně tak v oblasti zpřístupnění vědecky ověřených dat cedulí jsme

vzhledem k jejich astronomickému počtu spíše na začátku. (Byť v této době již databáze Elektronický divadelní archiv záznamy např. o 2300 osobách, 2400 titulech či 2500 inscenacích.) Vytvořená a praxí ověřená metodika však dává naději na zapojení dalších pracovníků nejen zmíněných institucí v rámci dalších výzkumných projektů. V rámci projektu Cesta k divadlu je to zejména Kabinet pro studium českého divadla, přední české teatrologické pracoviště, působící v rámci Institutu umění – Divadelního ústavu.

V druhé rovině projektu je realizován divadelněhistorický výzkum, jehož témata (např. repertoár a dramaturgie či divadelní osobnosti a jejich angažmá) jsou zpracovávána pomocí nástrojů vytvořených během projektu. Výzkum bude zacílen na období 19. století, v němž je možno vystopovat a zachytit prvotní vzmach a jednotlivé aspekty českojazyčného divadla (např. zdroje repertoáru, účast ochotníků, divadlo jako instituce dobročinnosti). České divadlo se nerodilo osaměle, nýbrž krok za krokem pronikalo do bohatě rozvinutého a po staletí etablovaného provozu profesionálního divadla německého a italského, z něhož všestranně čerpalo. Právě tento internacionální charakter divadelního provozu a dobové soužití divadelních jazyků je výrazným projevem dobové (zemské) národní identity jako součásti evropského kulturního prostředí, k jejímuž zkoumání může teatrologie značným dílem přispět. Výsledky výzkumu budou zpřístupněny formou výstavy, kritického katalogu a odbornými články.

Využití metodiky předpokládáme v dalších institucích, jejichž sbírkové fondy obsahují divadelní cedule. Jako součást projektu proběhla proto odborná rešerše, která jmenované fondy podchytila. Jejím garantem byl Institut umění – Divadelní ústav, podíleli se na ni i pracovníci Moravského zemského muzea. Přehled těchto institucí ve struktuře 1) název instituce, kontaktní údaje a údaje pro badatele, 2) sídlo, 3) charakteristika sbírkového fondu, 4) počet, velikost a stav cedulí, způsob uložení, 5) výpověď: názvy divadel, popř. divadelní společností/souborů a časový úsek, který cedule pokrývají, 6) interpretace, souvislosti, poznámky, odborná literatura; byl zpracován formou specializované mapy s odborným obsahem. Utríděný a zpracovaný materiál včetně navázání kontaktů s dotyčnými institucemi bude efektivním předpokladem praktického uplatnění vytvořené metodiky. Řešitelé projektu jsou připraveni i po jeho skončení poskytovat metodickou pomoc případným zájemcům o využití navržených postupů.

Navrhovaná metodika má za cíl nejen představit workflow práce s divadelními cedulemi od jejich digitalizace a restaurování až po databázové zpracování všech jejich relevantních informací, ale také případným zájemcům nabídnout konkrétní nástroje a pracovní pomůcky, které budou moci využít (formuláře svodných karet inscenací a manuál pro jejich plnění, soupis jmen autorů, sestavený pomocí bohaté literatury a pramenů, manuál pro plnění databáze). V ideálním případě by suma získaných vědomostí posloužila veškerému teatrologickému bádání, které doposud z důvodu neexistující metodologie v tomto smyslu není jednotné.

5. Literatura

ALBERTOVÁ, Helena. The Collection of Theatre Posters at the Institute of Arts - Theatre Institute in Prague. In *Theater – Zettel – Sammlungen II. Bestände, Erschließung, Forschung*. Ed. Matthias J. Pernerstorfer. Wien: Hollitzer Wissenschaftsverlag, 2015, s. 201–226 (Bibliographica 2)

BUCHNER, Alexandr. *Cedule kočovných divadelních společností v Čechách a na Moravě*. Praha: Divadelní ústav a Národní muzeum, 1968

DOKOUPIL, Vladislav. *Soupis brněnských tisků. Staré tisky do roku 1800*, Brno, Státní vědecká knihovna Brno, 1978

HAVLÍČKOVÁ, Margita. Brněnské německé profesionální divadlo ve sbírkách Moravského zemského muzea. In: *Ztracené kontexty – Verlorener Kontext*. Brno, Masarykova univerzita v Brně, Rakouský ústav pro východní a jihovýchodní Evropu, odbočka Brno, 2004, s. 152–159

HAVLÍČKOVÁ, Margita. Brněnské divadelní cedule. In: *A vůbec... Utajený sborník Mileně Flodrové k 75. narozeninám*. Brno, Archiv města Brna, 2010, s. 232–247

HAVLÍČKOVÁ, Margita – PRACNÁ, Sylva – ŠTEDANIDES, Jiří. *Německojazyčné divadlo na Moravě a ve Slezsku I-III*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011–2014

HAVLÍČKOVÁ, Margita. Die Affichen des deutschen Theaters in Brünn. In *Theater – Zettel – Sammlungen II. Bestände, Erschließung, Forschung*. Ed. Matthias J. Pernerstorfer. Wien: Hollitzer Wissenschaftsverlag, 2015, s. 201–226 (Bibliographica 2)

LAISKE, Miroslav. *Pražská dramaturgie I, II*, Praha 1974

MICHLOVÁ, Jana. *Zámecké divadlo v Teplicích*. Teplice: Regionální muzeum v Teplicích, 2008 (druhé, upravené vydání 2014).

SKÁLA, Antonín. Prameny k dějinám divadelní Moravy. In: *Časopis Moravského muzea, Série A, Vědy společenské*, 2, 1952, s. 406–414

Soupis repertoáru Národního divadla v Praze 1881–1983 I-III. Ed. Hana Konečná. Praha: Národní divadlo, 1983

Soupis repertoáru Národního divadla v Praze 1983–1993 IV. Ed. Zdena Benešová. Praha: Národní divadlo, 1993

STEINER, Eduard. *Die Brünnner und ihr Stadttheater. Ein Stück deutscher Theatergeschichte*. Brünnner Heimatbote – Leimen / Heidelberg 1964

ŠTĚPÁN, Václav – TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. *Prozatímní divadlo 1862-1883. I – II*. Praha: Academia – Národní divadlo, 2006

Theater – Zettel – Sammlungen: Erschliessung, Digitalisierung, Forschung. Ed. Matthias J. Pernerstorfer. Wien: Hollitzer Wissenschaftsverlag, 2012

Theater – Zettel – Sammlungen II: Bestände, Erschließung, Forschung. Ed. Matthias J. Pernerstorfer. Wien: Hollitzer Wissenschaftsverlag, 2015

TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. Prozatímní divadlo 1862-1883. Vedlejší výstupy grantového úkolu. *Sborník Národního muzea*, řada A – Historie, r. 57, 2003, č. 3-4, 79 stran, 13 stran obr. příl.

TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. České Stavovské divadlo za časů monarchie. Autoři her českého repertoáru Stavovského divadla (1824-1862). *Sborník Národního muzea*, řada A – Historie, r. 67, 2013, č. 1-2, s. 37-56.

TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. Die Theaterzettelsammlung in der Theaterabteilung des Nationalmuseums in Prag. In *Theater – Zettel – Sammlungen II. Bestände, Erschließung, Forschung.* Ed. Matthias J. Pernerstorfer. Wien: Hollitzer Wissenschaftsverlag, 2015, s. 227–238 (Bibliographica 2)

TURNOVSKÝ, Evžen. Výmluvnost plakátů. In: *Český divadelní plakát na přelomu 19. a 20. století*. Katalog výstavy uspořádané Divadelním ústavem 1973, Praha, Divadelní ústav 1973, nestr.

Digitalizované pobytové přihlášky pražského policejního ředitelství (konskripce) 1850–1914 (www.digi.nacr.cz/prihlasky2)

6. Přílohy

6.1. Manuál pro tvorbu a používání svodných karet inscenací

6.1.1. Úvod

Nejnovější podoba svodných karet inscenací, nabízená k použití pro další případná teatrologická bádání, byla inspirována kartami, které byly – ještě na psacím stroji a ručně – vytvářeny při práci na soupisu repertoáru Národního divadla v 80. letech 20. století (pracovníci archivu Národního divadla tento systém používají dosud, jen svodné karty překřtili na „rodné listy inscenací“). V 90. letech 20. století, při tvorbě monografie o Prozatímním divadle, probíhající v Divadelním oddělení Národního muzea, byly karty do značné míry inovovány a zpracovávány elektronicky, ovšem v dnes již neužívaném programu t602, proto případná errata dnes již nemohou zaznamenávána přímo v nich, ale až v samotném soupisu repertoáru, který na jejich základě vznikl. Současná podoba svodných karet, testovaná v rámci projektu Cesta k divadla pro soupis českého repertoáru Stavovského divadla 1824–1862, je vytvořena v programu MS word, díky čemuž jde o otevřený systém, snadno přístupný i do budoucna všem opravám a doplněním.

Na úvod je třeba říci, že použití metody svodných karet je ideální pro případy, kdy je dochována souvislá řada denních divadelních cedulí, jakou spravuje Divadelní oddělení Národního muzea (cedule Stavovského, Prozatímního a Národního divadla od r. 1824 dosud, vinohradského divadla z let 1907–1959, pražských německých divadel z let 1858–1944) nebo Oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea (cedule českého divadla v Brně z let 1892–1985 a německého divadla v Brně z let 1875–1918). V případech, kdy instituce vlastní jen jednotlivé cedule bez vzájemných vazeb, je možné se svodnými kartami též pracovat, ovšem bez využití většiny jejich výhod (zejména možnosti shromáždit na jednom formuláři informace o celé inscenaci, získané z mnoha různých zdrojů).

Kardinálním problémem bylo stanovit podobu jmen autorů – dramatiků i skladatelů, libretistů, překladatelů, inscenátorů a interpretů. Cedule, almanachy, kasovní výnosy i dobový tisk jsou totiž v tomto ohledu krajně nespolehlivé. Pomoc jsme hledali v širokém spektru literatury, která nám však často rozhodnutí, jak dané jméno psát, ještě více zkomplikovala. Mnohá jména cizích autorů – v některých případech i jména česká – jsou v literatuře traktována odlišně. Pátrání po správném tvaru bylo nezřídka až téměř detektivním úkolem.

Bylo nutno se opřít především o díla autoritativní, ale ani k nim jsme nepřistupovali nekriticky. Za taková jsme určili pro česká jména především *Lexikon české literatury*, *Českou divadelní encyklopedii* a slovník *Národní divadlo a jeho předchůdci* (především proto, že za nimi stojí autoritativní pracoviště Akademie věd, resp. Kabinet pro studium českého divadla). Pro světový repertoár se ukázala být zcela bezkonkurenčně nej přesnější a nejspolehlivější *Enciclopedia dello Spettacolo*, pro německy psaný repertoár pak *Deutsches Theater-Lexikon*, pro francouzský slovníkové práce *Ch.-B. Wicks: The Parisian Stage*, *H.-P. Thieme: Bibliographie de la Littérature Française de 1800 à 1930* a pro hudebně dramatická díla *Grove's Dictionary of Music and Musicians* a *Československý hudební slovník*.

Soupis autorů, ze kterého je patrné, proč jsme se rozhodli pro danou podobu křestního jména a příjmení, je k dispozici v Divadelním oddělení Národního muzea a byl publikován v Časopise Národního muzea (viz seznam literatury). Ukázku z něj obsahuje příloha 6.4. Součástí metodiky není, neboť případní následovníci s ním už pracovat nemusí – správné tvary jmen byly všechny převedeny do databáze EDA.

Příklady použité v tomto manuálu se týkají repertoáru 19. století jednak z toho důvodu, že na něm byla metodika zkoušena, ale především proto, že excerpce cedulí z 19. století je nejobtížnější. Jejich tvůrci si přílišné starosti s přesností a úplností záznamů nedělali, velkorysí byli evidentně i sami inscenátoři a interpreti, kteří správnou podobu svých jmen na cedulích nekontrolovali. V případě cedulí 20. století již heuristická práce není tak složitá, názvy i jména jsou psány většinou správně.

6.1.2. Obecné zásady

- Zcela zjevné a na první pohled patrné drobné tiskové chyby cedulí jsou na svodných kartách opraveny, aniž by bylo nutno tento zásah podrobně vysvětlovat.
- Ústřední snahou tvůrců svodných karet je doplnění údajů, které cedule neposkytla, z dostupných pramenů a literatury. Stejně tak je třeba ve většině – obzvláště v případě studia repertoáru 19. století – všechny údaje (neúplné a zkomolené) prověřovat a většinou opravit.
- Svodná karta obsahuje ve všech případech přesný opis údajů z cedulí + odlišným písmem (tučným, modrým) správné tvary jmen a názvů her.
- Svodné karty zaznamenávají jména autorů (dramatiků, skladatelů, libretistů, překladatelů) i inscenátorů (režisérů, scénografů, choreografů, dirigentů) plnými jmény. Naproti tomu účinkující, tj. zpěváky, herce i tanečníky uvádějí pouze příjmením. Důvod je ten, že zatímco křestní jména autorů a inscenátorů lze větším či menším badatelským úsilím i u osobností 19. století zjistit, u účinkujících je to většinou nemožné (vedle několika sólistů vystupovali zejména v českých představeních ochotníci z ulice, tzv. domovní statisté, často i děti apod.) Formulář by byl nejednotný, popř. zanesený samými otazníky. I u známých účinkujících proto dochází k přiřazení k tzv. referenčnímu jménu až v databázi.
- Neuvádí se šlechtické predikáty a tituly, které jsou obsaženy na cedulích, resp. v literatuře (von, van, de, Edler aj.) – kromě těch případů, kdy se staly součástí jména (např. *d'Ennery* přešlo v *Denner*, *Lorenzo Da Ponte*) nebo jsou v českém jazykovém povědomí natolik vžitě, že je nelze vypustit (např. *Honoré de Balzac*, *Ludwig van Beethoven*). Stejně tak se neuvádí akademické tituly, pokud se u jmen vyskytují na cedulích nebo event. v některých literárních pramenech (s výjimkou případů, kdy např. zkratka Dr. je součástí autorské šifry – překladatel Dr. K. = J. Krása).
- V případě ženských příjmení neprovdaných hereček a zpěvaček, kopírují svodné karty dobovou normu, cedulemi téměř stoprocentně dodržovanou, a ženskou koncovku -ova píše krátce. U žen, na rozdíl od mužů, je navíc v souladu s cedulí rozlišeno, zda byla svobodná (panna, slečna) či vdaná (paní).
- Na cedulích jsou cizí ženská příjmení až na výjimky přechylována. Tohoto principu používáme i v případě, pokud doplňujeme zjištěná příjmení autorek. Ta jsou důsledně přechylována (např. *Ch. Brontëová*, *Ch. Birch-Pfeifferová*). Jestliže se ovšem vyskytne nepřechylené ženské příjmení v obsazení role či u interpretky tance (a je jedno, zda jde o hosta či členku souboru), je do svodné karty zapsáno v podobě, v jaké je na ceduli (v souladu se zásadami pro jednotlivé rubriky, které jsou popsány níže).

- Cedula často používají u některých autorů a inscenátorů (zvláště překladatelů a libretistů) pseudonymy. Jde-li o zavedený pseudonym, pod nímž je daný autor znám a jenž jeho identitu určuje zcela přesvědčivě (např. *Molière*), je původní jméno dané osoby zapsáno po zkratce "vl. jm.", tedy "vlastním jménem" (k uvedenému příkladu: vl. jm. *Jean Baptiste Poquelin*). V ostatních případech, kdy nositel pseudonymu je znám především pod svým vlastním jménem (event. když používal též další pseudonymy, šifry, zkratky apod.) a podařilo se jej zjistit, píšeme: Kolár, Josef Jiří (pseudonym Karel Dubinský).
- Neidentifikované šifry, zkratky či iniciály jsou citovány přesně z cedule, a to i v těch případech, kdy lze předpokládat, že se snad jedná o skutečné iniciály křestního jména a příjmení (např. *B. N., M. Š. K.*).
- Protože během života skoro každé inscenace docházelo ke změnám jak v obsazení rolí, tak u inscenátorů (ale též v záznamech názvů her, podtitulů, ve formulacích o účasti inscenátorů aj.), je nutno je zachytit i na svodné kartě. U drobných změn (např. ve jménech) je do kulaté závorečky psán další na ceduli použitý tvar touto jednoduchou formou: *sl. Zieglerova (též Ziglerova)*. Ve všech ostatních případech však zaznamenáváme, k jaké změně a kdy došlo. Za uvedený údaj do hranaté závorečky píšeme číslo, jež označuje konkrétní představení. Toto číslo je odvozeno od pozice data v rámečkovém rastru v části nazvané "Přehled představení".
- V zásadě byla dána přednost nalezeným úplným tvarům jmen před neúplnými. Tím se rozumí fakt, že některá jména, zvláště u Francouzů, mají v literatuře – pokud jde o počet křestních jmen – různou podobu. Tak např. dramatik Ducange je někdy uveden jako Victor, jindy Victor-Henri-Joseph, ale i jako Victor-Henri-Joseph Brahain Ducange; upřednostněna je poslední podoba jména: *DUCANGE, Victor (Victor-Henri-Joseph Brahain Ducange)*.

6.1.3. Struktura svodných karet inscenací

Základní verze svodných karet má sedm částí, přičemž šest z nich je shodných pro karty činoherní, operní a baletní (část, v níž se od sebe liší, bude v dalším výkladu popsána a týká se inscenátorů a jejich pořadí). Ty jsou pak doplněny dvěma typy karet odvozených: **kartami tanců** a tzv. **bílými kartami** pro **varia**. První z nich postihují meziaktní tance, tzn. taneční čísla, která nebyla součástí dané činoherní či operní inscenace, ale provozovala se mezi akty jedné hry nebo mezi dvěma jednoaktovými hrami (na rozdíl od tzv. vložených tanců, které svou kartu nemají a jsou součástí karty činoherní, operní či baletní). Druhé pak nejrozličnější typy scénického dění od různých proslovů a doslovů přes samostatná hudební čísla a koncerty až po rozličné produkce akrobatů a střelců z karabin.

Svodné karty mají charakter formuláře, tvořeného **dvěma bloky sdružených rámečků**, do nichž jsou doplňovány údaje, **předtištěnými inscenátorskými funkcemi**, ke kterým jsou přiřazována jména, **rastr**em políček pro doplňování **dat jednotlivých představení** a konečně ještě **dalšími rubrikami, která nemají fixní podobu**, ale jsou vyplňovány podle potřeby dané inscenace. Formuláře všech typů svodných karet jsou pro případné použití poskytnuty v závěru této kapitoly.

A Základní verze svodných karet (pro činohru, operu a balet) má tyto části:

I Blok sdruženého rámečku, tvořící záhlaví, obsahuje celkem šest dílčích polí:

- 1 rámeček určený pro kód inscenace (který vygeneruje databáze)
- 2 rámeček určený pro autora (autory) inscenovaného díla (v autentickém i správném znění)
- 3 rámeček určený pro označení národnosti autora (doplněný redakcí pomocí zkratky)
- 4 rámeček určený pro název inscenovaného díla (v autentickém i správném znění)
- 5 rámeček určený pro originální název inscenovaného díla (v autentickém i správném znění)
- 6 rámeček určený pro charakteristiku inscenovaného díla, převzatou z cedule

ukázka:

		1
2 Vary Varry, Anton (vl. jm. Anton Löger)		3 A
4 Cjsař Jozef aneb Oběť synowské lásky Císař Jozef aneb Oběť synovské lásky	5 Kaiser Joseph oder Das Opfer kindlicher Liebe Der Monarchenspiegel	
6 Činohra we 3 gednánjch (též jednáních) dle prawdiwého přjběhu (též příběhu) a hry Varyho wzdělaná od Jos. K. Tyla.		

II Blok údajů o inscenátorech, obsahující předtištěné funkce.

V této (jediné) části se od sebe poněkud liší karty činoherní, operní a baletní, což je dáno specifickými danostmi uvedených scénických druhů, které je nutno i v jejich záznamu respektovat. Jména jsou opět psána v autentické i správné podobě.

Inscenátoři činohry: **Úprava; Překlad; Režisér; Scéna; Kostýmy; Scénická hudba; Dirigent; Choreografie**
Inscenátoři opery: **Libreto; Překlad; Dirigent; Dirigenti repríz; Režisér; Scéna; Kostýmy; Choreografie**
Inscenátoři baletu: **Libreto; Choreograf; Režisér; Dirigent; Dirigenti repríz; Scéna; Kostýmy**

ukázka:

Libreto: J. C. Bernard

Bernard, Joseph Karl

Překlad: S. K. Macháček

Macháček, Simeon Karel

Dirigent:

Režisér: „Do sceny uwedl režisér W. Just.“

Just, Wilhelm

Scéna:

Kostýmy:

Choreografie: „Tance a skupenj uspořádal p. balletnj mistr P. Rainoldi.“

Rainoldi, Paolo

Pod předtištěnými inscenátory a nad půlicí čarou první strany svodné karty je vyhrazeno místo pro záznam zvláštních scénických a technických efektů, jimiž některé inscenace byly vybaveny. Tento záznam není nijak formalizován: pokud se na ceduli takový text vyskytne, je do svodné karty přepsán doslovně a položen do uvozovek.

ukázka:

„Zgewy přjsser a pekelných oblud, a wesskeré nowé stroge w tomtéž gednánj gsau od pana Giřjho Webra uspořádané (též uspořádaný).“

Weber, Jiří

III Těsně pod půlicí čarou první strany svodné karty je vyhrazeno místo pro záznam spoluhraných děl. Je uvozeno předložkou "S:". Za stručným označením spoluhraných děl (v podobě autor, název, žánr) je v hranaté závorce pořadové číslo představení (viz část VI – Přehled představení).

ukázka:

S: K. H. König: Žlutá zimnice (č) [1]; A. Kotzebue: Tři otcové najednou (č) [2]; Quodlibet ve třech odděleních (v) [3].

IV Druhý blok sdruženého rámečku (dvouřádkový) postihuje základní data inscenace a obsahuje 6 dílčích polí:

- 1 rámeček určený pro přesnou citaci z cedula, označující, že jde o premiéru („premiéra“, „poprvé“, „ponejprv“, „nově studováno“, „nově ve scénu uvedeno“ apod.)
- 2 rámeček určený pro označení scény, na níž došlo k premiéře
- 3 rámeček určený pro datum premiéry a derniéry
- 4 rámeček určený pro počet představení inscenace

ukázka:

1 poneyprw w českém gazyku			
2 StD	3 Premiéra: 9. 4. 1825	4 Derniéra: 24. 10. 1830	4 9 x

V Rubrika označená **Zvláštní údaje**, nacházející se pod druhým blokem sdruženého rámečku, je určena jednak pro různé druhy údajů, které se vyskytují na cedulích a mají svou informační hodnotu, ale nebylo je možno nijak formalizovat (hostování, benefice, výjimečnost daného představení aj.), jednak pro poznámky (určení premiéry redakcí, popis různých změn repertoáru a jejich komentář, popis sporných případů, zpráva o chybějících cedulích atd.). Citace z cedulí jsou dány do uvozovek, poznámky redakce jsou uvedeny zkratkou "Pozn.". Obojí je pak uvozeno číslem v hranaté závorce, které určuje představení, k němuž se daný údaj či poznámka vztahují (viz část VI – Přehled představení).

ukázka:

Zvláštní údaje:

[1] „We prospěch pana Josefa Wiljma Grabingra.“

Pozn.:

Představení 21. 4. 1844 bylo redakcí určeno za premiéru nového nastudování. Proti poslednímu představení předcházející inscenace v r. 1827 byly všechny role (až na jedinou)

obsazeny jinými představiteli. Uplynulo dlouhých 17 let, takže nově nastudování bylo mimo vší pochybnost. Navíc bylo toto představení benefičním, jak bylo u premiér pravidlem.

[2] „Pan Šmiller gakožto host.“

VI Část označená jako **Přehled představení**, tvořená rastrem políček s daty představení od premiéry do derniéry. Na jejich pořadová čísla odkazují další části karty.

ukázka:

Prem.					(2. jedn.)	Bez ced.
9. 4. 1825	20.11.1825	15. 5. 1826	1. 1. 1827	16. 5. 1827	3. 2. 1828	1. 11. 1828
več.	odp.	odp.	odp.	odp.	odp.	odp.
Bez ced.						
21.12.1828	17. 1. 1830	24.10.1830				
odp.	odp.	odp.				

VII Poslední část karty označená nadpisem **Obsazení s alternacemi** obsahuje vždy jedinečný soupis osob dané inscenace a jim po pomlčce přiřazené představitele psané tučným písmem. Jména jsou ponechána v podobě, v jaké se vyskytují na ceduli, při vkládání do databáze pak jsou přiřazována k referenčním jménům jednotlivých osobností. Alternanti jsou od sebe odděleni lomítkem, přičemž představení, v němž daný interpret vystoupil, je za jeho jménem označeno číslem v hranaté závorce (viz část VI – Přehled představení).

ukázka:

Benátský vévoda – **Nikolai**

Princ Marokánský – **Pokorný**

Princ Aragonský – **Valter ml.** [1] / **Pacelt** [2]

Antonio – **Chramosta** [1] / **Boschetti** [2]

Basanio – **Šimanovský**

Salanio – **Lapil**

Salarino – **Kopecký** [1] / **V. Svoboda** [2]

Graciano – **Kolar ml.**

Lorenzo – **Šamberg** (též **Šamberk**)

Shylok – **Kolar st.**

Tubal – **Zechtiel**

Lancelot Gobbo – **Sekyra**

Starý Gobbo – **Kaška**

Salerio – **Křtín**

Leonardo – **Verner**

Baltazar – **Köhler**

Stefano – **Kaspar** (též **Kašpar**)

Sluha Antoniův – **Vačl** [1] / **Miesler** [2]

Porcie – **paní Kautská** [1] / **sleč. Libická** [2]

Nerisa – **paní Pešková**

6.1.4. Detailní popis základní verze svodných karet inscenací

I/1

Rámeček zcela vpravo nahoře je společný pro všechny typy svodných karet: je určen pro kód inscenace (generovaný databází – např. č1, o222, b333)

Charakteristika jednotlivých řad:

Řada č – činohra:

Obsahuje všechny činoherní inscenace bez ohledu na žánr (*fraška, tragedie, veselohra, hra se zpěvy a tanci, báchorka, vaudeville* atd.). Do této řady řadíme i melodramy, útvary na pomezí činoherního a operního divadla.

Řada o – opera:

Obsahuje všechny operní inscenace bez ohledu na žánr a označení na ceduli (*opera, zpěvohra, velká zpěvohra, komická opera, tragická zpěvohra* atd.), ale též operetní tituly, ať už jsou cedulemi označeny jakkoliv (*opereta, operetka, komická zpěvohra, zpěvoherní parodistická burleska, komická opera* atd.).

Řada b – balet:

Obsahuje baletní inscenace, jak je dnes známe, tj. komponované na baletní libreta, ale též několik tzv. baletních pantomim. Kromě toho však též různé bloky tanců, které jsou nazvány např. "*Směs tanců*", "*Baletní divertissement*" nebo prostě jen "*Tance*". V několika případech za takovou baletní inscenaci určila redakce takový útvar, jenž byl evidentně komponovaným tanečním blokem, reprezentujícím baletní soubor.

Řada t – meziaktní tance

Obsahuje taneční čísla, která nebyla součástí činoherní či operní inscenace, ale provozovala se mezi akty jedné hry nebo mezi jednoaktovými hrami.

Řada v – varia

Obsahuje nejružnější typy ostatního scénického dění – samostatná hudební čísla, koncerty, proslovy, doslovy, akrobatické produkce, quodlibety atd.

I/2

První pole sdruženého rámečku obsahuje údaje o autorovi, příp. autorech. Autorem je u činoherních titulů dramatik, tedy autor textu, u operních, operetních a baletních titulů a meziaktních tanců skladatel, tedy autor hudby.

- Za autora u činoher považujeme dramatika, jak jej mimo jakoukoliv pochybnost uvádí cedule (např. *od J. K. Tyla* – pro Lesní pannu, nebo *od Shakespeara* – pro Hamleta), ale též jméno autora doloženého nebo nalezeného v literatuře. Korigovat je třeba takové formulace cedulí, které autorství přisuzovali překladatelé (např. *dle Scribe-ho vzdělal J. Lvovský* nebo *dle Benedixe od Venkryla*).
- Za autora oper, operet a baletů vždy určujeme skladatele. Tato na první pohled banální věc je zdůrazněna proto, že dobový úzus často přisuzoval autorství hudebně dramatických děl na prvním místě libretistům (např. u opery *Dráteník: od Josefa Chmelenského* nebo u opery *Afrikánka: od E. Scribe-a*) a dokonce někdy i překladatelům libreta (např. *dle Romaniho od J. K. Tyla* – u opery *Lukrezia Borgia*). Skladatelé byli psáni až na druhém místě (např. *hudba od Jakuba Offenbacha*).
- Jméno autora píšeme inverzně, (např. *Sardou, Victorien* nebo *Smetana, Bedřich*).
- Právě uvedené příklady jsou ty nejjednodušší. Často, zvláště u činoherních textů, se setkáváme s dvěma i třemi autory. Pokud jde o **spoluautorství**, jsou jména autorů oddělena pomlčkou (např. *Ricci, Luigi – Ricci, Federico* nebo *Pierron, Eugène-Athanase – Laferrière, Adolphe – Auger, Hippolyte-Nicolas-Just*). Zvláštním případem spoluautorství je melodram, u nějž autory spojujeme znaménkem plus (např. *Gotter, Friedrich Wilhelm + Benda, Jiří Antonín*).
- U řady inscenací zaznamenáváme i tzv. **autorství následné**. To jsou případy dramatizací literárních předloh nebo nových dramatických zpracování divadelních textů. Tehdy jsou autoři předlohy od "následných" autorů odděleni středníkem (např. *Suppé, Franz (vl. jm. Francesco Ezechiele Ermenegildo Suppe Demelli), Čech, Adolf* nebo podobně *Bremerová, Frederika, Birch-Pfeifferová, Charlotte*). Zaznamenali jsme však i několik složitějších případů, kdy buď na jedné či na druhé straně (tj. u autorství předlohy nebo u následného autorství) se objevila dvě i tři jména. Středník oddělující autorství předlohy od autorství následného pak samozřejmě zůstává jako zásadní dělitko, eventuelní spoluautory pak píšeme s pomlčkou (např. *Cogniard, Théodore (Charles-T.) – Cogniard, Hippolyte (Jean-H.) – Fronville, Théodore; Kolár, Josef Jiří* nebo *Fredro, Aleksander (st.); Bittner, Jiří – Pulda, Antonín*).

V témže řádku, v němž je uveden autor (autoři), je při pravém okraji menší pole pro záznam jeho (jejich) národnosti. Přitom je de facto určením národnosti u činoher označen i jazyk originálu – kromě případů, kdy tímtež jazykem se mluví v různých zemích (např. němčina).

Pro označení národnosti autorů byl zvolen mezinárodní systém kódů:

A	–	Rakušan / Rakušanka
ARM	–	Armén / Arménka
Ař	–	antický autor (Říman) / antická autorka (Římanka)
Ařek	–	antický autor (Řek) / antická autorka (Řekyně)
AUS	–	Australan / Australanka
B	–	Belgičan / Belgičanka
BG	–	Bulhar / Bulharka
BY	–	Bělorus / Běloruska
C	–	Kubánec / Kubánka
CDN	–	Kanaďan / Kanaďanka
CZ	–	Čech / Češka
D	–	Němec / Němka
DK	–	Dán / Dánka
E	–	Španěl / Španělka
EST	–	Estonec / Estonka
F	–	Francouz / Francouzka
FIN	–	Fin / Finka
GB	–	Angličan / Angličanka
GE	–	Gruzínek / Gruzínka
Ch	–	Chorvat
GR	–	Řek / Řekyně
H	–	Maďar / Maďarka
HR	–	Chorvat / Chorvatka
CH	–	Švýcar / Švýcarka
I	–	Ital / Italka
IND	–	Ind / Indka
IRL	–	Ir / Irka
J	–	Japonec / Japonka
LT	–	Litevec / Litevka
LV	–	Lotyš / Lotyška
M	–	Malt'an / Malt'anka
N	–	Nor / Norka
NL	–	Nizozemec / Nizozemka
P	–	Portugalec / Portugalka
PL	–	Polák / Polka
RO	–	Rumun / Rumunka
RUS	–	Rus / Ruska
S	–	Švéd / Švédka
SK	–	Slovák / Slovenka

SLO	–	Slovinec / Slovinka
SRB	–	Srb / Srbka
TR	–	Turek / Turkyně
UA	–	Ukrajinec / Ukrajinka
USA	–	Američan / Američanka

(ostatní viz <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/Distsigns.pdf>)

Pro několik dalších komplikovanějších typů autorství bylo nutno vytvořit složené zkratky:

a) Za použití hranatých závorek jsme řešili národnost takových autorů, o nichž jsme zjistili, že původem jsou národnosti jiné, než je kulturní prostředí, v němž tvořili a do nějž jsou běžně zařazováni. Konkrétně se jedná se o tyto zkratky pro vyjmenované skladatele:

[B] A	–	rakouský skladatel belgického původu (např. F. Suppé)
[CZ] I	–	italský skladatel českého původu (např. L. Zavrtal)
[CZ] RUS	–	ruský skladatel českého původu (např. E. F. Nápravník)
[N] F	–	francouzský skladatel německého původu (např. J. Offenbach)

b) Jestliže byli autoři dva nebo i více, ale téže národnosti, je v této kolonce národnost označena jediná, tedy společná pro uvedené autory. Nastaly ale i případy spoluautorství dvou osob různé národnosti, např.:

F – A	–	spoluautory Francouz a Rakušan
F – RUS	–	spoluautory Francouz a Rus
I – D	–	spoluautory Ital a Němec
D – A	–	spoluautory Němec a Rakušan
D – ?	–	dva spoluautoři: první Němec, druhý neznámé národnosti
A – D	–	spoluautory Rakušan a Němec

c) U autorství následného, tj. u přepracování dramatického (resp. hudebně dramatického) díla nebo u dramatizací literárních děl byla zkratka pro národnost autorů oddělena středníkem, např.:

?: CZ	–	česká dramatizace prozaického díla či adaptace hry neznámého autora či autora neznámé národnosti
F; CZ	–	česká dramatizace prozaického díla či adaptace hry francouzského autora
(F); ?	–	dramatizace francouzského prozaického díla či adaptace francouzské hry neznámým autorem či autorem neznámé národnosti

d) Posledním, ojedinělým případem je označení národnosti autorů melodramů, kteří jsou spojení znaménkem + (např. D + CZ v případě melodramu Ariadna – autorem hudby byl český skladatel J. A. Benda, text napsal německý autor: k Ariadně J. Ch. Brandes).

Druhý řádek sdruženého rámečku je určen pro název inscenovaného titulu. Rozdělen je na dvě části: levá část obsahuje název inscenace v češtině, pravá – v případech titulů cizí provenience – název originální.

Pro citaci názvu inscenace platí tyto zásady:

- České názvy, pod nimiž se daná inscenace hrála, jsou převedeny do svodných karet tzv. diplomatickým přepisem. Respektujeme tudíž jednak dobový pravopis (např. *Lazebník sevillský*; *Skročení zlé ženy*), jednak časté chybné psaní názvů u některých meziaktních tanců (např. *Czardas*). V případě cedulí před rokem 1848, které jsou psány frakturou a obrozenským pravopisem (viz dále), jsou odlišným písmem doplněn přepis do latinky a současné pravopisné normy.
- Názvy přepisujeme v naprosté úplnosti, včetně názvů alternativních (např. *Libuše, kněžna česká aneb Založení Prahy*; *Fatinica aneb Rusové v haremu*). – U některých titulů s alternativním názvem se na cedulích za hlavním titulem píše čárka, jindy – zřídka – za spojkou "aneb" dvojtečka. Na svodných kartách jsme u titulů jakoukoliv interpunkci ve všech případech zrušili a sjednotili tak psaní titulů s alternativními názvy tak, jak je o několik řádek výše ukázáno. Též alternativní názvy – samozřejmě – vždy začínají velkým písmenem.
- Změny v názvech v rámci téže inscenace jsou dosti časté a na svodné karty jsou důsledně převáděny. Jsou dvojího druhu:
 - změna, která neovlivňuje titul zásadním způsobem, ale mění třeba jen jedno slovo (např. *Adrienne (též Adrienna) Lecouvreur*) nebo název zkracuje vypuštěním titulu alternativního (např. *Čertova bařina aneb Noc na Šumavě [1–2] / Čertova bařina [3]*). Jak plyne z uvedených příkladů, je změna svodnou kartou registrována buď jednoduchým uvedením v závorce (*též*) nebo odkazem, pro která představení byl ten který titul cedulí použit
 - změna, která zásadním způsobem ovlivňuje alfabetické zařazení názvu v soupisu provozovaných titulů. Buď tím, že změní jeho první slovo (případně i další), nebo prohodí mezi sebou hlavní a alternativní titul. V kolonce určené pro název se to projeví tím, že je vždy striktně odlišeno, jakého názvu bylo pro dané představení použito. Jeho pořadové číslo je zvýrazněno v hranaté závorce tučným písmem a změněný název je psán na novém řádku
(např. *Đáblova podšívka aneb Ženská chytrost nade vše [1–2] / Čertova podšívka aneb Ženská chytrost nade vše [3]*);

Pravá polovina druhého řádku záhlaví je určena pro záznam originálních názvů těch činoherních děl, která byla napsána v jiném než českém jazyce, a děl hudebně dramatických (oper, operet a baletů), která pocházejí od jiných než českých skladatelů. Na cedulích se vyskytují jen v mizivém procentu případů, v drtivé většině bylo nutno je vyhledat v odborné literatuře. Nedaří se to vždy: zejména u činoher se v 19. století často jednalo o dávno nehrané tituly dnes již zapomenutých autorů, které naše ani cizí literatura buď vůbec nezná, nebo o nichž poskytuje toliko kusé nebo rozporuplné údaje. Hledání originálních titulů ztěžovalo např. i to, že čeští překladatelé a inscenátoři s oblibou názvy her "počešťovali" do té míry, že se na hony vzdálili originálnímu názvu. Ten bylo často možné určit jen konfrontací obou textů.

- Cizojazyčné tituly na cedulích jsou na karty převedeny na karty podle zásad diplomatického přepisu. Chybně psané názvy jsou uvedeny na pravou míru odlišným typem písma (tučně, modře).
- Častá je praxe, kdy na ceduli je zdánlivě originální název uveden, ale jedná se o překlad hry do němčiny.
- Stejně písmo je použito pro originální název dodaný redakcí v nejčastějším případě, kdy cedule originální název nezaznamenala.
- Originální tituly v cizích jazycích uvádíme v úplnosti, i s názvy alternativními a původními (např. *Zampa ou La Fiancée de marbre*; *Othello*, původně *The Tragedy of Othello, the Moor of Venice*).
- Psaní velkých písmen v originálních názvech francouzských, anglických, italských aj. se řídí současnými normami daného jazyka.
- Nepodařilo-li se originální název najít, zůstává toto pole nevyplněné.
- Stejně tak zůstává toto pole prázdné u českých názvů.

Poslední, třetí řádek sdruženého rámečku záhlaví, je vyhrazen pro podtitul, doslovně ocitovaný z cedule. Většinou přesně určuje divadelní druh a žánr, často s podrobnou specifikací, a počet dějství či obrazů.

Někdy je podtitul na ceduli doplněn údajem o prvním provedení díla na zahraniční scéně. Tato informace často vypovídá o tom, jak rychle na českou scénu pronikala zahraniční tvorba. (Např. u hry Bodří venkované s premiérou 27. 2. 1872 se píše: *Provozována poprvé v Paříži 3. října 1866.*)

II

Struktura druhé části karty věnované inscenátorům byla stručně popsána v předchozí kapitole. Je k ní nutno dodat několik detailních poznámek:

- Inscenátorské funkce v podobě uvedené na kartách jsou z důvodu sjednocení převzaty z dnešní terminologie, na cedulích jsou většinou označeny jinak (např. u překladu: *vzdělal, zčeštil*, u libreta: *text od...*, *slova od ...*, u režie: *regisseur, ve scénu uvedl...* atd.).
- U výtvarné složky a scénické hudby je na cedulích často uvedeno jméno výtvarníka či skladatele v rámci širší formulace, kterou na karty přebíráme doslova (např. *"Vesměs nové kostumy jsou zhotoveny dle figurin vídeňského divadla"* nebo *„Nové dekorace jsou z atelieru vídeňských dvorních malířů pp. Brioschiho, Burgharta a Kautského."* resp. *"Vojenský a lovecký sbor od kapelního mistra J. N. Škroupa"*. Odlišným písmem (tučně, modře) správnou podobu jména a příjmení.
- Zvláštní postavení v bloku inscenátorů mají funkce označené: **Překlad (P)**, **Libreto (L)** a **Úprava (Ú)**. (Poslední z nich navíc je dopsána na kartu jen tehdy, byla-li pro danou inscenaci aktuální.). Spojuje je především to, že se ve skutečnosti vlastně nejedná o inscenátory v pravém slova smyslu, i když běžně jsou v repertoárových soupisech s nimi uváděni v jednom bloku. Teprve artefakt, vzniklý za jejich účasti, se v rukách inscenátorů proměňuje ve scénické dílo. Zvláštnost jejich postavení mezi inscenátory je dána i tím, že jsou-li jednou známi, pak jejich spojení s danou inscenací je konstantní. Jestliže alespoň na jedné z cedulí konkrétní inscenace se jejich jméno vyskytlo nebo bylo zjištěno z jiných zdrojů, je v inscenaci k dané funkci v dané inscenaci pevně připojeno, aniž by bylo zaznamenáno, na kterých cedulích se s ním setkáme a na kterých nikoliv.
- Skutečné inscenátory naproti tomu na kartách najdeme s označením, na kterých cedulích se konkrétně jejich jména nacházejí.

Pravidla pro přiřazování jmen inscenátorů:

Překlad – překladatelé činoherních i operních a operetních textů jsou na cedulích 19. století jen málokdy uvedeni slovem *přeložil*. Častěji se vyskytují nejrůznější jiné formulace (např. *dle Scribe-a vzdělal J. Lvovský; zčeštil, pro české divadlo upravil; dle Benedixe od ...; dle francouzského od ...; dle francouzského vzdělal ...; dle ... nově přeloženo*).

Libreto – dobový úzus dokonce často přisuzoval libretistům hlavní autorství (např. opereta Sládek Prestonský je *od Leuvena a Brunswika*, opera Čarostřelec *od F. Kinda* a Troubadour je *od Camerana*). I když zase na druhé straně cedule někdy vůbec libretistu neuvedla (např. u Figarovy svatby je psáno jen *dle vlašského od E. M. Ujky*, u opery Hugenoti jen *překlad J. Pražského*, u Lazebníka Sevillského *zčeštěna od Macháčka*). – Libretistu cedule určují i několika dalšími formulacemi (např. *napsal Dr. Josef Štolba* – u opery Tvrdé palice; *text od Edm. Gondineta* – u opery Král to řekl; *slova od K. Sabiny* – pro Prodanou nevěstu).

Úprava – upravovatelé se na cedulích vyskytují jen zřídka. Úprava je na ceduli buď výslovně uvedena (např. *dle Westova zpracování*), nebo vydávána za autorství (tak tomu bylo zvláště u francouzských her, přeložených do češtiny přes němčinu).

Režisér – tato funkce se na rozdíl od praxe ve 20. století na cedulích 19. století vyskytuje též zřídka. Tehdejší pojetí režiséřského podílu na inscenaci nebylo totožné s dnešním, kdy režiséřova práce je zcela dominantní a scénickému dílu dává definitivní, a tedy neměnný tvar. Šlo spíše o jakýsi režijní dozor při představení, o čemž svědčí uvedení různých režisérů na cedulích téže inscenace. Cedula funkci označovaly slovem "*regisseur*", ale též formulacemi, jako např. "*ve scénu uveďte...*". V řadě případů byl režisér doplněn jen na základě údaje o benefici: "*Ve prospěch régisseura p. Chramosty*".

Scéna, Kostýmy – obě tyto funkce výtvarnou složku inscenací. Jen malé procento cedulí 19. století takové údaje obsahuje. Většinou jde hlavně velké výpravné hry a opery, které byly vybaveny novou speciální scénografií. Jinak byla výprava řešena běžně z divadelního fundu. Vzhledem ke specifčnosti výtvarné složky byl zvolen i zvláštní záznam. Cedula totiž obsahuje nejen jméno výtvarníka (i když je řada případů, kdy ani to uvedeno není – např. "*Vesměs nové kostumy jsou zhotoveny dle figurin vídeňského divadla*"), ale zpravidla i podrobnější informaci. Z toho důvodu na svodnou kartu přenášíme celý text z cedula a umísťujeme jej do uvozovek (např. "*Nové dekorace jsou z atelieru vídeňských dvorních malířů pp. Brioschiho, Burgharta a Kautského.*").

Scénická hudba – funkce, která se vyskytuje výhradně na činoherních svodných kartách. Jméno autora scénické hudby však pro celou inscenaci není na cedulích uvedeno vždy, takže je nutno za ním do hranaté závorky číselnými kódy odkázat na konkrétní představení. Zdálo by se, že jednou uvedený skladatel hudby by měl být s inscenací spojen trvale. Dobová praxe však byla rozkolísaná, nebylo pravidlem, že scénickou hudbu muselo obsahovat každé představení dané inscenace. Cedula obsahuje mnohdy bližší specifikaci, takže – pokud není skladatel uveden jen jménem – přenášíme na svodnou kartu (stejně jako u výtvarné složky) celý text a klademe jej do uvozovek (Příklad: "*Vojenský a lovecký sbor od kapelního mistra J. N. Škroupa*".) Odlišným písmem (tučně modře) je doplněno, případně opraveno jméno a příjmení skladatele: Škroup, Jan Nepomuk.

Dirigent – tato funkce se vyskytuje na všech třech typech základní verze svodných karet, avšak v rozdílném postavení. Zatímco u karet činoherních je dirigent zapsán jen tehdy, když je daná inscenace vybavena scénickou hudbou (přitom ale cedula jen v malém množství případů dirigenta scénické hudby uvádějí), u operních (a operetních) inscenací je tato funkce jednou z hlavních. Podíl dirigenta na inscenacích v 19. století však z tehdejšího pohledu nebyl zřejmě ceněn stejně, jako je tomu dnes. Svědčí o tom již shora zmíněná častá absence jména dirigenta na cedulích hudebně dramatických děl.

Dirigenti repríz – vyskytují se pouze na operních a baletních svodných kartách. Do této rubriky jsou zapsáni dirigenti tehdy, jestliže se na cedulích vyskytli během života inscenace a jednalo-li se o jiného dirigenta, než který byl uveden na ceduli premiérové, ale též v těch případech, kdy dirigenta neuvedla premiérová cedula, ale až některá z cedulí později. Smyslem této rubriky bylo odlišit dirigenta, jenž nastudoval inscenaci (a dirigoval premiéru, byl tedy inscenátorem i interpretem), od těch případných dirigentů, jejichž umělecký podíl je vázán jen na konkrétní reprízy, jeho role tedy není inscenátorská, ale jen interpretační.

Choreografie – ve většině případů je z cedule opsáno pouze jméno (případně doplněno na úplný tvar), v několika činoherních a operních (event. operetních) inscenacích je choreograf uveden s citací konkrétního tance.

III

„Spoluhraná díla“ jsou na kartách zapsána chronologicky co nejstručnějším jednoduchým způsobem (autor, název, žánr a odkaz na konkrétní představení:

S: J. Lorin: Na hlavě sníh a v srdci květ (č), J. Offenbach: Monsieur a Madame Denis (opt) [1]; L.-P.-N. Fournier – H. Meyer: Při piketu (č) [2]; J. Offenbach: Monsieur a Madame Denis (opt) [3]; K. Juin – L. Flerx: Servus! pane Svobodo (č) [4].

IV/1

První řádek sdruženého rámečku je vyhrazen citaci formulace, kterou cedule označuje, že jde o premiéru. Může být, samozřejmě, vyplněna pouze tehdy, když takový text cedule obsahuje. Má různou podobu (např. *Poprvé*, *Ponejprv*, *Nově studováno*, *Nově ve scénu uvedeno*). Tento rámeček je prázdný, pokud text označující představení jako premiéru nebyl na ceduli zapsán opomenutím nebo představení bylo za premiéru určeno redakcí. Tak tomu bylo u relativně značného množství případů, neboť mnohdy šlo evidentně o nové nastudování již dříve uvedeného titulu. Důvodem určit představení za nové nastudování je nejčastěji několik současně se vyskytнувších skutečností:

- a) daný titul byl uveden nově po několikaleté pauze
- b) podepsali se pod ním noví inscenátoři
- c) obsazení rolí bylo zásadním způsobem změněno
- d) téměř vždy pak takové představení bývalo benefičním (to býval znak premiéry i u představení určených za premiéru divadlem)

Jestliže se redakce k takovému kroku rozhodne, zdůvodní jej v poznámce k premiérovému představení v další části svodné karty.

IV/2

Pro označení scény, na které se uskutečnila premiéra, jsou v úvodním políčku druhého řádku použity zkratky. Jde o zkratky zavedené, které používají další teatrologická díla (například Česká divadelní encyklopedie). Připraveno je prozatím základní penzum zkratk pro pražská divadla 19. století, jejichž repertoár je zpracováván. S každým dalším připojeným projektem, týkajících se divadel 20. století a divadel mimopražských, bude třeba soupis zkratk doplnit. Mělo by to však probíhat v součinnosti s týmem projektu Cesta k divadlu, aby pro tytéž instituce (popř. jejich pobočné scény) nevznikaly na různých pracovištích zkratky odlišné.

AP	–	Aréna ve Pštrosce
AH	–	Letní divadlo na hradbách
NA	–	Národní aréna
NČ	–	Nové české divadlo

ND	–	Národní divadlo
NDT	–	Neues deutsches Theater
NM	–	Novoměstské divadlo
PD	–	Prozatímní divadlo
R	–	Nové divadlo v Růžové ulici
StD	–	Stavovské divadlo
Ž	–	Divadlo na Žofíně

IV/3, IV/4

Střední část druhé řádky sdruženého rámečku je určena pro data premiéry a derniéry té které inscenace. Obě tato data jsou zapisována za předtištěné názvy těchto chronologicky krajních bodů (**Premiéra:** – **Derniéra:**) Premiérou tedy rozumíme buď první představení titulu cedulí jako premiéra představení přímo označené, nebo – jak bylo výše vysvětleno – představení za premiéru označené redakcí. Derniérou je poslední představení daného titulu. V případě, že se uskutečnilo jen jedno jediné představení dané inscenace, jsou obě data (tj. premiéry a derniéry) totožná.

IV/5

Poslední část druhého řádku sdruženého rámečku je určena pro zápis počtu uskutečněných představení dané inscenace, včetně premiéry a derniéry. Záznam je jednoduchý – za číslem po mezeře následuje značka pro násobek (např. 1 x, 15 x, 115 x)

V

V rubrice „Zvláštní údaje“ jsou texty převzaté z cedulí vždy úplné, nejsou nijak kráceny. Texty redakčních poznámek jsou podrobné: hlavním cílem bylo, aby popis problémů, důležitých skutečností i každé rozhodnutí redakce byly jasné a srozumitelné.

Typy textů přejímaných z cedulí byly vyjmenovány v pasáži s rámcovou charakteristikou této rubriky. Příklady je zkonkrétní:

"Ve prospěch sl. Marie Hentzovy"; "Druhé pohostinské vystoupení paní Eug. Pappenheimové, primadony od divadla "Her-Majesty" v Londýně"; "Théâtre paré. Otevření národního divadla ku počtě J. J. císař. král. Výsosti Nejjasnějšího korunního prince Rudolfa a Nejjasnější korunní princezny Stefanie"; "Předposlední představení v Novém českém divadle.").

Typy textů redakčních poznámek:

- a) Vysvětlení důvodů, proč dané představení bylo označeno za premiéru.
- b) Zdůvodnění, proč daný titul je uváděn k datu, k němuž existuje cedule pro titul jiný – došlo-li ke změně.
- c) Poznámka o nedochované ceduli a jejím nahrazení zprávou z dobového tisku.
- d) Poznámka o případných rozporech v pramenech s vysvětlením stanoviska redakce.
- e) Poznámka k různým zvláštním případům, které redakce zjistila a případně i našla vysvětlení
(např. cedulí chybně uvedené pořadové číslo představení).
- f) Některé inscenace si vyžádaly souhrnnou poznámku – nikoliv jen k jednomu konkrétnímu představení. Ta bývá zaznamenána na závěr Zvláštních údajů.

VI

Pravidla vyplňování rubriky „Přehled představení“:

- Představením se rozumí nejen standardní scénické provedení činohry, opery a baletu, ale i různé další jevištní produkce (prolog, epilog, akrobatická vystoupení, koncert atd.)
Představením se rozumí alespoň jedno celé odehrané dějství hry (v letních arénách představení mnohdy přerušil déšť, a nemohlo být dokončeno. Bylo-li odehráno alespoň jedno dějství, stačilo to k tomu, aby se nevracelo vstupné. Představení tudíž registrujeme jako uskutečněné s poznámkou, že bylo neúplné).
- Datum je psáno v podobě DD MM RR, v případě odpoledních představení (započatých do 17. hodiny) doplněno zkratkou „odp.“, po 17. hodině zkratkou „več.“
- První představení dané inscenace je uvedeno zkratkou „Prem.“
- V případě, kdy neexistuje cedule, je nad datem uvedena zkratka „Bez ced.“
- V případě, kdy bylo uvedeno jen jedno jednání titulu (nejčastěji operního), nachází se nad datem poznámka „2. jednání“.
- V konkrétních případech repertoáru Stavovského a Prozatímního divadla byla představení na jednotlivých pobočných scénách odlišena barevně. Tento postup však není možný v případě práce na soupisech repertoáru dalších divadel (k dispozici je omezený počet barev). Řešením je uvádění zkratk scén přímo v políčku pro dané představení.

VII

Poslední a v mnoha případech i nejkomplikovanější částí svodných karet inscenací je **Obsazení s alternacemi**. Obsahem této části je soupis rolí s přiřazenými představiteli. Každá z rolí je psána na novém řádku, psána je standardním písmem, po pomlčce je psán její představitel tučným písmem.

V této části karty je přepsán ze shora uvedeného důvodu údaj z cedule. K tzv. referenčnímu jménu je interpret přiřazen až v databázi.

Zásady záznamu rolí:

- Podoba jména postavy je převzata z cedule – uplatňován je opět diplomatický přepis. Z ryze praktických důvodů však se u postav omezujeme na citaci jejího jména po čárku, za níž u mnoha z nich následuje charakteristika, resp. bližší určení, přídomek. Postavu Princ Miroslav, majoritní pán na statcích Rudopolských přepisujeme v podobě *Princ Miroslav*. Jen tehdy, obsahuje-li soupis rolí dvě jména totožná, je nutno uvést jejich úplný záznam – např. ve Shakespearově tragedii *Život a smrt krále Richarda III.* vystupují *Richard, vévoda York* a *Richard, vévoda Gloster*. Tak je také převádíme na svodnou kartu.
- Jestliže v rámci téže inscenace se psaní jména postavy měnilo, je tato skutečnost zachycena na svodné kartě dvojím způsobem:
 - v případě drobné změny jména postavy z premiérové cedule je v kulaté závorce uvedena další z použitých podob – např. *Biffi (též Rifi, Riffi)* nebo *Madeleine (též Madelaine)*
 - v případě změny závažnější je pak hranatými závorkami odkázáno, v kterém představení (tj. na které ceduli) je konkrétní podoba názvu postavy použita. Takové případy jsou ale jen velice řídké.
- Během života inscenace se občas stalo, že některá postava vypadla, jindy naopak přibyla. V prvním případě záznam vypadá tak, že za postavou je v hranaté závorce odkaz na příslušná představení, kde se vyskytuje, po lomítku je psána nula a za ní v hranaté závorce odkaz na představení, z kterého postava vypadla (např. *Noir [1–6, 8–13] / 0 [14]*). V případě opačném, kdy postava během inscenace nově přibyla, je zařazena na místo, kde se na ceduli vyskytla a je psána touto formou: *0 [1–18] / První komorná [19–30]*.
- V případě chybějících cedulí si vlastně nemůžeme být stoprocentně jisti, že nedošlo ke změnám u postav. Nezbyvá nám nic jiného než tuto možnost ignorovat.

Zásady záznamu účinkujících:

a) Cedule zaznamenávají herce, zpěváky a tanečníky u pánů označením "pan" nebo "p.", u ženských rolí označením "paní" nebo "pí." resp. „panna“, „slečna“ nebo „sl.“, u rolí dětských „malý, malá“ nebo „m.“, resp. „ml.“. A ve většině případů cedule v 19. století uvádějí pouze příjmení bez křestních jmen. Svodné karty uvádějí jména účinkujících pánů bez zdvořilostního označení „pan“, zatímco u ženských příjmení důsledně uvádějí shora zmíněná označení. Nikoliv jen ze zdvořilosti, ale často i pro možnost bližšího určení dané osoby. Pro dětské představitele rolí ponecháváme označení „malý“, „malá“, „ml.“ atd. (ti však jsou často uvedeni jen křestním jménem – *m. Otilka, ml. Richard*).

b) Jednotlivé představitele od sebe oddělujeme lomítkem, z obou stran odklepnutým mezeríkem.

c) Představitelé rolí jsou za sebou řazeni tak, jak v inscenaci byli postupně obsazováni. Ovšem s tím, že při každém dalším eventuálním vystoupení k záznamu jejich jména je přiřazováno pořadové číslo představení. Tím vzniká několik typů číselných odkazů, např.: [3], [3,5], [7–10], [2–5,10–12], [1,3,5,10–12], [1–7,10,12].

d) Změny v psaní jmen představitelů rolí píšeme do kulaté závorky: např. *sl. Cavallárova* (též *Kavallárova, Kavalárova*) nebo *sl. Marie Valterova* (též *Valtrova*) j.h.

e) Za jmény hostů píšeme vždy poznámku (standardním písmem) "j.h." a to bez ohledu na způsob, jakým je hostování na ceduli označeno. Jakmile jsme si jisti, že šlo o hostování, nemusí cedule uvedenou zkratku za jménem v obsazení vůbec obsahovat.

f) Poměrně častým byl jev, kdy herec či zpěvák se z hosta stal členem souboru (po "hostování na angažmá") – ale i naopak (např. přijal nové angažmá v zahraničí). Přitom vystoupil v téže roli jako člen i jako host. Aby zůstal záznam o vystoupení v dané roli kompaktní, dodržujeme sice stanovené zásady pro psaní jeho jména jako člena i jako hosta, zachycujeme, v kterých představeních byl tím či oním, ale záznam spojujeme zkratkou "pozd." nebo adverbium "mezitím" resp. "též" (např. *sl. Rastelliova* [1–7], *pozd. sl. Emilie Rastelliova j. h.* [9] nebo *Karel Čech j.h.* [1–4,6–7], *též Čech ml.* [5,9,11]).

g) Obdobou předchozí zásady je záznam vystoupení v téže roli jedné inscenace u hereček a zpěvaček, které změnilo jméno provdáním. Pro zachování kompaktnosti záznamu píšeme obě jména, přičemž jméno získané provdáním, píšeme po zkratce "pozd."; přitom ale za oběma jmény v hranaté závorce rozlišujeme, ve kterých představeních pod kterým z obou uvedených jmen dotyčná umělkyně vystupovala (např. *sl. Ledererova* [1–5], *pozd. Seifertová* [6–8] nebo *sl. Hanušova* [1–4], *pozd. Fibichová* [13–18]).

h) Stávalo se, že na některé z cedulí nebyl za jménem postavy napsán představitel. Pak píšeme po lomítku nulu a za ní v hranaté závorce číslo daného představení (např. *0* [15]).

i) V těch případech, kdy postava buď z cedule vypadla nebo když nově přibyla, musí odkazovaná čísla v hranatých závorkách za jejími představiteli odpovídat těm, která jsou uvedena u postavy.

j) Podle zásady, že jména v obsazení nijak neupravujeme a citujeme je přesně z cedulí, je psána zpěvačka *sl. z Ehrenbergů* právě takto (a nikoliv např. *sl. Ehrenbergová*) a nesaháme k úpravě jména ani u herečky *sl. de Pauli*, která se teprve až v Národním divadle (po provdání) začala psát Ortová de Pauli. Ponecháváme jim šlechtické predikáty.

Na konci soupisu osob a jejich představitelů bývá někdy zapsán stručnější, jindy obsáhlejší přehled tzv. kolektivních postav. V opeře to bývá označení pro sbory. Nemůžeme je ignorovat a do svodných karet je přepisujeme i se všemi eventuálními změnami, při dodržení všech obecně uplatňovaných zásad (např. *Dva vyslancové Otty Brandenburského. Pánové Čeští. Komonstvo. Pážata. Jeptišky. Lid všeho druhu. Strážé. Vojsko atd. nebo Šlechticové, svatební hosté, panošové, zbrojnoši a myslivci* [1–9,11–46,48] / *Šlechtici, svatební hosté. Panošové. Myslivci, sluhové, služebnice* [47]). Je-li změněn celý text týkající se kolektivních postav,

začíná každý na nové řádce a odkaz na konkrétní představení je psán tučně, jde-li o změnu jen dílčí, je záznam zabudován do textu a odkaz v hranaté závorce je psán písmem standardním. – U kolektivních postav se v rámci jedné a téže inscenace občas měnila interpunkce, což znamená, že za jejich názvy přecházely tečky v čárky, pomlčky – ale i naopak a v různých kombinacích. Tyto změny považujeme za irelevantní a do svodných karet je nezanášíme. Interpunkce je ponechána v podobě prvního výskytu.

V mnoha činohrách i operách byly integrální součástí inscenací tance, u oper jsou samozřejmě fixní součástí hudební složky. Jsou to tzv. tance vložené, na rozdíl od meziaktních, které ke hře nepatřily a dávaly se mezi jednáními či mezi dvěma kusy. Stejně jako na cedulích je píšeme zcela dolů pod obsazení, pro odlišení kurzívou. Během života inscenace se pochopitelně často měnila jména tanečníků, u činoherních titulů mnohdy i názvy nebo sestava tanců. Při jejich záznamu dodržujeme všechny obecně stanovené zásady.

*V prvním jednání: 1. "Polka" 2. "Furiant" tančí slečny Hentzova, Krausova a sbor baletní.
V třetím jednání: "Skočnou" tančí slečna Krausova, Záleská a sbor baletní. [1–3]*

V 1. jednání: I. Polka, II. Furiant, tančí slečna Hentzova, Záleská a sbor baletní. [4]

V 1. jedn.: "Polku" a "Furianta" tančí sl. Hentzova, sl. Pasta a 12 dám sboru baletního [5] / a sbor baletní [6–7]. V 3. jedn.: "Skočnou" tančí sl. Pasta, sl. Záleská a sbor baletní. [5–7]

atd.

Některé inscenace obsahovaly zpěvní vložky. V případě, že tomu tak bylo v konkrétních inscenacích pravidelně, jsou zásady pro jejich záznam na svodné prakticky totožné se záznamem tanců.

Slečna z Ehrenbergů bude v druhém jednání arii ze zpěvohry "Loterní los" od Isourda a ku konci "Arditi-Valčík" přednášeti. [1–7]

Slečna z Ehrenbergu bude v 2. jednání arii ze zpěvohry "Loterní los" od N. Isourda a ku konci "Tadolini-Valčík" přednášeti. [8]

Vložky: Variace od Procha, Kde domov můj? Il baccio od Arditi-ho, zpívá slečna Jenny Brennerova j.h. [9–12]

V jednotlivých – ne příliš častých případech – se na konci cedulí objevují speciální údaje, které bychom mohli nazvat "solitérní". Nic jiného je nespojuje, než právě to, že jsou jedinečné. Na svodné karty je doslova citujeme a čísla v hranatých závorkách odkazujeme na ceduli (resp. představení).

Orkestr jest sesílen a sbor rozmnožen laskavým spolupůsobením četných sil uměleckých. [27]

Pan Mošna bude nové kuplety přednášeti. [14]

Mužský sbor v 2. jednání sesílen laskavým spoluúčinkováním pánů ochotníků zpěváckého spolku "Hlahol". [1–6]

Nastaly případy, kdy k obsazení bylo nutno připojit poznámku, již redakce musela vysvětlit některé nesrovnalosti a nejasnosti cedulí, resp. zdůvodnit své postupy. Tyto redakční poznámky jsou poslední částí svodných karet a po dvouřádkové mezeře jsou vždy uvedeny zkratkou "Pozn.". V případě, že jich je více, jsou číslovány římskými číslicemi. Názorné příklady:

Na ceduli k představení 23. 10. 1881 [7] jsou mezi sebou v druhém tanci ("Orientálská taneční fantazie") prohozeny dvě sólistky, takže pořadí je: Höflichova, Zieglerova, ze Schöpfů. (Bendl: Černohorci.)

Zatímco v 1. jednání je postava "Černobejl" obsazena Puldou a postava "Rozkolník" Polákem, je to v 3. jednání právě naopak. A tak je tomu na všech cedulích od premiéry do derniéry. Redakce neumí rozhodnout, jak tomu bylo ve skutečnosti. (Stankovský: Krakonoš.)

Na ceduli 6. 1. 1869 je vzácný případ změny v obsazení. Podle tištěné cedule měla Martu zpívat "pí. Valentová", ale toto jméno je škrtnuto a rukou (černým inkoustem) je nadepsáno "Nedělová". (Donizetti: Linda ze Chamounix.)

6.1.5. Ukázky svodných karet inscenací

ukázka celé svodné karty – činohra:

Lembert Lembert, Johann Wilhelm (vl. jm. Wenzel Tremler)		D
Heysek a prowaznjik aneb Cesta pro perlu a obrázek Hejsek a provazník aneb Cesta pro perlu a obrázek	Der Springinsfeld und der Sailer oder Die Reise um eine Perle und ein Bild Fortunat's Abentheuer	
Frasska se zpěwy we třech gednánjch od J. K. Tyla, swobodně dle Lemberta.		

Překlad: J. K. Tyl

Tyl, Josef Kajetán

Úprava: J. K. Tyl

Tyl, Josef Kajetán

Režisér:

Scéna:

Kostýmy:

Scénická hudba: „Hudba od Ad. Müllera.“

Müller, Adolf

Dirigent:

Choreografie: „Tance od balletnjho mistra pana Rainoldiho.“

Rainoldi, Paolo

Ponejprv		
StD	Premiéra: 29. 11. 1840 Derniéra: 29. 11. 1840	1 x

Zvláštní údaje:

„W prospěch panj Magdaleny Skalné.“

Přehled představení:

Prem. 29.11.1840 odp.						
-----------------------------	--	--	--	--	--	--

Obsazení s alternacemi:

Furtunátek Autrata – **Skalný**

Panj Worssilka – **Panj Skalná**

Kačenka – **Panna Jakssowá**

Jansfetten – **Hametner**

Čuwipataky – **Kasska**

Blažeg – **Grabinger**

Fortuna – **Panna Fissrowá**

Wodnjk, leckde nazwaný Hastrman – **Šmiller**

Wltawinka – **Panna Manetinská**

Labe – **Walter**

Wltawa – **Panj Zechtilowá**

Beraunka – **Panna Lorchowá**

Gizera – **Panna Duffkowá**

Orlice – **Panna Jeljnkowá**

Fortunátkowi sausedé. Plawcowé.

Ukázka celé svodné karty – opera:

Auber Auber, Daniel-François-Esprit		F
Fra Diavolo aneb Hostinec w Teračině Fra Diavolo aneb Hostinec v Teračině	Fra Diavolo oder Gasthaus von Terracina (ced.) Fra Diavolo ou L'Hôtellerie de Terracine	
Komická zpěvohra ve 3 jednáních od Scribe. Pro české divadlo od J. G. Kolára. Hudba od Auberu.		

Libreto: Scribe

Scribe, Eugène (Augustin-Eugène)

Překlad: J. G. Kolár

Kolár, Josef Jiří

Dirigent:

Režisér: „Do scény uvedená od režiséra W. Justa.“ [1]

Just, Wilhelm

Scéna:

Kostýmy:

Choreografie:

Poneyprw			
R	Premiéra: 3. 9. 1843	Derniéra: 21. 11. 1843	3 x

Zvláštní údaje:

Přehled představení:

Prem.						
3. 9. 1843	7. 9. 1843	21.11.1843				
več.	več.	več.				

Obsazení s alternacemi:

Fra Diavolo – **Mayr**

Lord Kokburn – **Prokop**

Pamela – **P. Tonnerowa**

Lorenzo – **Siebek**

Desátnjk – **Swoboda**

Mateo – **Strakatý**

Zerlina – **P. Kökertowa (též Köckertowa)**

Giacomo – **Podhorský**

Beppo – **Zwoneček**

Francesko – **Tomek** [1–2] / **Neswadba** [3]

Rolnjk – **Studený**

Sedláci a selky. Swatebčané. Wogáci. Laupežnjci.

Děg se koná we wsi Teračině a w gegjm okolj.

Ukázka celé svodné karty – balet:

Sskraup, Frantisek Škroup, František Jan		CZ
Arlequin w ochraně kauzel; a tři milownjcy Arlequin v ochraně kouzel; a tři milovníci	Arlekin im Schutze der Zauberei und die drei Liebhaber	
Pantomye we 2 gednánjch, spořádaná od F. Feigerta. Hudba od Frantisska Sskraupa.		

Libreto:

Choreograf: F. Feigert

Feigert, Friedrich

Režisér:

Dirigent:

Scéna:

Kostýmy:

S: A. Kotzebue: Tři otcové najednou (č).

Ponejprv			
StD	Premiéra: 8. 12. 1829	Derniéra: 8. 12. 1829	1 x

Zvláštní údaje:

Přehled představení:

Prem. 8. 12. 1829 odp.						
------------------------------	--	--	--	--	--	--

Obsazení s alternacemi:

Rosalinda – **Panna Boschettová**

Bůzek – **MI. Mrázek**

Pantalon – **Küffel**

Kolumbina – **Panna Rossrowá**

Arlequin – **Feigert**

Pierot – **Hametner**

Chavalier Tuk – **Ssmiller**

Pan Klopeyt – **Krakora**

Pan Dlauhaun – **Laudil**

Alamon – **Walter**

Alwesso – **Haas**

Malažon – **Friedmann**

Cýkanky, Panny: **Sstroblowá, Spirowá, Bolcowá, Müllerová, Beckrowá, Ssikanedrowá.**

Pan **Feigert** bude ku koncy směsný vystup s Pierotem „Vmrlec“ [„Umrlec“] provozovat.

Tance: Uherský Pas de trois, od Pana **Feigerta** a pannen **Rossrowé** a **Austowé.**

Kozácké Pas de deux, od pana **Feigerta** a panny **Austowé.**

B Verze karet tzv. meziaktních tanců vychází ze základní podoby svodných karet, údaje jsou však redukovány (např. z inscenátorů připadá v úvahu pouze choreograf, rubrika osoby a obsazení je nahrazena pouhým výčtem tanečníků apod.

ukázka celé svodné karty – meziaktní tance:

Veliký tanec diwochů Veliký tanec divochů		
(meziaktní tanec) „uspořádaný od p. Paolo Rainoldiho“		

Choreograf: Paolo Rainoldi

Rainoldi, Paolo

S: J. N. Štěpánek: Čech a Němec aneb Mlejn na hranicích (č), La Gittana (t), F. X. Told:Čarovný závoj (č), Mazurka (t).

StD	Premiéra: 1. 6. 1845	Derniéra: 1. 6. 1845	1 x

Zvláštní údaje:

„We prospěch sboru baletnjho

Přehled představení:

1. 6. 1845 odp.						
--------------------	--	--	--	--	--	--

„tancowán od wesskerého sboru baletnjho.“

C Verze karet varií

Formulář karet určený pro varia obsahuje v horní polovině prostor pro doslovnou citaci textu převzatého z cedule. Ten nejrozumnější podobu – od jednořádkového označení např. proslovu nebo hudebního čísla až po celostránkové vypsání programu koncertu, akademie nebo "Výstavy průzračných obrazů" s podrobným popisem všech částí. Dolní polovina formuláře koresponduje se základním typem svodných karet (data představení, spoluhraná díla, zvláštní údaje). Pravidla pro vyplňování jsou totožná.

ukázka celé svodné karty – varia

Pan Josef Fišer, aud diwadelnjho orchestru a ředitel baletnj hudby, CONCERTINO, od něho složené, na hausljch (bude) přednáseti. J. Fišer: Concertino pro housle						
28. 3. 1842 odp.						
S: J. Hutt: Všickni se hašteří (č), J. K. Tyl: Strakonický dudák (č).						
Zvláštní údaje: „W prospěch audů baletnjho sboru.“ „(Na wsseobecnau žádost.)“						

6.1.6. Metodologické problémy

Cedule nevznikaly pro účely vědeckého zkoumání po dvou stech letech, tiskly se coby spotřební materiál pro jedno použití – pozvání na dané představení. Proto se životy jednotlivých inscenací vetknutí do formulářových políček vzpírají.

Pro ilustraci uvádíme několik opakujících se metodologických otázek, s nimiž se při sestavování soupisů repertoáru setkáváme a které je třeba při plnění databáze vždy tak či onak rozhodnout.

- Z důvodů často mimoliterárních (známé je Tylovo používání pseudonymů v souvislosti s kariérou úředníka ve vojenské zásobovací kanceláři, která umělecké působení vylučovala) neuváděly divadelní cedule plná jména tvůrců a inscenátorů, ale jejich pseudonymy, iniciály či jiné zkratky jmen. Většinu z nich lze pomocí literatury či analogie identifikovat, jsou však případy, kdy musíme uvádět podobu jména ve znění cedule, byť jde jen o zkratku (A. G., J. M. Š.) nebo pravděpodobný pseudonym neznámého autora (Kolínský, Bydžovský, Prachovský). A to i v případě, že jsme dospěli k nějaké domněnce, ale nejsme si jí jisti. Tato skutečnost se objeví na svodné kartě, v databázi však může být napsána maximálně do poznámky, protože součástí nejrůznějších výstupů musí být jen jeden, nejlépe ověřený, tvar.
- Tenká je hranice mezi překladem, úpravou a tzv. následným autorstvím. V době, která neznala autorský zákon, si tvůrci divadelních cedulí ani dalších pramenů nedělali starosti s uváděním přesných jmen a podílu na vzniku titulu. Proto je nutné většinu dramát (dnes často úplně zapomenutých) hledat v literatuře a zkoumat, zda uvedený tvůrce v době, kdy bylo písemnictví plně tzv. putujících témat, kus sám napsal, přeložil, upravil, popř. dramatizoval, nebo je jeho následným autorem, tj. z původní hry vyšel, ale vytvořil nové autorské dílo. Pokud jsou na ceduli uvedeni dva autoři formulací „dle – od“, může to znamenat všechny možnosti. Nejjednodušší je případ „Abeljno, smutnohra dle Čssokke zčesstěná od Hýbla“ – autorem je Heinrich Zschokke, překladatelem Jan Hýbl. Vazba „wolně wzděláno od Týla“ vede k domněnce, že J. K. Tyl hru přeložil i upravil (Slovo „vzdělaný“ bylo většinou používáno pro překlad, zatímco „volně vzdělaný“ či svobodně vzdělaný pro úpravu.). Jsou ale i případy, kdy cedule přisuzuje autorství českému dramatikovi, zatímco šlo jen o překlad z němčiny. „Brambory, činohra we 2 gednánjch, dlé prawdiwé udalosti od J. N. Sstěpánka“ – správný zápis je Perinet, Joachim; Štěpánek, Jan Nepomuk. Záznam u titulu „Ďáblůw mleyń, bagka se zpěwy we 4 gednánjch dle starobylé powjdky od Henslera, zčesstěno od Jana Nep. Sstěpánka“ evokuje vysvětlení, že jde o dramaturgii prózy Karla Friedricha Henslera, ve skutečnosti to však byla hra Leopolda Hubera, Henslerem přepracovaná a Štěpánkem přeložená. Těchto několik málo příkladů jen ilustruje mnohost kombinací, jichž je ve skutečnosti mnohem více.
- Míru, v jaké překladatel hru zároveň upravil, lze dnes také jen stěží určit. Vodítkem je srovnání obsazení v původních textech (pokud byly vydány a dochovaly se) s obsazením na ceduli. Dobová praxe přizpůsobení tématu českému prostředí ve velké většině případů naznačuje úpravu textů.

- Cedule většinou neobsahují originální názvy her, ty doplňujeme z literatury. V případě Stavovského divadla 19. století vzhledem k dvojazyčné dramaturgii se však často objevují u českých představení německých her překlady českých názvů do němčiny. Tak se např. u hry Kaspar Torinský aneb Výstraha ducha strážnjho w kamenné chodbě na ceduli objevuje německý název Kaspar Thorringer oder Warnung des Schutzgeistes im Steingange, přestože originální titul správně zní Kaspar der Thoringer.
- Je třeba oddělit případy, kdy je autor, překladatel apod. jasně stanoven, od těch, kdy se pro nějakou možnost rozhodneme, ale zůstávají pochybnosti. Příkladem je hra Alexandra Wilhelmiho Jeden z nás se musí oženiti. Na ceduli Stavovského divadla v roce 1854 je uvedena iniciála jejího překladatele J. S., na ceduli Prozatímního divadla v roce 1870 J. St. Při práci na repertoáru Prozatímního divadla jsme ji přisoudili Josefu Václavu Fričovi na základě údaje Lexikonu pro českou literaturu, že Frič titul přeložil v roce 1857. Už údaj na ceduli Stavovského divadla (o tři roky dříve) tuto informaci zpochybňuje, navíc Encyklopedie českého divadla v hesle J. V. Frič titul nevede, zaznamenává ho však u Jana Strakatého.
- Pokud nemáme jistotu, opisujeme raději údaj z cedule. Autor scénické hudby Bayr bude s největší pravděpodobností Anton Bayer, ale protože to není potvrzeno, necháváme podobu Bayr.
- Ve výjimečných případech cedule obsahuje pouze křestní jméno autora: Sirotek z Genevy – „od Viktora“ – autorem je Victor Ducange.
- Nastává i situace, kdy se autora titulu nepodaří přesně identifikovat vůbec, a přesto je třeba nějakou podobu stanovit. Prichta, bílá paní z Jindřichova Hradce má na ceduli jako autora barona Feilitzera, což přejala Česká divadelní encyklopedie, zatímco Lexikon české literatury uvádí jméno Festlitzer. Ani jedno z jmen se však v souvislosti s uvedenou hrou nepodařilo v literatuře nalézt. Z rozvětvené rodiny baronů von Pfeilitzer jde možná o Hermanna Rudolpha Julia von Pfeilitzera, který byl v roce 1875 jako Heřman baron Pfeilitzer pohřben na Malostranském hřbitově. Protože si však nejsme jisti, píšeme místo křestního jména otazník (? Pfeilitzer).
- Někdy je na ceduli uvedeno jen křestní jméno autora: „Sirotko z Genewy aneb Zgewenj u hrdelnjho saudu, činohru s hudbau we 3 gednánjch od Victora“ napsal Victor Ducange.
- Jako libretista Auberovy opery Sníh je na ceduli uveden Ignaz Franz Castelli, správně jimi však byli Eugène Scribe a Germain Delavigne. Castelli pouze francouzské libreto přeložil do němčiny.
- Jednou ze zvláštností, vymykajících se šablonám pro určování autorství, je hra Nové Amazonky aneb Ženy a muži v rozbroji. Její autor Josef Kajetán Tyl kombinoval dva prameny: hry Franze Xavera Tolda Wastl oder Die böhmischen Amazonen a Václava Klimenta Klicpery Ženský boj. Nejsprávnějším řešením by asi bylo přisoudit mu autorství s čerpáním námětu ze dvou zdrojů; v hesle J. K. Tyl to však takto neřeší ani Lexikon české literatury ani Encyklopedie českých divadel, píšeme proto: Told, Franz Xaver a Klicpera, Václav Kliment; Tyl, Josef Kajetán.

- Frašku Augusta Kotzebua Pachter Feldkümmel von Tippelskirchen uvedlo v r. 1837 Stavovské divadlo v překladu Jana Nepomuka Štěpánka s názvem Nájemník Kmínek z Ploškovice, v roce 1855 v překladu Leopolda Romenia Štírského s názvem Nájemník Kmínek z Kocourkova, v roce 1861 v překladu Václava Filípka s názvem Nájemník Kmínek z Kocourkova aneb Ženich v tisícerych nesnázích (a ještě v Štírského překladu vyšla v roce 1871 pod názvem Nájemník Kmínek z Kohoutova). Na tom by nebylo nic divného, jednu hru běžně po sobě překládali různí překladatelé. Zde je ovšem zajímavé, že všechny postavy mají stejné české názvy, což na jedné straně vede k otázce, zda údajům z cedulí věřit, na druhé straně nic jiného nezbývá, dokud nedokážeme jejich omyly napravit.
- V souvislosti s tím, že na cedulích často uváděna jen příjmení tvůrců a interpretů, stává se, že nelze s jistotou přisoudit dílo konkrétní osobě. Nejsložitější je to v případě herců a zpěváků (u nich se křestní jména vyskytují sporadicky) stejného příjmení. Stejně tak ovšem pokud je u Slavnostního pochodu uveden jako autor pan SSkroup, může to být Jan Nepomuk i František Jan. Pokud v literatuře nelze nalézt podklady pro rozhodnutí, je třeba psát místo křestního jména otazník.
- Polští autoři Aleksander Fredro a Jan Aleksander Fredro se často od sebe v literatuře odlišují pouze zkratkami: st. a ml. (za příjmením) - nebo také "otec" a "syn". Dospěli jsme k názoru, že pro zřetelné odlišení obou bude vhodné (i když se jejich křestní jména liší) je ve všech rubrikách, kde se vyskytují, ještě identifikovat označením (st.) a (ml.), i když je to vlastně redundantní.
- Známý vídeňský autor Nestroy se na cedulích někdy píše Jan Nepomuk. Ovšem německá literatura jej důsledně uvádí s křestním jménem "Johann", proto tuto podobu křestního jména respektujeme.
- I zdánlivě jasné informace z cedulí je nutno korigovat pomocí literatury. Hru Vláška a láska, uvedenou v Prozatímním divadle v roce 1860, podle cedule přeložila Božena Němcová. Ze studie L. Klosové Divadelní intermezzo Božen Němcové (*Divadelní revue* 17, 2006, č. 3, s. 23–32) však plyne, že Němcová pokryla F. L. Riegra, autorem překladu je tedy on.
- Na cedulích se některá jména autorů vyskytují v jistém "doslovném" překladu z němčiny, kde byl používán šlechtický predikát "von", resp. "zu". Jedná se např. o tyto autory: Franz von Schöthan, Carl Maria von Weber, Friedrich von Schiller. Českým ekvivalentem bývají jména v této podobě: F. ze Schönthanů, Karl M. z Webrů, Bedřich ze Schillerů. Podle zásady, že tituly a šlechtické predikáty na svodné karty nepřepisujeme, ignorujeme i uvedené tvary a píšeme rovnou: Schönthan, Weber, Schiller.
- Cedula vzniklé před polovinou 19. století přináší ještě jeden zásadní moment – problém tištěné podoby jazyka a ortografie. Divadelní cedula k českým i německým představením byly tištěny stejným písmem – a to až do poloviny listopadu 1848, kdy pro český repertoár došlo ke změně, a začala se používat **latinka**. Do tohoto okamžiku

byly české i německé texty tištěny **frakturou**. Historické souvislosti těchto změn jsou očividně spjaty s revolučními událostmi roku 1848. Ty se ovšem promítly i do další oblasti, již je ortografie. Až do uvedeného roku se na cedulích setkáváme s obrozenským pravopisem, jenž vycházel z tzv. pravopisu bratrského. Je to celý složitý komplex jazykových jevů, který bylo třeba radikálně zjednodušit a najít nějaké jednoduché řešení, jak s jazykem cedulí na svodných kartách pracovat. Co bylo však nutné na prvním místě, to byla nutnost zachovat podobu tištěné češtiny i na svodných kartách, které umožňují uchovat historickou podobu jazyka a proměny jeho písemné fixace coby pramenu poznání. Použití diplomatického přepisu znamenalo v prvním plánu excerpovat každý, byť dnes často těžko pochopitelný pravopisný prvek. V druhém plánu pak bylo třeba všechny relevantní údaje na přidané spodní řádce zapisovali odlišnou grafikou podle jasné stanovených zásad do podoby dnes použitelné. Většinou i z hlediska pravopisu, jehož kolísání je charakteristickým rysem celého sledovaného období, v němž se kritéria jazykové správnosti teprve vytvářela. Tato transformace do novodobé, dnešní češtiny byla nutná zvláště proto, že svodné karty inscenací svou druhou hlavní funkcí slouží jako podklad pro vytvoření databáze. A ta už musí být založena na jasně definovaných pojmech, názvech a jménech. Používání fraktury se časově prakticky kryje s pravopisem, který jsme nazvali obrozenským. Neplatí to však bezvýjimečně, takže se s ním setkáváme i u latinky (např. v pozvánkách beneficantů, které podstatně dříve opustily frakturu a byly tištěny latinkou). Tento pravopis nebyl ovšem dodržován důsledně, a hlavně jeho přechod k pravopisu novodobému se odehrával postupně. Nejzřetelněji se to projevilo u transliterací g – j (*gelen* – *jelen*), j – í (*panj* – *paní*), w – v (*wdowec* – *vdovec*), kde k poslední z uvedených došlo až začátkem zimní sezóny 1850, u ostatních jevů probíhala transformace již v druhé polovině 40. let.

Abychom dobový pravopis správně převedli do podoby co nejbližší dnešnímu úzu, konzultovali jsme problematiku s Mgr. Alenou Andřlovou Fidlerovou, Ph.D., odbornou asistentkou Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK. Její rada situaci zjednodušila: primárním hlediskem při rozhodování o transkripci je mluvená podoba. Do současné podoby převádíme jen změny, které nejsou slyšet.

Podle tohoto pravidla:

1. Provádíme přepis:

- a) ě → g (*Auĝust* → *August*)
- b) g → j (*gelen* → *jelen*)
- c) j → í (*panj* → *paní*)
- d) w → v (*wdowec* → *vdovec*)
- e) ss → š (*lisska* → *liška*)
- f) au → ou (*klobauk* → *klobouk*)
- g) ey → ej (*mleyn* → *mlejn*)
- h) y → i po c, s, z (*loupežnicy* → *loupežníci*, *syrotčí* → *sirotčí*, *zymnice* → *zimnice*)
- i) i → y po k, r (*Harlekín* → *Harlekýn*, *Horimír* → *Horymír*)

2. Naproti tomu ponechány jsou:
- a) původní délka samohlásek (*pivovár, blazinec*) a psaní znělých a neznělých souhlásek podle výslovnosti (*svadba, neboštík, skročení*)
 - b) původní podoba výrazů *všickni, čtyřidcet, kouzelník, křivokládký*
 - c) dobové tvary skloňování (*radovánky zahradníkův*)
 - d) podoba shody (*z matčina příslušnosti*)
 - e) původní způsob psaní velkých písmen u podstatných a přídavných jmen (*Tajný Soud, Kupec Benátský*), tolerováno je i kolísání (*Divotvorný Klobouk/klobouk*).

Problém nastává při přepisu dvojitého w v případech, kdy jméno či titul hry nejsou dnes známy nebo kdy jde o nerozluštěné iniciály (pouhé iniciály jmen autorů byly na cedulích uváděny často). Dvojitě w nelze přepisovat mechanicky ve všech případech, může se jednat o německé jméno (Strojník Giřj Weber mohl být Jiří Veber, ale ponecháváme Jiří Weber.) Je třeba rozhodovat individuálně, s rizikem, že ne vždy je rozhodnutí jednoznačné.

6.1.7. Formuláře svodných karet inscenací k použití

(počet řádků lze podle potřeby přidávat či ubírat)

čínohra

Překlad:

Režisér

Scéna:

Kostýmy:

Scénická hudba:

Dirigent:

Choreografie:

	Premiéra	Derniéra:

Zvláštní údaje:

Přehled představení:

Obsazení s alternacemi:

opera

Libreto:

Překlad:

Dirigent:

Dirigenti repríz:

Režisér

Scéna:

Kostýmy:

Choreografie:

	Premiéra	Derniéra:

Zvláštní údaje:

Přehled představení:

Obsazení s alternacemi:

balet

Libreto:

Choreograf:

Režisér:

Dirigent:

Dirigenti repríz:

Režisér

Scéna:

Kostýmy:

	Premiéra	Derniéra:

Zvláštní údaje:

Přehled představení:

--	--	--	--	--	--	--

Obsazení s alternacemi:

meziaktní tance

Choreograf:

Zvláštní údaje:

Přehled představení:

--	--	--	--	--	--	--

varia (koncerty, proslovy, doslovy, akrobatická čísla, quodlibety atd.)

S:						
Zvláštní údaje:						

6.2. Manuál pro databázi Elektronický divadelní archiv – editorské rozhraní

EDA

Elektronický divadelní archiv

(manuál pro plnění databáze)

Vyvinula firma Global systems, nyní Novum global <https://www.novumglobal.eu/>

6.2.1. Základy ovládání

6.2.1.1. Přihlašování

Editor je přístupný na veřejné adrese na internetu a pracovat s ním může kdokoli, kdo je v databázi registrovaný a má přidělené uživatelské jméno a přístupové heslo.

Registraci a rušení registrace uživatelů provádí administrátor systému:

marketa.travnickova@nm.cz

Každému uživateli je při registraci přidělena jedna ze dvou rolí:

Zapisovač – má právo zapisovat a opravovat údaje v databázi

Supervizor – má právo zapisovat, opravovat a schvalovat záznamy v databázi.

Každý záznam v databázi archivu nese informaci o tom, kdo a kdy ho pořídil, kdo a kdy ho naposledy změnil a případně kdo a kdy ho naposledy zkontroloval.

Uživatel v roli supervizora má možnost před opuštěním každého záznamu kliknout na ikonu kontroly a tím potvrdit, že záznam zkontroloval. Kontroly je možné provádět i opakovaně a každá provedená kontrola zvýší počítadlo provedených kontrol daného záznamu.

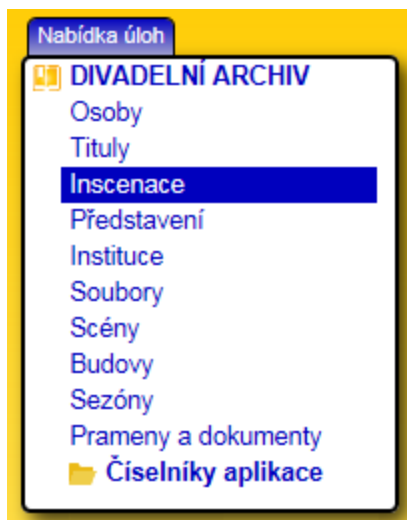
Pokud je ale provedena v záznamu jakákoliv změna, počítadlo kontrol se automaticky vynuluje a záznam se považuje opět za nezkontrolovaný.

6.2.1.2. Hlavní menu

Elektronický divadelní archiv (EDA) umožňuje ukládat a spravovat informace a vzájemné vazby o následujících základních objektech:

- Osoby
- Tituly
- Inscenace
- Představení
- Instituce
- Soubory
- Scény
- Budovy
- Sezóny

Pro správu objektů jednotlivých typů slouží samostatné úlohy reprezentované položkami hlavního menu editoru:

K většině objektů lze připojovat dokumenty a literární prameny. Každý dokument a pramen lze připojit k neomezenému počtu objektů. Samostatnou úlohou v hlavním menu je proto centrální správa pramenů a dokumentů.

Řada vlastností popisovaných objektů je určena vybranou možností z předdefinovaného výčtu (např. jazyk, žánr...). Správu těchto základních výčtů (číselníků) zajišťuje několik úloh skrytých v menu pod společnou položkou „Číselníky aplikace“

6.2.1.3. Základní ovládání

Všechny úlohy editoru se ovládají stejným způsobem. Po startu úlohy (výběru položky v hlavním menu) se vždy zobrazí seznam již uložených objektů vybraného typu a formulář s detailními informacemi o objektu na kterém je fokus (na obrázku zvýrazněný) v seznamu:

The screenshot shows the 'Tituly' application interface. On the left is a sidebar menu with options like 'Osoby', 'Tituly', 'Inscenace', etc. The main window has a top navigation bar with buttons like '< Žánr', '< Podžánr', etc. Below this is a table listing titles. The title 'Mrak na nebi' is selected and highlighted in blue. To the right of the table is a detailed form for the selected title. The form includes fields for 'Prefix', 'Název titulu', 'Název v originálu', 'Překlad názvu titulu', 'Popis titulu', 'Překlad popisu titulu', 'Charakteristika', 'Jazyk titulu', 'Rok dokončení', 'Počet dějství', 'První vydání', 'První uvedení', 'Platný záznam', 'Zapsal', 'Čas zápisu', 'Změnil', 'Čas změny', 'Kontroloval', 'Čas kontroly', and 'Kontrolováno'.

Fokus se na požadovaný objekt nastaví kliknutím na jeho řádek v seznamu. Obrazovka, která se otevře po zvolení úlohy, obsahuje vždy základní informace o daném objektu. Další informace jsou pak přístupné pod dalšími záložkami:

This screenshot shows the top part of the 'Tituly' application interface. It features a yellow header bar with the 'Tituly' logo. Below the header is a navigation bar with buttons for '< Žánr', '< Podžánr', '< Historie titulu', '< Vychází z', '< Autoři titulu', and '<< Prar'. The 'Tituly' tab is currently selected and highlighted in blue.

Vše, co je dostupné pod dalšími záložkami, se vždy váže k objektu zobrazenému na první záložce obrazovky.

Záznamů každého typu objektů je zpravidla víc, než se vejde na obrazovku. Proto je seznam rozdělen do stránek, jejichž seznam je vpravo na modré ovládací liště pod lištou záložek:

Požadovaná stránka se zobrazí kliknutím na číslo pořadí stránky.

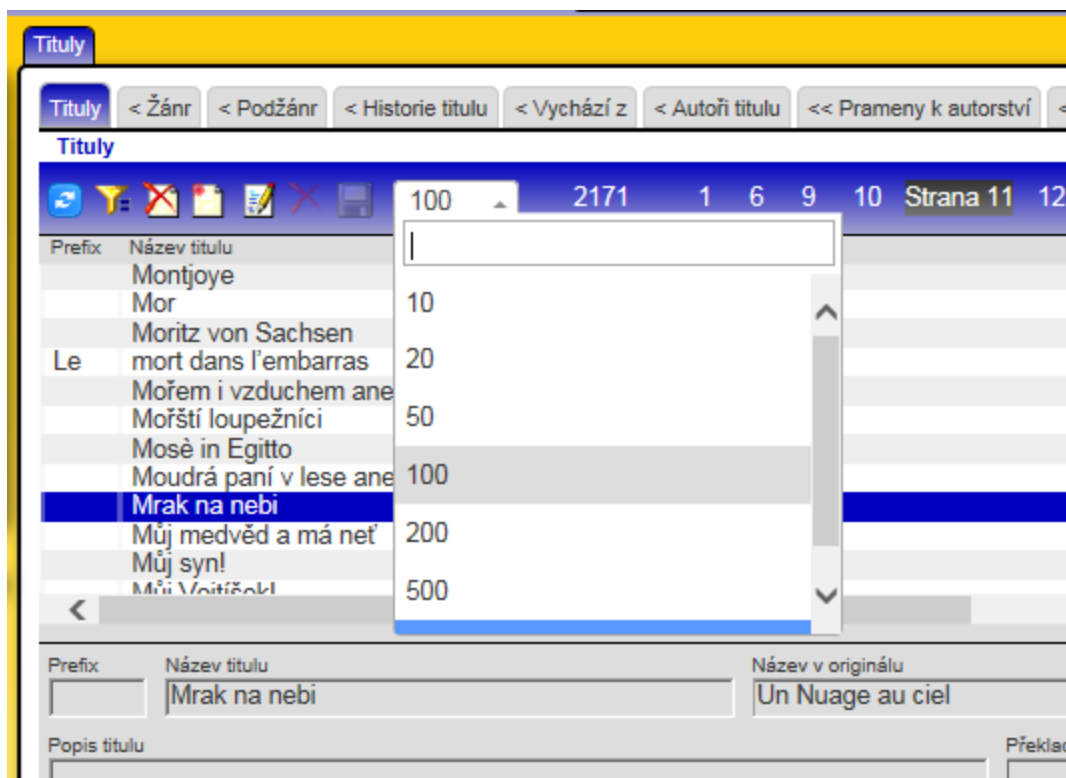
Délku stránky lze nastavit v okénku vlevo od seznamu stránek:

Délkou stránky se rozumí počet řádků seznamu, které lze prohlížet pohybem posuvníku vpravo od seznamu bez nutnosti překliknutí na další stránku.

Číslo vlevo od okénka pro nastavení délky stránky ukazuje celkový počet uložených záznamů objektů daného typu (zde např. 2171 titulů).

Nastavení délky stránky se docílí výběrem jedné z možností nabídnutých po rozkliknutí okénka:

Ikony (tlačítka) v levé části ovládací lišty slouží k vlastní práci s uloženými záznamy:

Slouží k úpravám ve stávajících záznamech. Po kliknutí na ikonu se zpřístupní citovatelná pole v zobrazeném formuláři. Obsah zpřístupněných polí lze změnit buď přepsáním obsahu u textových nebo číselných údajů, nebo výběrem jiného prvku v případě

vlastností určených výběrem ze seznamu. Výběrový údaj se pozná podle značky v pravé části zadávacího políčka:

V případě rozsáhlých seznamů (např. výběr osoby nebo titulu) lze zapsat libovolný fragment požadovaného údaje a nabízený seznam se omezí na případy obsahující předepsaný text. Např. po zapsání textu „pav“ se výběr omezil na jména osob obsahující tento text:

Text
pav
Buliovská Pavla (Buliovská Pavla)
Buliovská Pavlinka (Buliovská Pavla)
Rainoldi Pavel (Rainoldi Paolo) *18.04.1784
Souček Pavel (Šamberk František Ferdinand) *21.04.1838
Šafarik Pavol Jozef (Šafařík Pavel Josef) *13.05.1795
Šafařík P. J. (Šafařík Pavel Josef) *13.05.1795

Datové údaje se zadávají výběrem v kalendáři, který se objeví po kliknutí do datumového políčka:

Datum narození		Místo narození				
srpen 2019						
po	út	st	čt	pá	so	ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Alternativně se dá datum (bez ohledu na rozbalený kalendář) přímo zapsat do příslušného políčka:

Datum narození
2.5.1874

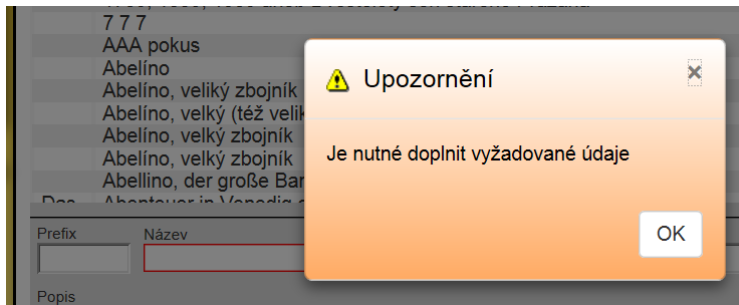
Ne všechny informace z uložených záznamů lze měnit. Needitovatelné údaje zůstanou po kliknutí na ikonu editace šedé. Takové údaje mohou být buď změněny z jiného místa, nebo je jejich změna technicky nemožná a v tomto případě nezbyvá než celý záznam smazat (viz dále) a zapsat znovu.

Slouží pro založení nového záznamu. Po kliknutí na ikonu se zobrazí zcela prázdný formulář pro záznam nového objektu.

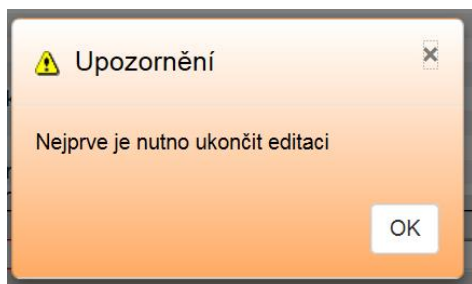
Uložení změn. Údaje zadávané při zápisu nových záznamů nebo editaci stávajících zůstávají jen na obrazovce daného uživatele, dokud nejsou aktivně uloženy kliknutím na ikonu uložení. Editor před uložením kontroluje, zda jsou vyplněny všechny údaje, které se považují za povinné. Pokud ne, záznam se neuloží a editor požádá o doplnění:

Pole, která je nezbytné doplnit, se orámuje červeně.

Zrušení změn Po kliknutí na ikonu se zruší provedené změny – opravovaná pole se vrátí do původního stavu a případný formulář nového záznamu se zruší bez uložení. Žádný formulář nelze po provedení jakýchkoliv změn opustit bez vědomého uložení nebo zrušení změn. Editor to nedovolí:

Smazání záznamu. Po kliknutí na ikonu se smaže záznam objektu, na kterém je fokus včetně všech zaznamenaných souvislostí. Např. smazaná osoba se přestane zobrazovat i u titulů, jejichž byl autorem.

Poznámka.: z technických důvodů se ve většině případů mazaný záznam z databáze nemaže, ale pouze se stane neviditelným. Proto se doporučuje postupovat při zadávání dat s rozmyslem a omezit zbytečné mazání záznamů, které zatěžuje databázi neplatnými záznamy.

Nastavení filtru. Filtr umožňuje omezit seznam zobrazených záznamů pro výběr požadovaného objektu. Po kliknutí na ikonu se objeví formulář pro zadání a zobrazení omezujících podmínek. Ten je pro každý typ objektu jiný. Např. pro výběr osob slouží filtr na

následujícím obrázku. Vyberou se vždy záznamy, které vyhovují všem zadaným podmínkám. Pokud např. zadáme příjmení „Novák“ a typ jména „Umělecké“, zobrazí se v seznamu jen osoby, které používaly umělecké příjmení „Novák“:

Pozor: filtr zůstává v platnosti, dokud ho uživatel aktivně nezruší nebo neukončí danou úlohu. Může se proto např. stát, že nově založený záznam není vidět, protože neodpovídá nastavenému filtru. Při podobných potížích je dobré se vždy přesvědčit, že je nastaven výchozí filtr.

Občerstvení dat Po kliknutí na ikonu se obnoví obsah zobrazeného seznamu a formuláře aktuálním obsahem databáze. Editor sice zobrazená data obnovuje automaticky, ale v některých případech se tak nemusí stát okamžitě po provedené změně. Zvláště v případech, kdy v editoru pracuje více uživatelů současně, nemusí být změna provedená jiným uživatelem okamžitě zobrazena. Stejně tak i v některých případech se změna provedená v jednom místě editoru nemusí okamžitě projevit ve všech souvislostech.

6.2.2. Osoby a představení

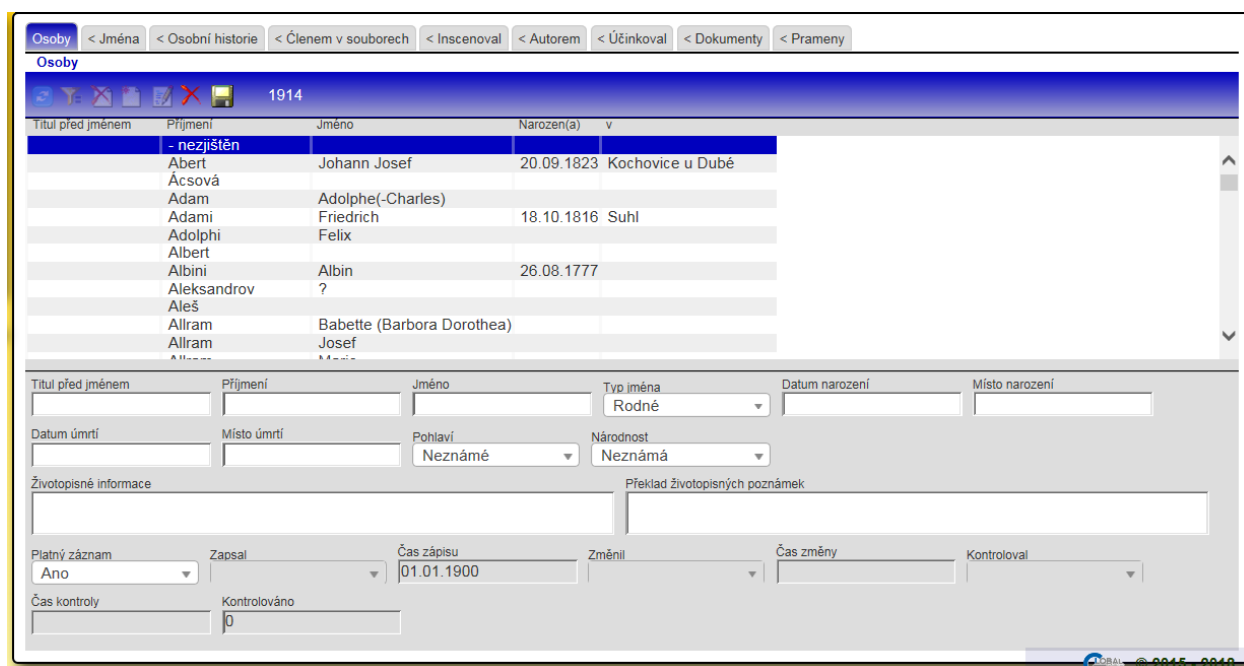
6.2.2.1. Úloha „Osoby“

Obsahuje editor umělců a spolupracovníků s devíti záložkami. Záložky jsou:

- Osoby
- Jména osob
- Osobní historie
- Funkce v institucích
- Členství v souborech
- Podíl na inscenacích
- Autorství titulů
- Účinkoval(a)
- Dokumenty
- Prameny

▪ Záložka osoby

Základní záložka editoru osob zobrazuje seznam záznamů osob uložených v archivu:

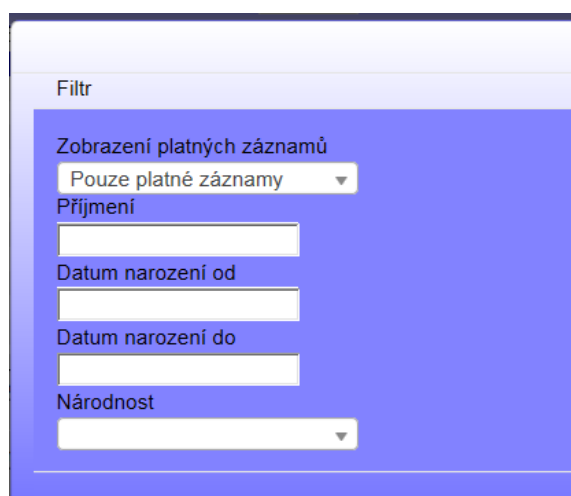

The screenshot shows the 'Osoby' tab in a software interface. At the top, there are navigation tabs: 'Osoby', '< Jména', '< Osobní historie', '< Členem v souborech', '< Inscenoval', '< Autorem', '< Účinkoval', '< Dokumenty', and '< Prameny'. Below these is a header bar with icons and the year '1914'. The main area displays a table of persons with columns: 'Titul před jménem', 'Příjmení', 'Jméno', 'Narozen(a)', and 'v'. The table lists several individuals, including 'Albert', 'Adam', 'Adolphi', 'Albin', 'Aleksandrov', 'Aleš', 'Allram', and 'Allram'. Below the table is a detailed form for editing a person's data. It includes fields for 'Datum narození' (Date of birth), 'Místo narození' (Place of birth), 'Datum úmrtí' (Date of death), 'Místo úmrtí' (Place of death), 'Pohlaví' (Gender), and 'Národnost' (Nationality). There are also sections for 'Životopisné informace' (Biographical information) and 'Překlad životopisných poznámek' (Translation of biographical notes). At the bottom, there are administrative fields: 'Platný záznam' (Valid record), 'Zapsal' (Registered by), 'Čas zápisu' (Time of registration), 'Změnil' (Changed by), 'Čas změny' (Time of change), and 'Kontroloval' (Controlled by).

Umožňuje zapisovat nové osoby a upravovat existující záznamy.

Pole „Titul před jménem“ se používá pro zápis především šlechtických titulů typu „von“, které jsou sice součástí příjmení dané osoby, ale neměly by ovlivňovat případné abecední třídění.

Filtr pro výběr osoby k editaci umožňuje filtrovat podle příjmení, typu jména, podle intervalu let narození a podle národnosti. V případě zadání více podmínek se do seznamu zařadí pouze záznamy vyhovující všem zadaným podmínkám.

The screenshot shows a 'Filtr' (Filter) dialog box. It has a title bar 'Filtr' and a main area with a blue background. The first section is 'Zobrazení platných záznamů' (Display of valid records) with a dropdown menu showing 'Pouze platné záznamy'. Below this are several input fields: 'Příjmení' (Surname), 'Datum narození od' (Date of birth from), 'Datum narození do' (Date of birth to), and 'Národnost' (Nationality) with a dropdown arrow.

Osoba se vybere do seznamu, pokud použila zadané příjmení v jakékoliv souvislosti.

Při každém uložení změny nebo nového záznamu osoby se kontroluje, zda v databázi existuje jiný záznam osoby používající stejné příjmením. Pokud ano, zobrazí se varování, které obsahuje navíc i datum narození nalezené osoby. Uživatel musí uložení takového záznamu potvrdit.

▪ **Záložka „Jména osob“**

Každá osoba může během života používat při různých příležitostech řadu jmen.

Prostřednictvím této záložky lze k osobě přidávat další jména včetně jejich typu (např. „Rodné“, „Umělecké“...) Typ jména se zadává výběrem z výčtu, který lze doplňovat v prostřednictvím úlohy „Číselníky aplikace“

Dále je možno zadat, v jakém časovém úseku osoba dané jméno používala.

Vždy právě jedno ze jmen osoby je označeno jako **referenční jméno**. Toto jméno se zobrazuje jako jméno osoby vždy, když není možno určit, jaké jméno osoba v dané souvislosti použila.

První jméno zapsané při zápisu nové osoby se automaticky označí jako referenční. Zobrazuje se tedy i v seznamu osob pod záložkou „Osoby“. Pokud se nějaké jméno označí jako referenční, automaticky se tím příznak „referenční“ zruší u jmen, kde byl dosud nastaven.

Při každém uložení nového jména nebo opravy stávajícího jména se kontroluje, zda existuje jiný záznam se stejným jménem a příjmením. Pokud ano, zobrazí se varování, které obsahuje navíc i datum narození nalezené osoby. Uživatel musí uložení takového záznamu potvrdit.

▪ **Záložka „Osobní historie“**

Pod touto záložkou lze zapisovat důležité události nebo životní periody osoby, které se pak vždy zobrazují v chronologickém pořadí. Časový údaj může být v tomto případě omezen jen měsícem nebo rokem.

Osoby

Osoby < Jména < Osobní historie < Funkce v institucích < Členem v souborech < Inscenoval < Autorem < Účinkoval < Dokumenty < Prameny

Hrušínský: Osobní historie

10 3 Strana 1

Den od	Měsíc	Rok	Až do: den	Měsíc	Rok	Text
		1936			1939	navštěvoval Hereckou školu E.F.Buriana
		1937			1939	angažován v Divadle E.F.Buriana
		1944				vrátil se do Uranie

Den od Měsíc Rok

Popis

navštěvoval Hereckou školu E.F.Buriana

Překlad popisu

Ke každé zapsané periodě nebo události lze připojit dokument. K připojení dokumentu slouží

ikona .

Po kliknutí na ikonu se zobrazí seznam dokumentů uložených v archivu a obsluha může vybrat dokument, který se přiřadí k záznamu v historii osoby. Pro výběr dokumentu slouží filtr (viz úloha „Prameny a dokumenty“). Připojení dokumentu se projeví zobrazením ikony dokumentu ve formuláři. Po najetí myši na ikonu se zobrazí dokument.

V tomto případě nelze k historické poznámce přiřadit nový dokument, dosud nezařazený v archivu EDA. Ke každé události nebo období lze připojit jen jeden dokument.

Dokument připojený k záznamu historie osoby lze také odpojit. Proveďte se to kliknutím na

ikonu . Odpojený dokument se nesmaže a zůstává uložen v databázi archivu. Nezruší ani jeho případné připojení k jiným záznamům v databázi.

▪ Záložka „Funkce v institucích“

Pomocí této záložky lze zapisovat a editovat záznamy o funkcích osoby v institucích (stejně informace lze zapisovat a udržovat i pomocí úlohy „instituce“, ovšem z pohledu instituce a její historie).

Osoby

Osoby < Jména < Osobní historie < Funkce v institucích < Členem v souborech < Inscenoval < Autorem < Účinkoval < Dokumenty < Prameny

Hrušínský: Funkce v institucích

10 1 Strana 1

Pořadí	Prefix	Instituce	Pod jménem	Ve funkci	Pod názvem	Od roku	Do roku
0		Národní divadlo	Hrušínský Rudolf	šéf činohry		1969	1970

Pořadí

Instituce

Pod jménem

Ve funkci

Pod názvem

Nový název funkce

Od roku

Do roku

Obsahem záznamu je funkce, instituce a interval, ve kterém byla funkce vykonávána.

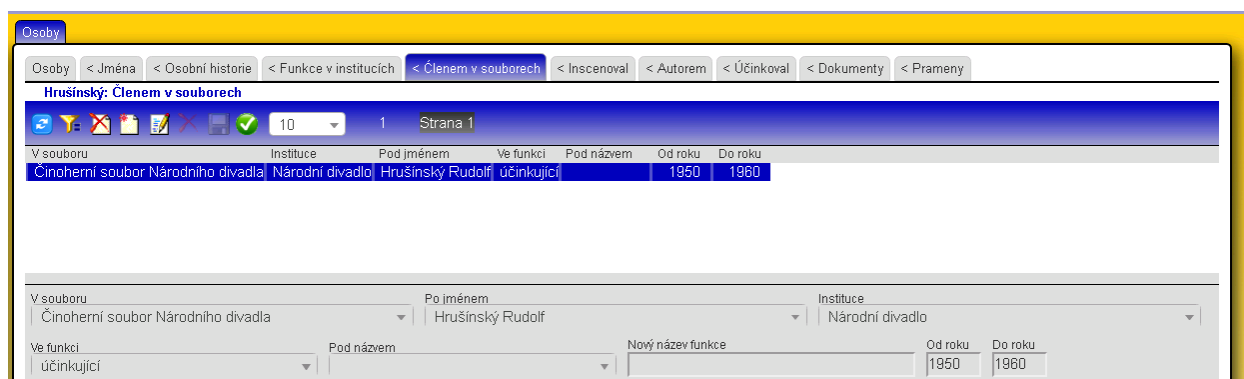
Funkce se zadává výběrem ze seznamu funkcí, založených pomocí úlohy „Funkce“ pod položkou Číselníky aplikace. V seznamu se ale zobrazují jen ty funkce, které mají nastaven vztah k institucím.

Instituce se zadává výběrem ze seznamu institucí. Před zápisem funkce musí tedy být založen záznam příslušné instituce (viz úloha „Instituce“).

Pořadí slouží pouze k řazení záznamů v rámci výpisu funkcí vykonávaných danou osobou.

▪ **Záložka „Členem v souborech“**

Pomocí této záložky lze zapisovat a editovat záznamy o členství a funkcích osoby v souborech (stejně informace lze zapisovat a udržovat i pomocí úlohy „Soubory“, ovšem z pohledu souboru a jeho historie).

Obsahem záznamu je funkce, soubor a interval, ve kterém byla osoba v souboru v dané funkci.

Funkce se zadává výběrem ze seznamu funkcí, založených pomocí úlohy „Funkce“ pod položkou Číselníky aplikace. V seznamu se ale zobrazují jen ty funkce, které mají nastaven vztah k souborům.

Soubor se zadává výběrem ze seznamu souborů vybrané instituce. Před zápisem funkce v souboru musí tedy být založen záznam příslušného souboru (viz úloha „Soubory“).

▪ **Záložka „Inscenovat“**

Pomocí této záložky lze zapisovat a editovat záznamy o funkcích osoby jako inscenátora (stejně informace lze zapisovat a udržovat i pomocí úlohy „Inscenace“, ovšem z pohledu Inscenace).

Osoby

Osoby < Jména < Osobní historie < Funkce v institucích < Členem v souborech < Inscenoval < Autorem < Účinkoval < Dokumenty < Prameny

Hrušínský: Podíl na inscenacích

10 2 Strana 1

V inscenaci	Pod jménem	Ve funkci	Pod názvem	Od roku	Do roku
Měsíc na vsi	Hrušínský Rudolf	režisér			
Měsíc na vsi	Hrušínský Rudolf	upravovatel			

V inscenaci
Měsíc na vsi (1965), Národní divadlo

Jméno osoby: Hrušínský Rudolf
Ve funkci: režisér
Nový název funkce:
Pod názvem:
Od roku:
Do roku:

Obsahem záznamu je funkce, inscenace a interval, ve kterém osoba fungovala v dané funkci jako inscenátor.

Funkce se zadává výběrem ze seznamu funkcí, založených pomocí úlohy „Funkce“ pod položkou Číselníky aplikace. V seznamu se ale zobrazují jen ty funkce, které mají nastaven vztah k inscenacím.

Inscenace se zadává výběrem ze seznamu Inscenací. Před zápisem funkce v inscenaci musí tedy být založen záznam příslušné inscenace (viz úloha „Inscenace“).

▪ **Záložka „Autorství titulů“**

Pomocí této záložky lze zapisovat a editovat záznamy o podílu osoby na autorství titulů. Autorství osoby lze zapisovat též v rámci úlohy tituly – ovšem z pohledu titulu.

Osoby

Osoby < Jména < Osobní historie < Funkce v institucích < Členem v souborech < Inscenoval < Autorem < Účinkoval < Dokumenty < Prameny

Turgenev: Autorství titulů

10 2 Strana 1

Prefix	Titul	V originále	Pod jménem	Jako
Měsíc na vsi	Turgenev Ivan Sergeevič	autor textu		
Venkovanka	Provinciálka	Turgenev Ivan Sergeevič	autor textu	

Titul: Měsíc na vsi
V originále:
Pod jménem: Turgenev Ivan Serge...
Jako: autor textu
Poznámka k autorství:
Překlad poznámky:

Obsahem záznamu je titul a typ (způsob) autorského příspěvku osoby k titulu.

Titul se zadává výběrem ze seznamu titulů založených pomocí úlohy „Tituly“. Před zápisem autorství osoby musí být příslušný titul již v archivu zapsán.

Typ autorství se zadává výběrem ze seznamu typů autorství, založených pomocí úlohy „Typy autorství“ pod položkou Číselníky aplikace.

▪ Záložka „Účinkoval(a)“

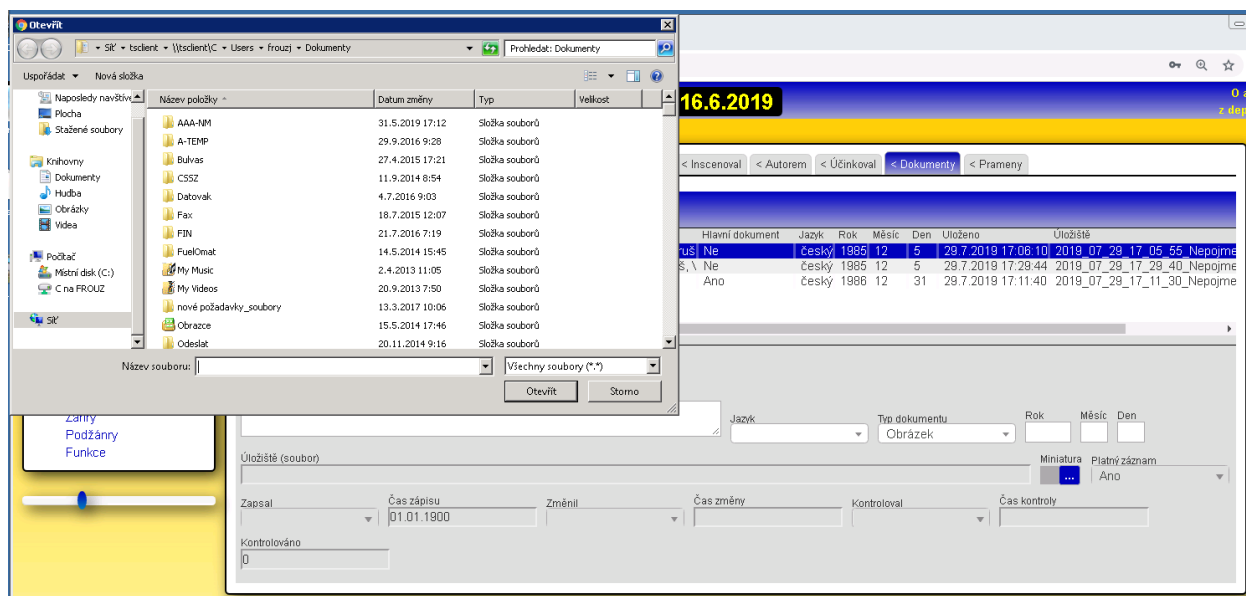
Záložka ukazuje podíl osoby na inscenaci v jiných funkcích než jako inscenátor, tj. především jako účinkující, ale i v pomocných funkcích (např. osvětlovač).

Seznam funkcí osoby v inscenacích zobrazený pod touto záložkou je pouze informativní. V rámci záložky není možno funkce v inscenacích ani zadávat ani upravovat. K tomu slouží úloha „Inscenace“, případně úloha „Představení“.

▪ Záložka „Dokumenty“

Záložka umožňuje připojit k záznamu osoby dokumenty.

Klinutím na políčko „Miniatura“ lze k záznamu osoby připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument, vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu osoby připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným osobám, titulům, inscenacím ...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

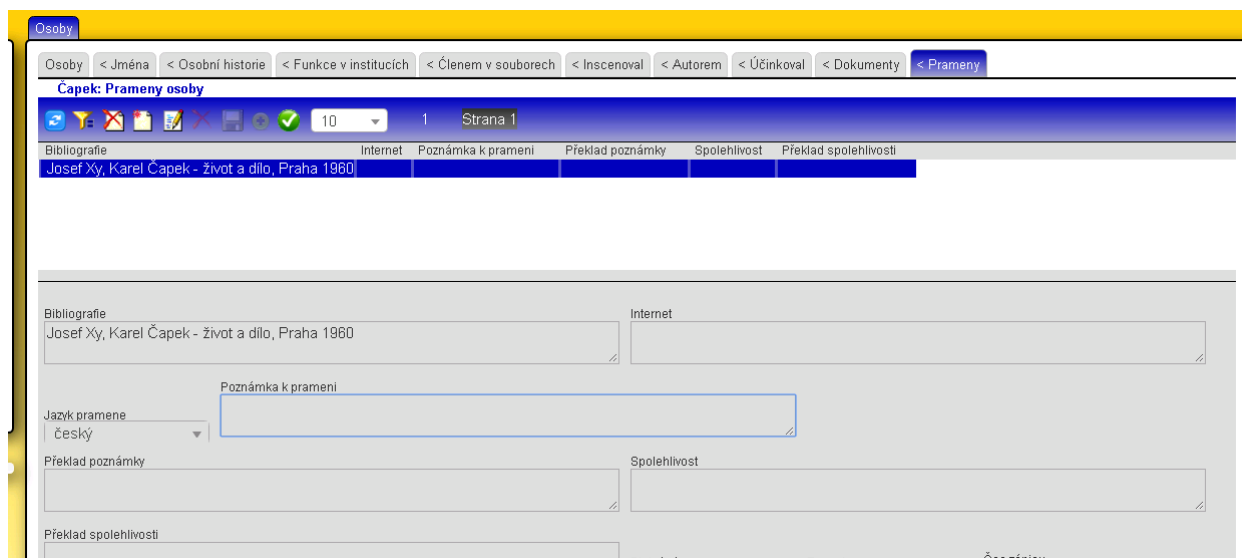

Pokud je k osobě přiřazeno více dokumentů, lze jeden z nich označit jako „Hlavní dokument“. Hlavní dokument se zobrazí v rámci veřejné prezentace archivu v záhlaví karty osoby.

Pomocí ikony lze dokument připojený k osobě odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ **Záložka „Prameny“**

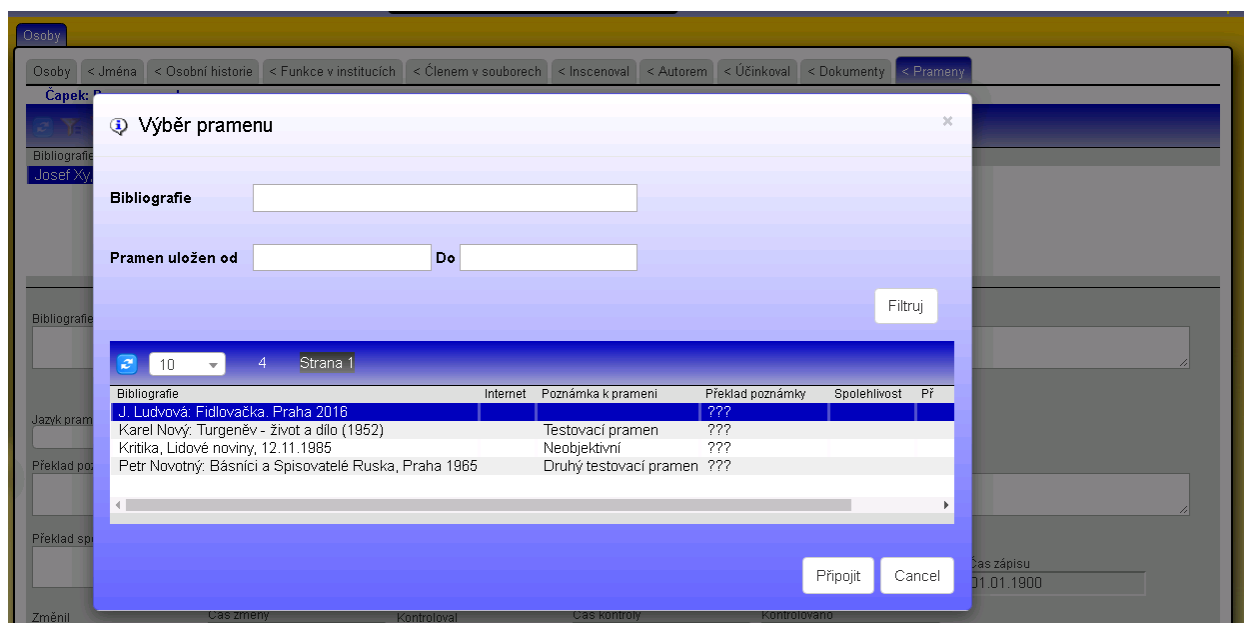
Záložka umožňuje připojit k záznamu osoby bibliografické odkazy.

K záznamu osoby lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, inscenaci...)

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu osoby připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným osobám, titulům, inscenacím...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Pomocí ikony lze odkaz připojený k osobě zase odpojit. Odpojení neznamena smazání odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

6.2.2.2. Úloha „Tituly“

Obsahuje editor titulů s deseti záložkami. Záložky jsou:

- Tituly
- Žánr
- Podžánr
- Historie titulu
- Vychází z
- Autoři titulu
- Prameny k autorství
- Role
- Inscenace
- Dokumenty k titulu
- Prameny k titulu

- **Záložka „Tituly“**

Základní záložka editoru titulů zobrazuje seznam záznamů titulů uložených v archivu:

Prefix	Název titulu	Název v originálu	První autor
	"Na zdar důstojného!!!"	"Na zdar důstojného!!!"	Emanuel František Züng
	"Nepožádáš manželky bližního svého!" aneb Paragrafy na střeše	Les Pommes du voisin	
	"Pikantní klepy"	Pikante Enthüllungen	De Emil Arter
	1739, 1839, 1939 aneb Dvěstěletý sen starého Pražana	1723, 1823, 1923	Karl Meisl
	500.000 čertů	500.000 Teufel	Eduard Jacobson
	777	Nummer 777	Karl August Lebrun
	A přece!	A přece!	Josef Stolba
The	Abbot		Guy Mannering
	Abelino, veliký zbrojník	Aballino, der grosse Bandit	Heinrich Zschokke
	Abu, der schwarze Wundermann	Abu, der schwarze Wundermann	Wilhelm Vogel
	Adam a Eva	Adam a Eva	J. Skr.

Umožňuje zapisovat nové tituly a upravovat existující záznamy.

Filtr pro výběr titulu k editaci umožňuje filtrovat podle Názvu titulu, názvu v originálu, autora, jazyku, žánru a podžánru. V případě zadání více podmínek se do seznamu zařadí pouze záznamy vyhovující všem zadaným podmínkám.

Filtr

Zobrazení platných záznamů
Pouze platné záznamy

Název

Název v originálu

Podle autora

Podle jazyku

Podle žánru

Podle podžánru

Zpět Filtruj Výchozí filtr

- **Záložka „Žánr“**

Pomocí této záložky lze titul zařadit do žánru:

Žánr se vybírá ze seznamu žánrů, který lze spravovat v rámci úlohy „Žánry“ pod položkou „Číselníky aplikace“ v hlavním menu. Titul lze zařadit do více žánrů. Záložka pak ukazuje seznam žánrů, do kterých je titul zařazen.

- **Záložka „Podžánr“**

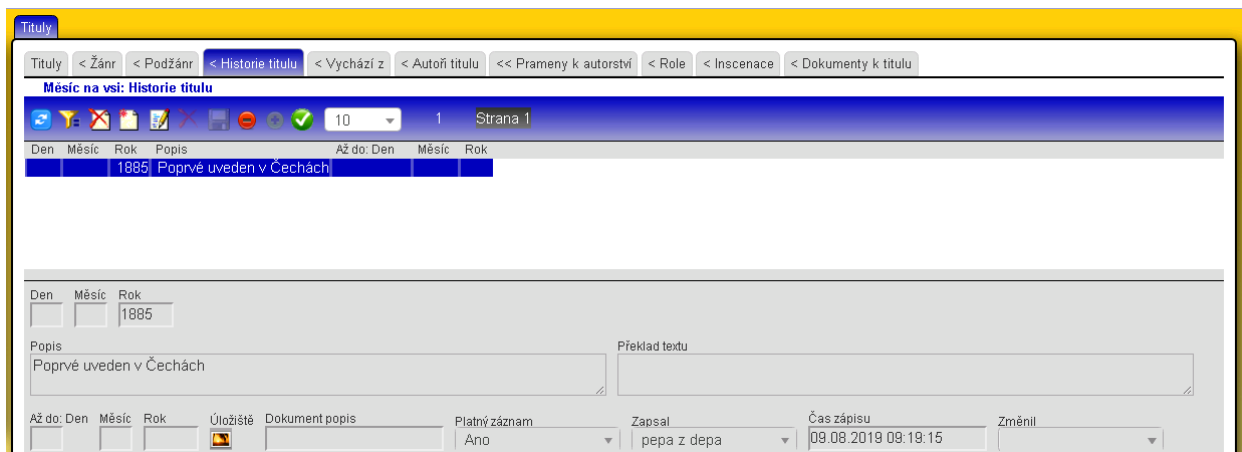
Pomocí této záložky lze titul zařadit do podžánru:

Podžánr se vybírá ze seznamu podžánrů, který lze spravovat v rámci úlohy „Podžánry“ pod položkou „Číselníky aplikace“ v hlavním menu. Titul lze zařadit do více podžánrů. Záložka pak ukazuje seznam podžánrů, do kterých je titul zařazen.

- **Záložka „Historie titulu“**

Pod touto záložkou lze zapisovat důležité události nebo období v historii titulu (např. pořízení překladu, nové vydání, období, kdy byl zakázán...), které se pak vždy zobrazují

v chronologickém pořadí. Časový údaj může být v tomto případě omezen jen měsícem nebo rokem.

Ke každé zapsané události lze připojit dokument. K připojení dokumentu slouží ikona .

Po kliknutí na ikonu se zobrazí seznam dokumentů uložených v archivu a obsluha může vybrat dokument, který se přiřadí k záznamu v historii titulu. Pro výběr dokumentu slouží filtr (viz úloha „Prameny a dokumenty“).

Připojení dokumentu se projeví zobrazením ikony dokumentu ve formuláři. Po najetí myši na ikonu se zobrazí dokument.

V tomto případě nelze k historické poznámce přiřadit nový dokument, dosud nezařazeným archivu EDA. Ke každé události nebo období lze připojit jen jeden dokument.

Dokument připojený k záznamu historie titulu lze také odpojit. Proveďte se to kliknutím na

ikonu . Odpojený dokument se nesmaže a zůstává uložen v databázi archivu. Nezruší ani jeho případné připojení k jiným záznamům v databázi.

▪ **Záložka „Vychází z“**

Pomocí této záložky lze specifikovat, že daný titul vychází z jiného titulu (dramatizace prózy, adaptace jiné divadelní hry) nebo titulů.

The screenshot shows the 'Tituly' application window. The top navigation bar includes tabs: Tituly, Žánr, Podžánr, Historie titulu, **Vychází z**, Autoři titulu, Prameny k autorství, Role, Inscenace, and Dokumenty k titulu. Below the navigation bar is a header 'Měsíc na vsi: Vychází z' with a toolbar containing icons for search, save, delete, and other functions. The main workspace is divided into several sections. On the left, under 'Název titulu', a dropdown menu is open, showing a list of titles: 'Ku měsíci aneb Divy přírody (- nezjištěn)', 'Muž z měsíce aneb Kdo se chce ženit? (Carl Costa)', 'Náměsíčná (Vincenzo Bellini)', 'Pan Měsíček, obchodník (Ladislav Stroupežnický)', and 'Tři měsíce a dato aneb Mezi starými přáteli (Gustav Moser)'. The last option is highlighted. To the right of the dropdown are fields for 'Název v originálu' and 'Překlad názvu titulu'. Below these are fields for 'První vydání' and 'První uvedení'. At the bottom of the workspace is a metadata bar with fields: 'Pořadí', 'Platný záznam' (with a dropdown set to 'Ano'), 'Zapsal', 'Čas zápisu' (with a date '01.01.1900'), 'Změnil', and 'Čas změny'.

Předloha se zapisuje výběrem ze seznamu titulů. To znamená, že případnou předlohu je nutno nejprve zapsat do archivu jako titul a pak teprve je možno tento titul uvádět jako předlohu jiného titulu.

Způsob odvození titulu z předlohy se zapisuje volným textem (není předmětem žádného předdefinovaného seznamu).

Předloh, ze kterých daný titul vychází, lze zapsat i víc. Pod záložkou je pak vidět seznam všech předloh daného titulu. K řazení předloh v seznamu slouží pole „Pořadí“.

Vazbu na předlohu je možno také zrušit. Přitom samozřejmě nedojde ke smazání titulu předlohu. Smaže se jen vazba mezi oběma tituly.

▪ **Záložka „Autoři titulu“**

Pomocí této záložky lze zapisovat a editovat záznamy o autorech titulu.

Autor se zapisuje výběrem ze seznamu jmen osob. Z toho plyne, že autora je nutno nejprve zapsat do archivu prostřednictvím úlohy „Osoby“ a teprve pak je možno ji uvést jako autora titulu.

Jedna osoba se tak v seznamu vyskytuje tolikrát, pod kolika jmény vystupovala. K titulu se tak přiřadí přímo jméno, pod kterým autor v daném případě vystupoval. Pro lepší identifikaci je v každém řádku výběru uvedeno současně referenční jméno osoby a datum narození.

Typ autorství se zadává výběrem ze seznamu typů autorství, založených pomocí úlohy „Typy autorství“ pod položkou Číselníky aplikace.

Titul může mít libovolný počet autorů, případně může jedna osoba figurovat ve více typech autorství jednoho titulu.

Autorství titulu lze zapsat i v rámci úlohy „Osoby“.

Autora titulu lze i smazat. Přitom se zruší pouze vazba osoby k titulu. Záznam osoby a jejích jmen zůstává nezměněn.

▪ **Záložka „Prameny k autorství“**

Záložka umožňuje připojit k záznamu autorství bibliografické odkazy. **Pozor**, pramen se zde nepřipojuje ani k titulu ani k osobě, ale právě jen k dané vazbě autora na titul (obsah záložky se tedy vztahuje k předchozí záložce „Autoři titulu“ a ne k hlavní záložce „Tituly“).

K záznamu autorství lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, inscenaci...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu osoby připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným osobám, titulům, inscenacím ...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Bibliografie	Internet	Poznámka k prameni	Překlad poznámky	Spolehlivost	Př
J. Ludvová: Fidlouška, Praha 2016			???		
Karel Nový: Turgeněv - život a dílo (1952)		Testovací pramen	???		
Kritika, Lidové noviny, 12.11.1985		Neobjektivní	???		
Petr Novotný: Básníci a Spisovatelé Ruska, Praha 1965		Druhý testovací pramen	???		

Pomocí ikony lze odkaz připojený k osobě zase odpojit. Odpojení neznamená smazání odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ **Záložka „Role titulu“**

Záložka umožňuje popsat role titulu. Na záložce jsou vidět skutečně jen role popsané titulem, a nikoliv případné role přidané nebo odvozené v rámci inscenací titulu.

Pořadí	Název role	Název v originále	Přídomek
1	Arkádij Sergejevič Islájev		
2	Natalja Petrovna		
3	Kolja		
4	Věročka		
5	Anna Semjonovna Islájeva		
6	Lizaveta Bogdanovna		
7	Schaaf		
8	Michail Alexandrovič Rakitin		
9	Alexej Nikolajevič Bělajev		
10	Afanásij Ivanovič Bošincov		
11	Ignátij Iljič Špigelský		
12	Matvěj		

Pořadí	Název role	Překlad názvu role	Název v originále	Přídomek	Překlad přídomku
1	Arkádij Sergejevič Islájev				

Poznámka: role zapsané u titulu slouží i jako pomůcka při zápisu rolí inscenací a obsazení představení – pokud je role zapsána v titulu, automaticky se nabídne při zápisu inscenace titulu (viz úloha „Inscenace“).

Políčko **Pořadí** definuje pořadí rolí v seznamu a to jak na této záložce tak při prezentaci archivu. Samotný obsah pole se ale nikde neprezentuje, takže číslování může mít mezery a může se i překrývat. Pokud je více rolí označených stejným číslem, řadí se abecedně.

▪ **Záložka „Inscenace titulu“**

Záložka ukazuje seznam inscenací daného titulu:

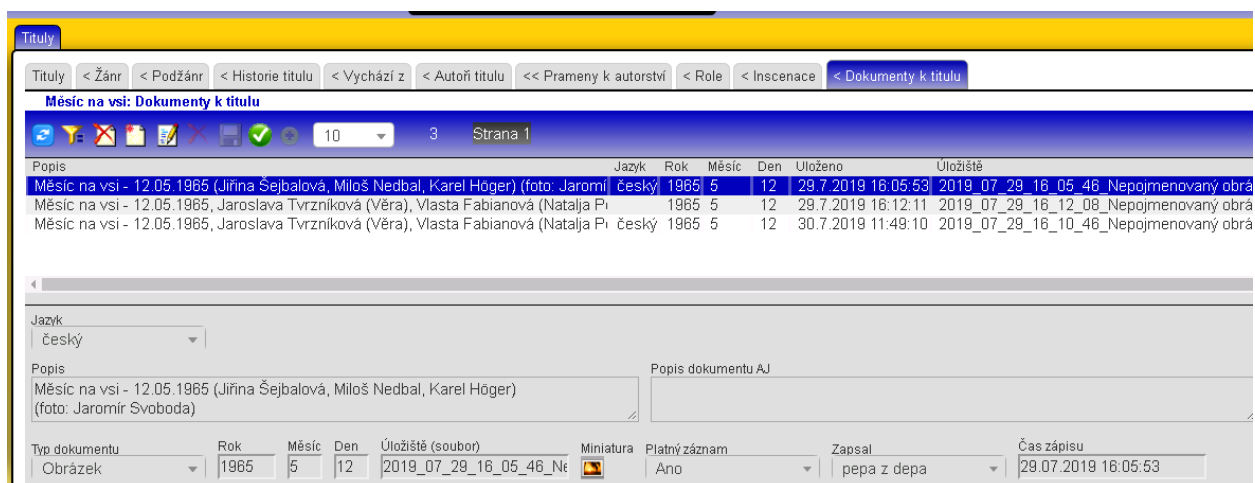
Prefix	Název	První představení	Poslední představení	Instituce
Měsíc na vsi	Měsíc na vsi	11.12.1985	11.12.1985	Národní divadlo

Prefix	Název	Autentický název	Popis	První představení	Poslední představení
	Měsíc na vsi			11.12.1985	11.12.1985

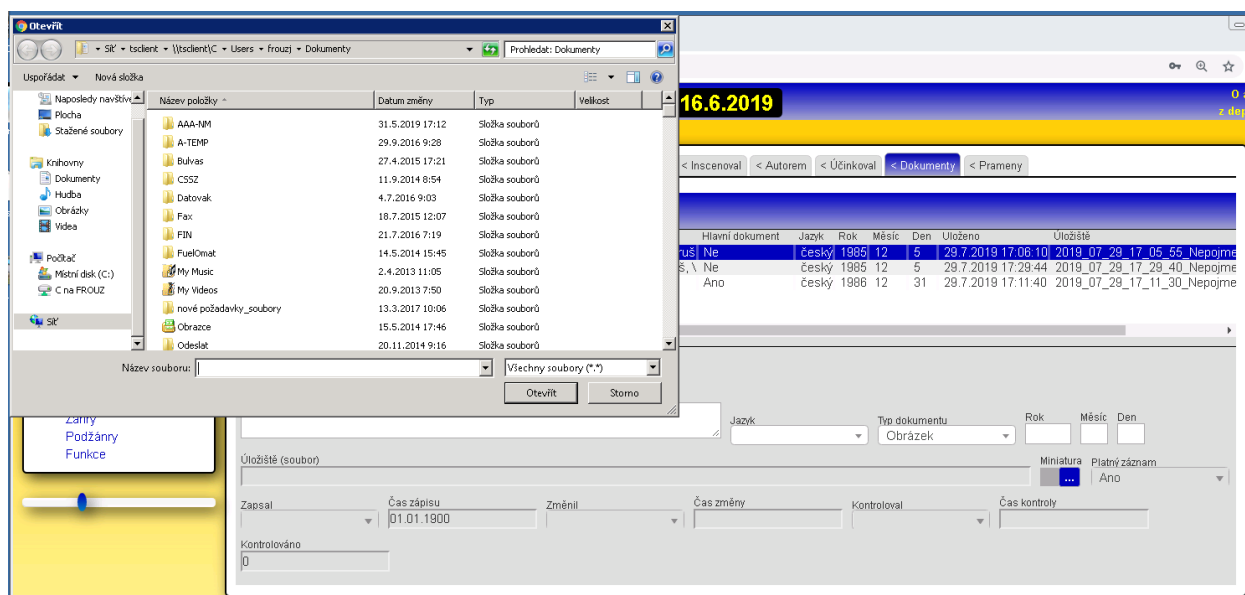
Zobrazený seznam inscenací titulu je pouze informativní. V rámci záložky nelze inscenace titulu ani zapisovat ani upravovat. K tomu slouží úloha „Inscenace“.

▪ **Záložka „Dokumenty k titulu“**

Záložka umožňuje připojit k záznamu titulu dokumenty.

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k záznamu titulu připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu titulu připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům – jiným titulům, osobám, inscenacím...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k titulu odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

6.2.2.3. Úloha „Inscenace“

Úloha obsahuje editor inscenací. Obsahuje záložky:

- Inscenace
- Tituly inscenace
- Historie inscenace
- Inscenátoři
- Soubory
- Obsazení
- Přehled představení
- Dokumenty k inscenaci
- Prameny k inscenaci

Slouží k pořizování záznamů o inscenacích titulů, o tom, která instituce je inscenovala a které soubory se na nich podílely. Úloha poskytuje také náhled seznamu odehraných představení bez informací o jejich obsazení. Umožňuje zaznamenat důležité události v historii inscenace a připojit k záznamu prameny a dokumenty.

▪ Záložka „Inscenace“

Základní záložka editoru inscenací zobrazuje seznam záznamů inscenací uložených v archivu:

Inscenace

[Inscenace](#) < [Tituly inscenace](#) < [Role titulu](#) < [Historie inscenace](#) < [Inscenátoři](#) < [Soubory](#) < [Obsazení](#) < [Přehled představení](#) < [Dokumenty k inscenaci](#) < [Prameny k inscenaci](#)

Inscenace

100 2233 Strana 1 2 3 6 11 21 23

Prefix	Název	Instituce	Uváděna od	První představení	Počet představení
	„Kde domov můj“ (píseň)	Stavovské divadlo	1850		0
	„Na vlast“ (sbor na báseň od V. J. Svobody)	Stavovské divadlo	1848		0
	1717 oder Der Pariser Perruquier	Stavovské divadlo	1839	18.05.1839	3
	1739, 1839, 1939 aneb Dvěstěletý sen starého Pražana	Stavovské divadlo	1839		0
	7 7 7	Stavovské divadlo	1835	01.01.1835	1
	Abelino	Stavovské divadlo	1824	24.10.1824	4
	Abelino, velký zbojník	Stavovské divadlo	1831	06.01.1831	1
	Abelino, velký (těž velký) zbojník	Stavovské divadlo	1837	29.10.1837	3
	Abelino, velký zbojník	Stavovské divadlo	1833	12.05.1833	1
	Abelino, velký zbojník	Stavovské divadlo	1843		0
	Abelino, der große Bandit	Stavovské divadlo	1841	15.01.1841	2
	Das Abenteuer in Venedig oder Der Deutsche in Moskau	Stavovské divadlo	1838	17.11.1838	2

Prefix: Název: Autentický název: Instituce:

Popis: Překlad popisu:

Charakteristika:

Poznámka:

Počet dějství: Uváděna od: Identifikace premiéry: Uváděna do: Jazyk:

První představení: Počet představení: Platný záznam: Zapsal: Čas zápisu: Změnil:

© 2015 - 20

Název inscenace je často totožný s názvem nastudovaného titulu, ale nemusí to tak být. Název inscenace nemusí s názvem nastudovaného titulu nijak souviset.

Důležitým údajem je instituce, která inscenaci nastudovala. Zadává se výběrem ze seznamu institucí. Instituce, která danou inscenaci nastudovala, musí tedy být v archivu založena před zápisem ji nastudovaných inscenací.

▪ **Záložka „Tituly inscenace“**

Prostřednictvím záložky „Tituly inscenace“ s k záznamu inscenace připojí titul, který byl předmětem nastudování. V rámci jedné inscenace může být nastudováno i více titulů, které tvoří nedílnou část dané inscenace. Záložka „Tituly inscenace“ umožňuje zahrnout do jedné inscenace libovolný počet titulů.

Následující příklad ukazuje hypotetickou inscenaci zahrnující dva tituly – Věc Makropulos a Měsíc na vsi:

Inscenace

Inscenace < Tituly inscenace < Role titulu < Historie inscenace < Inscenátoři < Soubory < Obsazení < Přehled představení < Dokumenty k inscenaci < Prameny k inscenaci

Věc Makropulos: Tituly inscenace

10 2 Strana 1

Název titulu	Podnázev titulu	Rok vzniku
Měsíc na vsi		
Věc Makropulos		1922

Název titulu: Měsíc na vsi (Turgenev Ivan Sergeevič)

Podnázev titulu:

Autoři titulu: Turgenev Ivan Sergeevič

Rok vzniku: Platný záznam: Ano Zapsal: pepa z depa

Čas zápisu: Změnil: Čas změny: Kontroloval: Čas kontroly: Kontrolováno:

Titul se k inscenaci zapisuje výběrem ze seznamu titulů. K inscenacím lze tedy přiřadit jen tituly, které byly před tím do archivu zapsány.

Smazáním titulu z inscenace záznam titulu v archivu nezaniká. Maže se jen jeho zařazení do inscenace.

▪ Záložka „Role titulu“

Záložka umožňuje zapisovat ke každému titulu seznam rolí pro danou inscenaci. Role v inscenaci nemusí odpovídat rolím titulu.

Nicméně při zařazení titulu do inscenace se do inscenace automaticky k titulu zařadí i všechny role uvedené u titulu:

Inscenace

Inscenace < Tituly inscenace < Role titulu < Historie inscenace < Inscenátoři < Soubory < Obsazení < Přehled představení < Dokumenty k inscenaci < Prameny k inscenaci

Měsíc na vsi : Role titulu

20 14 Strana 1

Název	Typ role	Odkaz na z	Přídomek	Pořadí	Poznámka
Arkádij Sergejevič Islájev	Role titulu			1	
Natalja Petrovna	Role titulu			2	
Kolja	Role titulu			3	
Věročka	Role titulu			4	
Anna Semjonovna Islájeva	Role titulu			5	
Lizaveta Bogdanovna	Role titulu			6	
Schaaf	Role titulu			7	
Michail Alexandrovič Rakitin	Role titulu			8	
Alexej Nikolajevič Běljajev	Role titulu			9	
Afanásij Ivanovič Bolšincov	Role titulu			10	
Ignátij Iliič Špigelský	Role titulu			11	
Matvěj	Role titulu			12	

Název: Arkádij Sergejevič Islájev Překlad názvu: Název v originálu:

Typ role: Role titulu Odkaz na z:

Přídomek: Překlad přídomeku:

Uživatel pak má možnost některé role titulu vynechat a doplnit jiné, tak jak inscenátor v daném případě hru nastudoval:

Inscenace

Inscenace < Tituly inscenace < **Role titulu** < Historie inscenace < Inscenatoři < Soubory < Obsazení < Přehled představení < Dokumenty k inscenaci < Prameny k inscenaci

Měsíc na vsi : **Role titulu**

20 14 Strana 1

Název	Typ role	Odvozená z	Přídomek	Pořadí	Poznámka
Arkádij Sergejevič Islájev	Role titulu			1	
Natalja Petrovna	Role titulu			2	
Kolja	Role titulu			3	
Teta Karla	Role přidaná nebo změněná v rámci inscenace			4	
Anna Semjonovna Islájeva	Role titulu			5	
Líza	Role přidaná nebo změněná v rámci inscenace	Lizaveta Bogdanovna		6	
Schaaf	Role titulu			7	
Michail Alexandrovič Rakitin	Role titulu			8	
Alexej Nikolajevič Běljajev	Role titulu			9	
Afanásij Ivanovič Boľšincov	Role titulu			10	
Ignátij Iljič Špigelský	Role titulu			11	
Matvěj	Role titulu			12	

Název: Teta Karla Překlad názvu: Teta Karla Název v originálu: Teta Karla

Typ role: Role přidaná nebo změněná v rámci inscenace Odvozená z:

V tomto případě byla při daném nastudování vynechána role „Vieročka“ a přibyly dvě nové role „Líza“ a „Teta Karla“. Role „Líza“ je přitom jen změněnou rolí „Lizaveta Bogdanovna“, kdežto „Teta Karla“ je nově přidaná role, která nekoresponduje s žádnou původní rolí titulu.

Vymazáním role z inscenace se nemaže role ze záznamu titulu. Při zařazení titulu do jiné inscenace se do inscenace opět přenesou všechny role titulu.

Každá role doplněná do inscenace je automaticky označena jako „přidaná nebo změněná“. Vztah k původní roli titulu se zapisuje výběrem z rolí titulu.

Poznámka: Pokud je titul zapsán v archivu bez rolí, má to následující důsledky:

- Pro každou inscenaci titulu se musí vždy zapsat celý seznam rolí
- Všechny role budou označeny jako „přidaná nebo změněná“
- Nelze zaznamenat, že některé role jsou jen modifikací nebo přejmenováním původní role.

Seznam rolí se samozřejmě vztahuje k titulu, nikoliv k inscenaci. Pokud je v inscenaci zařazeno více titulů, má každý titul svůj vlastní seznam rolí. Záložka „role titulů“ se tedy vztahuje k záložce „tituly“ (resp. k titulu vybranému na záložce „Tituly“) a nikoliv k hlavní záložce „inscenace“

▪ **Záložka „Historie inscenace“**

Pod touto záložkou lze zapisovat důležité události nebo období v historii inscenace (např. výměnu důležitého inscenátora ...), které se pak vždy zobrazují v chronologickém pořadí. Časový údaj může být v tomto případě omezen jen měsícem nebo rokem.

Ke každé zapsané události lze připojit dokument. K připojení dokumentu slouží ikona .

Po kliknutí na ikonu se zobrazí seznam dokumentů uložených v archivu a obsluha může vybrat dokument, který se přiřadí k záznamu v historii inscenace. Pro výběr dokumentu slouží filtr (viz úloha „Prameny a dokumenty“).

Připojení dokumentu se projeví zobrazením ikony dokumentu ve formuláři. Po najetí myši na ikonu se zobrazí dokument.

V tomto případě nelze k historické poznámce přiřadit nový dokument, dosud nezařazený v archivu EDA. Ke každé události nebo období lze připojit jen jeden dokument.

Dokument připojený k záznamu historie inscenace lze také odpojit. Provede se to kliknutím

na ikonu . Odpojený dokument se nesmaže a zůstává uložen v databázi archivu. Nezruší ani jeho případné připojení k jiným záznamům v databázi.

▪ Záložka „Inscenátoři“

Pomocí této záložky lze zapisovat a editovat záznamy o inscenátorech dané inscenace:

Předmětem záznamu je jméno inscenátora a funkce, ve které v inscenaci působil.

Inscenátor se zapisuje výběrem ze seznamu jmen osob. Z toho plyne, že inscenátora je nutno nejprve zapsat do archivu prostřednictvím úlohy „Osoby“ a teprve pak je možno ho uvést jako inscenátora.

Jedna osoba se v seznamu vyskytuje tolikrát, pod kolika jmény vystupovala. K inscenaci se tak přiřadí přímo jméno, pod kterým autor v daném případě vystupoval. Pro lepší identifikaci je v každém řádku výběru uvedeno současně referenční jméno osoby a datum narození.

Funkce se zadává výběrem ze seznamu funkcí, založených pomocí úlohy „Funkce“ pod položkou Číselníky aplikace. V seznamu se ale zobrazují jen ty funkce, které mají nastaven vztah k inscenacím.

Pole „pořadí“ určuje pořadí inscenátora v seznamech. Jeho obsah se ale nikde neukazuje, takže řada nemusí být souvislá.

▪ **Záložka „Soubory“**

Záložka popisuje soubory, které inscenaci realizovaly (v některých případech se na inscenaci podílí víc než jeden soubor). Předmětem editace je připojení nebo zrušení vztahu souboru k inscenaci.

Soubor se zapisuje výběrem ze seznamu souborů. Soubor musí tedy být v archivu zapsán dříve, než je ho možno přiřadit k inscenaci. Výběr souborů se neomezuje na soubory instituce, která inscenaci nastudovala. Přiřadit lze kterýkoliv soubor.

Smazáním souboru z editace se maže jen vztah souboru k inscenaci. Samotný záznam souboru se nemění a lze ho nadále připojovat k jiným inscenacím.

Případná editace záznamů souborů se provádí z úlohy „Soubory“

▪ **Záložka „Obsazení“**

Záložka ukazuje všechny osoby účinkující ve funkcích a rolích dané inscenace a umožňuje zadávat osoby bez vazby na konkrétní představení.

Inszenace

Inszenace < Tituly inscenace < Role titulu < Historie inscenace < Inscenátoři < Soubory < **Obsazení** < Přehled představení < Dokumenty k inscenaci < Prameny k inscenaci

Věc Makropulos: Obsazení

2

Funkce	Titul	Role	Pořadí v zobrazení	Umělec	Pod jménem	Způsob obsazení	V konkrétním představení
účinkující	Věc Makropulos	Hauk-Sendorf	5	Hrušínský Rudolf	Hrušínský Rudolf	Angažmá	Ne
účinkující	Věc Makropulos	Hauk-Sendorf	5	Kemr Josef	Kemr Josef	Angažmá	Ne

Funkce: účinkující Název funkce: žádný zvláštní název Titul:
 Role: Pořadí: 0
 Umělec: Pod jménem: Způsob obsazení:
 V konkrétním představení: Ano Platný záznam: Ano Zapsal: Čas zápisu: 01.01.1900 Změnil: Čas změny:
 Kontroloval: Čas kontroly: Kontrolováno:

Funkce se vybírá ze seznamu, který obsahuje všechny funkce, u kterých je v úloze „Funkce“ nastaveno, že se vztahují k představení.

Pokud byla k vybrané funkci doplněna nějaká zvláštní pojmenování, lze ho vybrat jako „Název funkce“.

Titul se zadává v případě, že se v rámci inscenace hraje více titulů (viz záložka „Tituly inscenace“). Pro každý titul inscenace se zadává obsazení zvlášť.

Zadání role se uvolní jen v případě, že vybraná funkce požaduje zadání rolí (opět nastaveno v rámci úlohy „Funkce“). Zadává se ze seznamu, který obsahuje všechny funkce a role vybraného titulu, tak jak byly nastaveny v rámci záložky „role titulu“. Ke každé funkci/roli lze zapsat libovolný počet osob – tj. osob, které v jednotlivých představeních dané inscenace alternovaly. **Pozn.:** V seznamu obsazení se automaticky objeví i osoby přidáné do obsazení v rámci úlohy „Představení“.

Osoba se zadává výběrem ze seznamu. Zadat lze buď přímo jméno, pod kterým osoba v inscenaci figurovala, nebo lze zadat nejprve osobu referenčním jménem a následně pak vybrat už pouze ze jmen používaných danou osobou.

Pořadí určuje řazení funkcí a rolí na výpisech obsazení inscenace. Pokud není vyplněno, převezme se pořadí z obsazení titulu.

▪ **Záložka „Přehled představení“**

Záložka ukazuje seznam všech zapsaných představení dané inscenace:

Inscenace

Inscenace < Tituly inscenace < Role titulu < Historie inscenace < Inscenátoři < Soubory < Obsazení < **Přehled představení** < Dokumenty k inscenaci < Prameny k inscenaci

Věk Makropulos: Přehled představení

10 2 Strana 1

Číslo představení	Sezona začátek	Konec	Datum a čas začátku	Pořadatel	Scéna
1			29.11.1985 19:00:00	Národní divadlo	Nová scéna
2			11.12.1985 20:00:00	Národní divadlo	Nová scéna

Číslo představení Sezona začátek Konec Datum a čas začátku představení Pořadatel Scéna

1 29.11.1985 19:00:00 Národní divadlo Nová scéna

Typ představení
Předpremiéra

Seznam představení inscenace, zobrazený pod touto záložkou, je pouze informativní. V rámci záložky nelze záznamy představení ani přidávat ani upravovat. K tomu slouží úloha „Představení“.

Představení se řadí podle času začátku. Čísla představení se pak přiřadí automaticky.

▪ **Záložka „Dokumenty k inscenaci“**

Záložka umožňuje připojit k záznamu inscenace dokumenty.

Inscenace

Inscenace < Tituly inscenace < Role titulu < Historie inscenace < Inscenátoři < Soubory < Obsazení < Přehled představení < **Dokumenty k inscenaci** < Prameny k inscenaci

„Kde domov můj“ (píseň): Dokumenty k inscenaci

0

Popis Jazyk Rok Měsíc Den Uloženo Úložiště

Popis

Jazyk Typ dokumentu Rok Měsíc Den

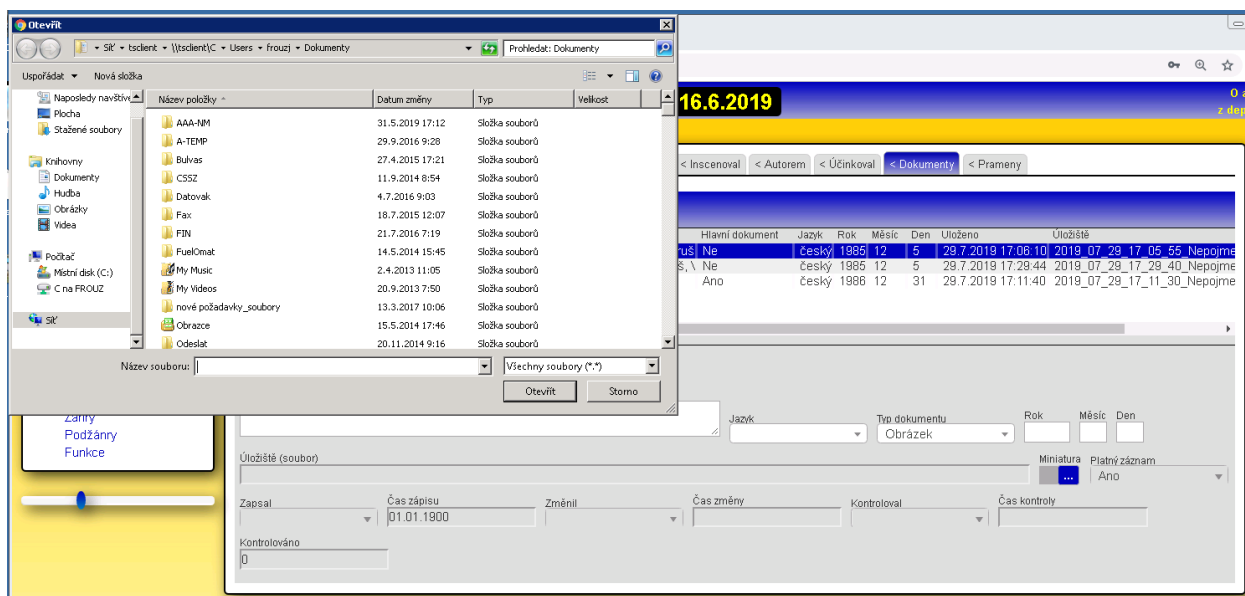
Obrázek

Úložiště (soubor)

Miniatura Platný záznam

Ano

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k záznamu inscenace připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu inscenace připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným inscenacím, titulům, osobám...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k inscenaci odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ Záložka „Prameny k inscenaci“

Záložka umožňuje připojit k záznamu inscenace bibliografické odkazy.

The screenshot shows the 'Prameny k inscenaci' tab in a software interface. The tab is active, and the form contains several input fields and buttons. The fields are: Bibliografie, Internet, Jazyk pramene (dropdown), Poznámka k prameni, Překlad poznámky, Spolehlivost, and Překlad spolehlivosti. There are also buttons for Platný záznam and Zapsal, and a field for Čas zápisu.

K záznamu inscenace lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, osobě, souboru...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu inscenace připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným inscenacím, titulům, osobám...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

The screenshot shows the 'Výběr pramenu' dialog box. The dialog box has a title bar with a question mark icon and a close button. It contains a form with fields for Bibliografie, Internet, Poznámka k prameni, Překlad poznámky, Spolehlivost, and Př. There is also a 'Filtruj' button. Below the form is a table with the following data:

Bibliografie	Internet	Poznámka k prameni	Překlad poznámky	Spolehlivost	Př
J. Ludvová: Fidlovačka. Praha 2016			???		
Karel Nový: Turgeněv - život a dílo (1952)		Testovací pramen	???		
Kritika, Lidové noviny, 12.11.1985		Neobjektivní	???		
Petr Novotný: Básníci a Spisovatelé Ruska, Praha 1965		Druhý testovací pramen	???		

At the bottom of the dialog box are buttons for 'Připojit' and 'Cancel'.

Pomocí ikony lze odkaz připojený k inscenaci zase odpojit. Odpojení neznamená smazání bibliografického odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

6.2.2.4. Úloha „Představení“

Úloha zapisovat a upravovat záznamy představení. Pro zjednodušení práce se předpokládá postupné zadávání více představení jedné inscenace. Proto se na první záložce editoru vybírá inscenace, jejíž představení se zobrazí a budou zadávat. Tato první záložka je pouze pasivní a slouží pouze jako jakýsi filtr. Pro samotnou editaci představení pak slouží další záložky:

- Představení
- Opis cedule
- Další inscenace
- Cedula
- Obsazení představení
- Funkce na ceduli
- Dokumenty
- Prameny
- Jazyky

▪ Záložka inscenace

Pasivní záložka slouží jen k výběru inscenace, ke které se budou zadávat představení:

Prefix	Název	Instituce	Uváděna od	Jazyk	První představení
Der	falsche Mondbewohner im Uranus	Stávkové divadlo	1837	německý	27.02.1837
Der	falsche Schlüssel	Stávkové divadlo	1840	německý	02.10.1840
Der	Farber und sein Zwillingbruder	Stávkové divadlo	1840	německý	09.02.1840
Faust	Faust	Stávkové divadlo	1840	německý	08.06.1840
Faust	Faust	Stávkové divadlo	1846	německý	07.09.1846
Faust	Faust	Stávkové divadlo	1833	český	02.02.1833
Faust	Faust	Stávkové divadlo	1841	český	02.02.1841
Faust	Faust	Stávkové divadlo	1843	český	21.05.1843
Faust	Faust	Stávkové divadlo	1855	český	
Faust druhý aneb Tak se krotí zlé ženské		Stávkové divadlo	1830	český	07.02.1830
Faust druhý aneb Tak se krotí zlé ženské		Stávkové divadlo	1837	český	15.10.1837
Der	Feensee	Stávkové divadlo	1847	německý	23.02.1847

Prefix: Název: Instituce:

Popis:

Uváděna od: Jazyk: První představení: Platný záznam: Zapsal: Čas zápisu: Změnil:

▪ Záložka představení

Hlavní záložka úlohy „Představení“ ukazuje a umožňuje zakládat a upravovat záznamy představení inscenace vybrané na první záložce, a to jak referenční data „o představení“ tak autentické texty cedulí jako primárních dokumentů k představením.

Inscenace **Představení** < Opis cedule < Další inscenace < Cedule < Obsazení představení < Funkce na ceduli < Dokumenty < Prameny < Jazyky

Věc Makropulos: Představení

2

Číslo představení	Sezóna pořadatele	Datum a čas	Hrané inscenace	Typ představení	Scéna	Poznámka k datu	Poznámka k představení
1	-	29.11.1985 19:00:00	Věc Makropulos	Předpremiéra	Nová scéna		První představení nově nastudované insce
2	-	11.12.1985 20:00:00	Věc Makropulos, Měsíc na vsi	Repríza	Nová scéna		

Datum a čas: Typ představení: Hostování: Pořadatel:

Číslo představení: Scéna: Sezóna pořadatele:

Hrané inscenace: Poznámka k datu:

Ulice: Obec: Místo:

Budova:

Poznámka k představení:

Charakteristika:

Místo děje: Obsah děje: Platný záznam: Zapsal:

Základním údajem určujícím představení je **datum a hodina začátku**. Po zápisu začátku se kontroluje, zda není na danou hodinu již zapsáno jiné představení na stejné scéně a obsluha je na tuto situaci upozorněna a musí rozhodnout zda:

- se jedná o chybu a datum a čas začátku je potřeba změnit
- na dané scéně skutečně začala dvě samostatná představení

Inscenace vybraná na první záložce byla součástí již zadaného představení jiné inscenace. Pokud obsluha vybere tuto možnost, nezaloží se nový záznam představení, ale do nalezeného představení se přidá další inscenace. Toto je jeden ze dvou možných způsobů, jak popsat představení, ve kterém se hrálo více inscenací. Druhý způsob je prostřednictvím záložky „Další inscenace“ (viz dále).

- **Pořadatel** je instituce, na jejíž scéně se představení koná. Ta se může nebo nemusí shodovat s institucí, která nastudovala inscenaci, která je předmětem představení. Pokud je pořadatelem představení jiná instituce než ta, která nastudovala inscenaci, jedná se o hostování. Pořadatel se zadává výběrem ze seznamu založených institucí. Pořádající instituce musí být tedy založena před zápisem daného představení.

Scéna se zadává výběrem ze scén vybrané instituce pořadatele. Instituce pořadatele musí mít příslušnou scénu zapsanou před zápisem představení.

Adresa a případně budova se zadává jen v případě, že není určena scéna pořadatele (představení neprobíhalo na žádné scéně). Jinak se automaticky vezme adresa zadané scény.

Pokud je již do představení zapsáno více inscenací, jsou jejich názvy uvedeny v poli „Hrané inscenace“ a oddělené čárkami.

- ***Záložka „Opis cedula“***

Základním dokumentem k představení je cedula. Zatímco referenční informace umožňující zařazení představení k instituci, inscenaci, titulu... atd., jsou obsahem záložky „Představení“, záložka „Opis cedula“ slouží pro záznam autentických textů z cedula bez ohledu na uchování souvislosti v databázi. Informace na záložce „Opis cedula“ se týkají vždy jen toho představení, které je zobrazeno v detailu pod záložkou „Představení“.

V rámci cedula se zapisují jen texty bez vazeb na jiné záznamy. Záznam cedula obsahuje jak údaje týkající se daného představení, tak údaje týkající se uváděné inscenace.

- ***Záložka další inscenace***

Záložka ukazuje seznam inscenací uváděných v rámci daného představení a umožňuje přidat do představení další inscenaci. (alternativní postup ke sloučení zadávaného představení s již založeným představením jiné inscenace.)

Další inscenace se vybírá ze seznamu zapsaných inscenací, takže musí být do databáze zapsána předem.

Jediný údaj, který lze v rámci záložky upravovat je „Pořadí“. To určuje, v jakém pořadí budou jednotlivé inscenace v představení prezentovány.

▪ **Záložka „Cedule“**

Záložka „Cedule“ za záložkou další inscenace umožňuje zapsat údaje z divadelní cedule, které se týkají inscenace vybrané na záložce „další inscenace“:

Inscenace zapsaná jako první při zápisu představení figuruje jako jeden (případně jediný) řádek v seznamu inscenací v představení. Na záložce „Cedule“ k této inscenaci se zobrazí údaje zadané pro tuto inscenaci v rámci záložky „Opis cedule“. Pokud ale na záložce „Další inscenace“ založíme další inscenaci (nebo na ni překlikneme), umožňuje záložka „Cedule“ zapsat údaje z cedule týkající se této inscenace.

▪ Záložka „Obsazení představení“

Ukazuje všechny osoby ve funkcích a rolích daného představení, resp. osoby, které se vyskytují na příslušné ceduli. Do obsazení konkrétního představení patří i inscenátoři a funkcionáři institucí.

The screenshot shows the 'Obsazení představení' (Casting) tab. At the top, there's a navigation bar with tabs: Inscenace, Představení, < Opis cedule, < Další inscenace, < Cedule, < Obsazení představení (active), < Funkce na ceduli, < Dokumenty, < Prameny, < Jazyky. Below the navigation bar, there's a table with columns: Vztah k představení, Funkce, Pod názvem, Inscenace, Titul, Role, Pořadí v zobrazení, Umělec, Pod jménem, Způsob obsazení. The table contains one row: Funkce v představení účinkující, Věc Makropulos, Věc Makropulos, Hauk-Sendorf, 5, Hrušínský Rudolf, Hrušínský Rudolf, Angažmá. Below the table, there's a form for adding new cast members with fields for Vztah k představení, Funkce, Pod názvem, Nový název funkce, Inscenace, Role, Nový název role, Poznámka k roli, Jazyk, Způsob obsazení, Pořadí obsazení, Poznámka, Umělec, Pod jménem, and Všechna jména.

Pole „Vztah k představení“ určuje, zda se má k představení přiřadit funkcionář instituce, inscenátor nebo umělec vystupující v představení. Vybírá se tedy ze tří možností:

The screenshot shows the 'Vztah k představení' (Relationship to the production) dropdown menu. The menu is open, showing three options: Funkce v představení (highlighted), Funkce v instituci, and Funkce v inscenaci.

Funkce, jejíž obsazení se zapisuje, se určí polem „Funkce“. Zadává se výběrem ze seznamu, který se liší podle toho, jaký „vztah k představení“ byl zvolen.

Pro „Funkce v představení“ se vybírají funkce ze seznamu funkcí, které mají nastaven vztah k představení. Pro „Funkce v inscenaci“ se vybírají funkce, které mají nastaven vztah k inscenaci (inscenátoři) a pro „Funkce instituci“ se do seznamu funkcí vyberou funkce se vztahem instituci.

Pole „Inscenace“ dovoluje určit, pro kterou z inscenací uváděných v rámci daného představení se obsazení zadává. Pokud je uváděna jen jedna inscenace, je pole předvyplněno.

Pole „Role“ je přístupné, pouze pokud byla vybrána funkce, která vyžaduje zadání role (například „účinkující“). Role se zadává výběrem ze seznamu, který obsahuje všechny role dané vybrané inscenace (a zadané v rámci úlohy „inscenace“). Zobrazí se tedy jak role převzaté ze záznamu titulu, tak role modifikované nebo přidané pro danou inscenaci.

Výběr osoby do obsazení:

V poli „Pod jménem“ se zobrazí seznam jmen osob, které není možno do obsazení dané funkce a role zadat.

V případě funkce v představení je to seznam všech jmen zadanych k dané funkci a případně rolí v rámci funkce u vybrané inscenace (seznam všech alternací). Zadání spočívá ve výběru alternace pro dané představení.

V případě funkce v inscenaci se zobrazí seznam jmen osob zadanych jako inscenátoři v dané funkci v záznamu dané inscenace.

V případě funkce v instituci se zobrazí seznam jmen osob zadanych jako funkcionář v dané funkci v instituci, která nastudovala danou inscenaci.

Zadání se provede výběrem jednoho jména ze seznamu.

Pokud se zadává funkce v představení, je možno nastavit v poli „Všechna jména“ „ano“ /implicitně je nastaveno na „Ne“. Pak je možno do funkce a role vybrat libovolnou osobu zapsanou v archivu (podle jména, referenčního jména a data narození):

Pokud se do funkce nebo role zadá osoba tímto způsobem, zapíše se současně i do obsazení inscenace, takže se bude nadále nabízet v seznamu možných alternací funkce nebo role při zápisu všech dalších představení dané inscenace.

Pole pořadí umožňuje seřadit podle potřeby všechny osoby zadane v rámci obsazení představení.

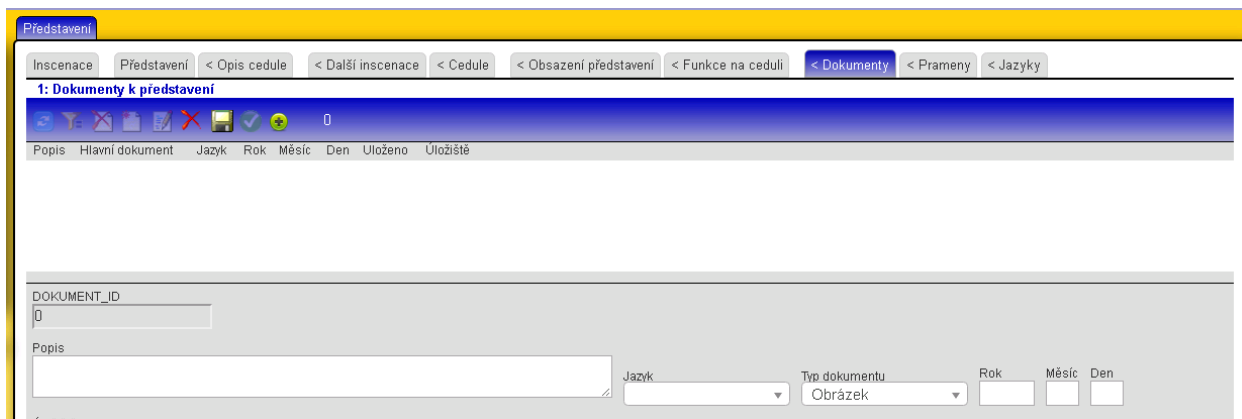
▪ ***Záložka „Funkce na ceduli“***

Záložka umožňuje uložit ty údaje z cedule představení, které se týkají osoby vybrané na záložce „Obsazení představení“.

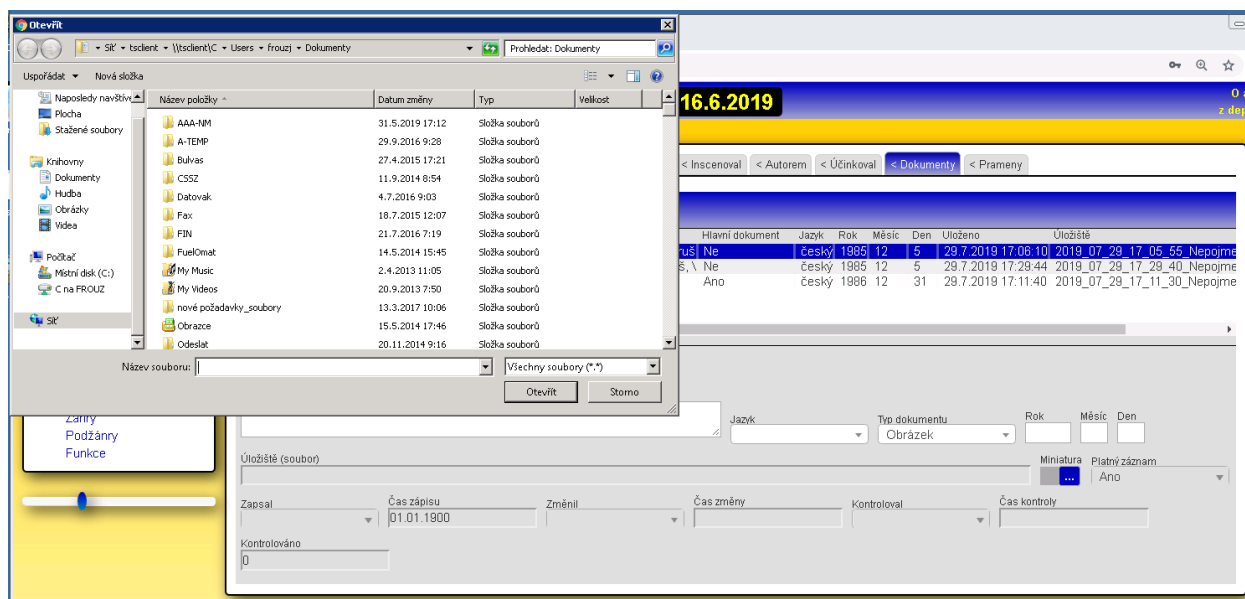
Ke každému záznamu obsazení lze uložit právě jeden záznam „funkce na ceduli“.

▪ *Dokumenty k představení*

Záložka umožňuje připojit k záznamu představení dokumenty (obraz cedule, fotodokumentaci...).

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k záznamu představení připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu představení připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným inscenacím, titulům, osobám ...).

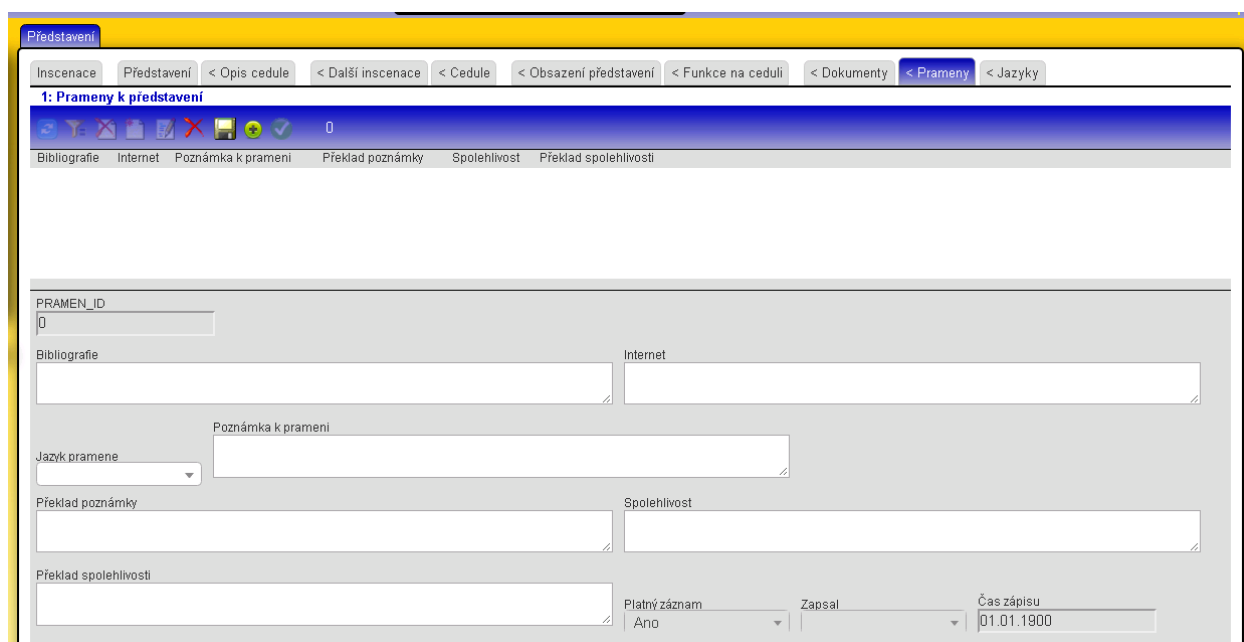
V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k představení zase odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ *Prameny k představení*

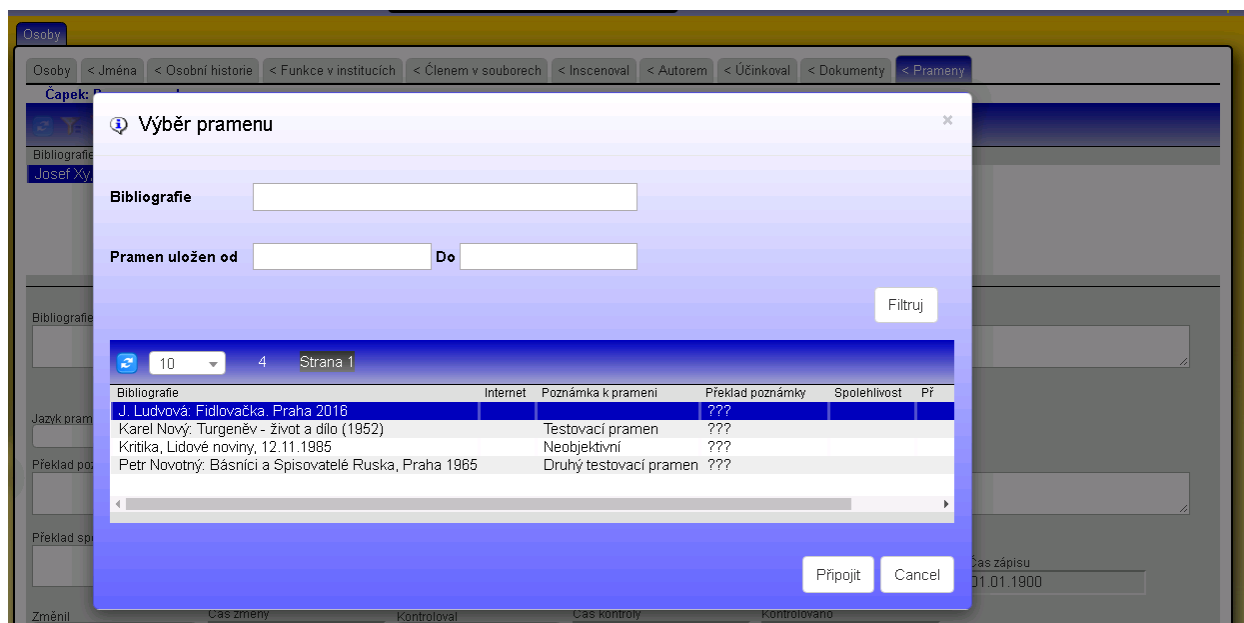
Záložka umožňuje připojit k záznamu představení bibliografické odkazy (např. recenze...).

K záznamu představení lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, osobě, souboru...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu představení připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným inscenacím, titulům, osobám ...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Pomocí ikony lze odkaz připojený k představení zase odpojit. Odpojení neznamená smazání bibliografického odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ *Jazyk představení*

Protože se předpokládá, že představení může probíhat ve více jazycích, je pro použitý jazyk připravena zvláštní záložka, umožňující zadat a zobrazit všechny použité jazyky představení:

Ke každému jazyku představení lze připojit poznámku vysvětlující způsob jeho využití v rámci představení.

▪ ***Opis představení***

Záznam představení vyžaduje zadání poměrně velkého množství dat, přičemž se údaje z jednotlivých představní příliš neliší. Proto je zavedena možnost zapsat nové představení opisem předchozího.

Pokud obsluha po zadání data a času nového představení klikne na ikonu

najde se nejbližší předchozí představení dané inscenace a uloží se kompletní opis všech dat včetně obsazení a textů z cedule.

Uživatel pak musí nový záznam projít a pouze opravit to, co má být u nového představení jinak než u předchozího.

6.2.3. Scény, soubory a instituce

6.2.3.1. Úloha „Instituce“

Institucí se rozumí společnost (právnícká osoba), která se zabývá provozováním divadelní činnosti – studuje inscenace a pořádá představení. Obsahuje editor institucí se záložkami:

- Instituce
- Historie
- Názvy instituce
- Dokumenty k názvu
- Prameny k názvu
- Adresy
- Scény
- Soubory
- Sezóny

Instituce může v průběhu své historie měnit adresy i názvy, a přesto se může jednat stále o stejnou instituci.

▪ **Záložka „Instituce“**

Základní záložka ukazuje seznam všech již zapsaných institucí:

Prefix	Referenční název	Poslední adresa	Budova	Rok založení	Rok zániku	Je následníkem
	Stavovské divadlo	Praha		1783	1920	
	Vlastenské divadlo	Praha		1786	1805	
	Prozatímní divadlo	Praha		1862	1883	
	Národní divadlo	Praha		1881		

Prefix	Referenční název	Poslední adresa	Budova
	Stavovské divadlo	Praha	
Popis		Překlad popisu	
Rok založení	Rok zániku	Je následníkem	
1783	1920		

Je třeba mít na paměti, že instituce „Národní divadlo“ není budova, ale společnost, která pod daným názvem uvádí inscenace a pořád představení. Sídli sice ve stejnojmenné budově, ale není to budova, co definuje instituci.

▪ **Záložka „Historie“**

Pod touto záložkou lze zapisovat důležité události nebo období v historii instituce (např. změna umělecké orientace, ...), které se pak vždy zobrazují v chronologickém pořadí. Časový údaj může být v tomto případě omezen jen měsícem nebo rokem.

Ke každé zapsané události lze připojit dokument. K připojení dokumentu slouží ikona .

Po kliknutí na ikonu se zobrazí seznam dokumentů uložených v archivu a obsluha může vybrat dokument, který se přiřadí k záznamu v historii instituce. Pro výběr dokumentu slouží filtr (viz úloha „Prameny a dokumenty“).

Připojení dokumentu se projeví zobrazením ikony dokumentu ve formuláři. Po najetí myši na ikonu se zobrazí dokument.

V tomto případě nelze k historické poznámce přiřadit nový dokument, dosud nezařazený v archivu EDA. Ke každé události nebo období lze připojit jen jeden dokument.

Dokument připojený k záznamu historie titulu lze také odpojit. Proveďte se to kliknutím na

ikonu . Odpojený dokument se nesmaže a zůstává uložen v databázi archivu. Nezruší ani jeho případné připojení k jiným záznamům v archivu.

▪ ***Záložka „Názvy instituce“***

Záložka ukazuje, jak instituce měnila názvy:

Prefix	Název instituce	Platí od	Referenční název
	Nosticovo divadlo	1783	Ne
	Stavovské divadlo	1798	Ano
	Königlich deutsches Landestheater	1864	Ne
	Deutsches Landestheater	1918	Ne

Protože instituce nemůže mít dva názvy současně, zadává se vždy jen začátek období, kdy daný název platí. Jako konec platnosti názvu se vždy bere automaticky začátek platnosti

dalšího názvu. Pokud není další název uveden, má se za to, že poslední název platí až do současnosti nebo do zániku instituce.

Jeden z názvů je vždy označen jako referenční. Pod tímto názvem se instituce zobrazuje, pokud není uvedeno období. Příznakem „Referenční“ lze označit kterýkoliv název. Automaticky se tím zruší označení tam, kde bylo dosud.

▪ **Záložka „Dokumenty k názvu“**

Záložka umožňuje připojit dokument k názvu instituce (rozumí se k období, kdy instituce používala daný název).

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k názvu inscenace připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k názvu instituce připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům – jiným institucím, osobám, inscenacím ...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k názvu instituce opět odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

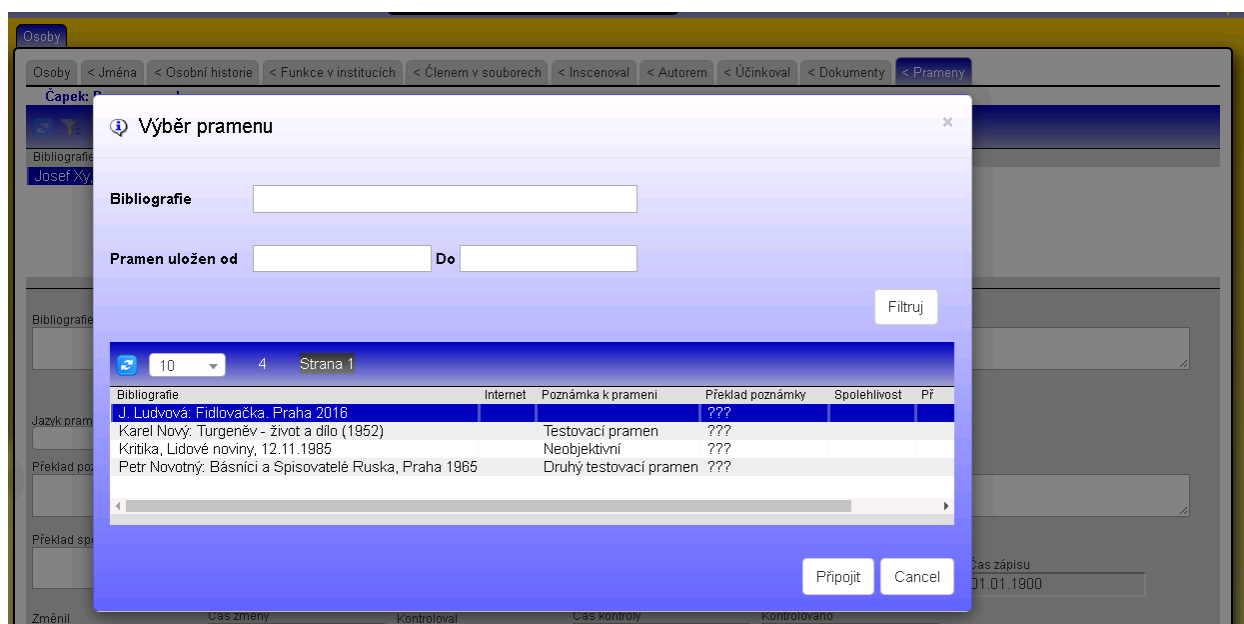
▪ Záložka „Prameny k názvu“

Záložka umožňuje připojit bibliografické odkazy k názvu instituce (rozumí se k období, kdy instituce používala daný název).

K názvu instituce lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, inscenaci...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k názvu instituce připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným institucím, titulům, inscenacím ...).

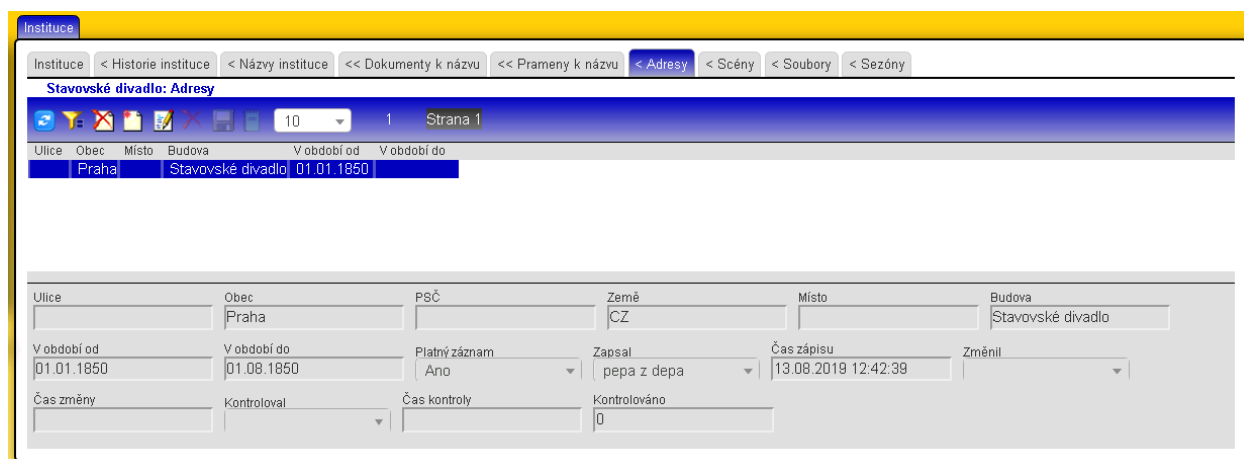
V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Pomocí ikony lze odkaz připojený názvu instituce zase odpojit. Odpojení neznamená smazání odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ Záložka „Adresy“

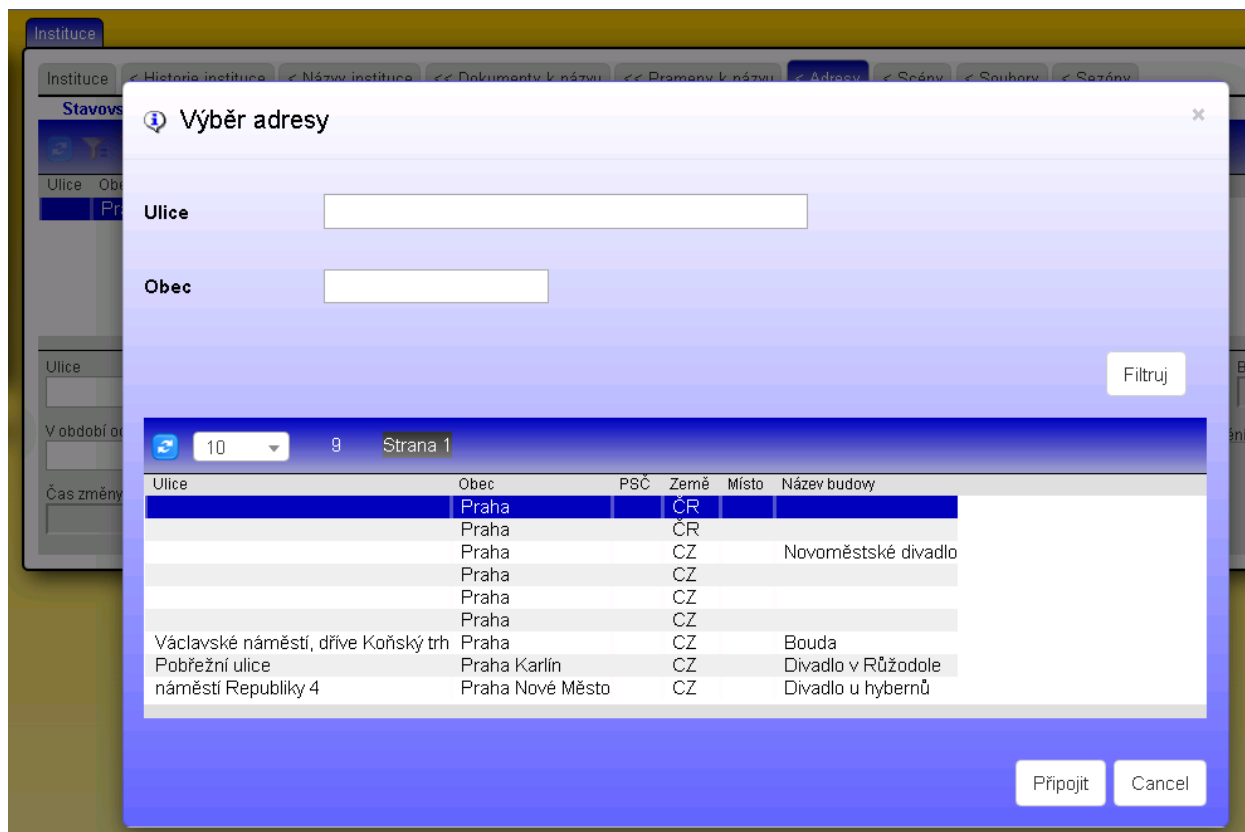
Záložka popisuje adresy a budovy, kde instituce v průběhu své historie sídlila:

Kromě zápisu zcela nové adresy lze pomocí ikony připojit k názvu instituce již založenou adresu. Pokud se jedná o adresu budovy, připojí se tím instituce současně k dané budově. **Je to také jediný postup, jak lze budovu k instituci (k názvu instituce) připojit.**

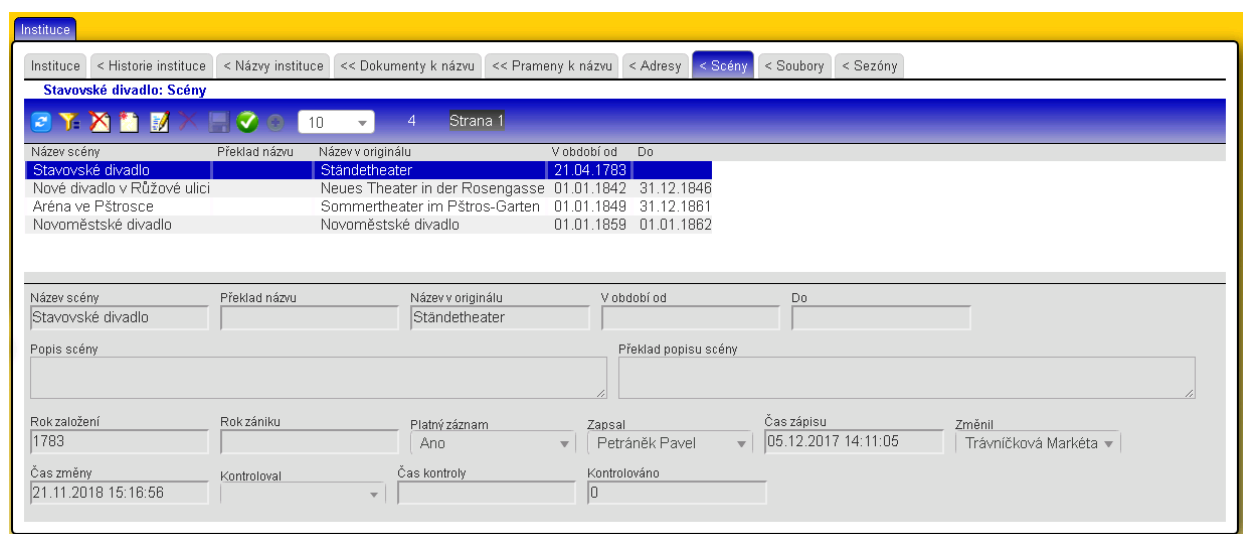
Adresa se vybírá ze seznamu, který je možno filtrovat na obec a ulici:

Ulice	Obec	PSČ	Země	Místo	Název budovy
	Praha		ČR		
	Praha		ČR		
	Praha		CZ		Novoměstské divadlo
	Praha		CZ		
	Praha		CZ		
	Praha		CZ		
Václavské náměstí, dříve Koňský trh	Praha		CZ		Bouda
Pobřežní ulice	Praha Karlín		CZ		Divadlo v Růžodole
náměstí Republiky 4	Praha Nové Město		CZ		Divadlo u hybernů

▪ Záložka „Scény“

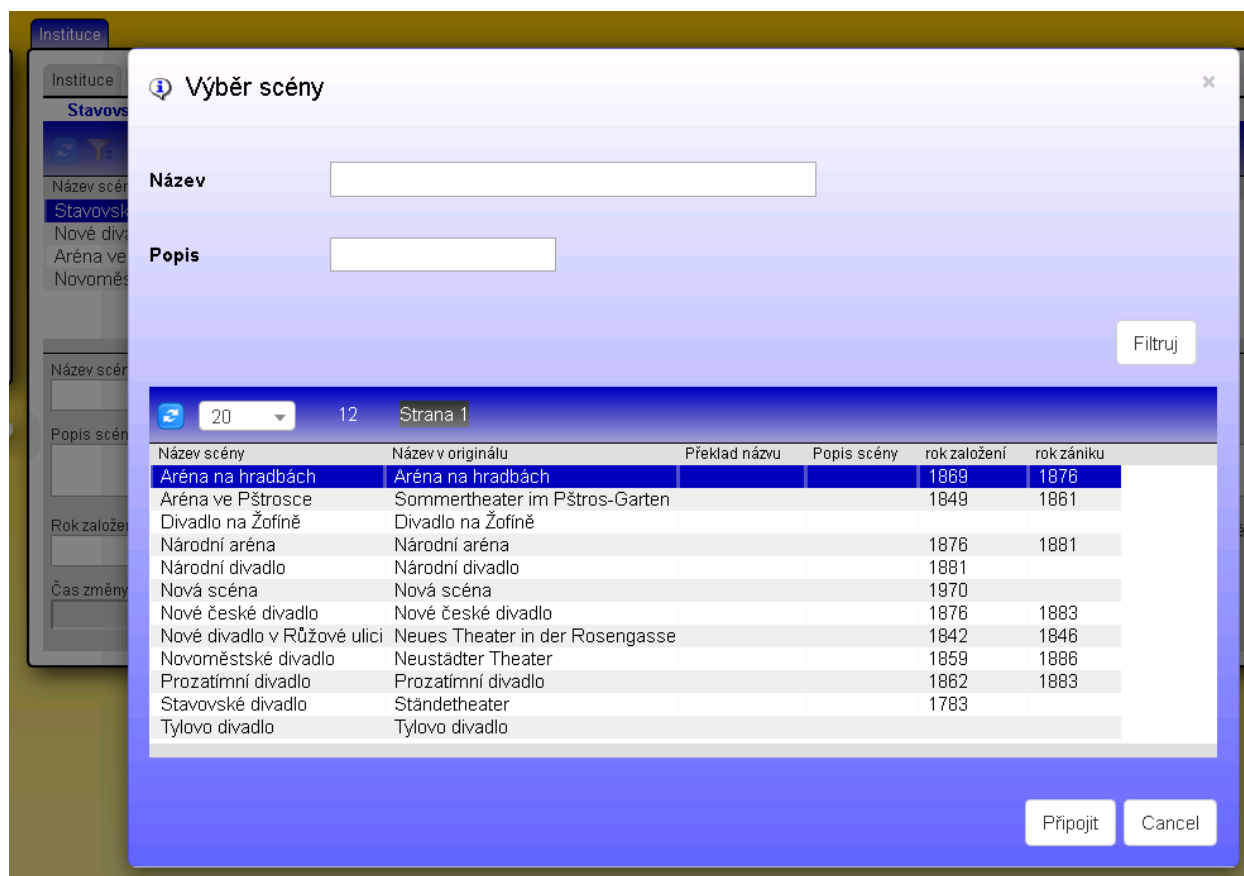
Popisuje seznam scén, které instituce v průběhu své historie vlastnila nebo vlastní:

Název scény	Překlad názvu	Název v originálu	V období od	Do
Stavovské divadlo		Ständetheater	21.04.1783	
Nové divadlo v Růžové ulici		Neues Theater in der Rosengasse	01.01.1842	31.12.1846
Aréna ve Pštrosce		Sommertheater im Pstros-Garten	01.01.1848	31.12.1861
Novoměstské divadlo		Novoměstské divadlo	01.01.1859	01.01.1862

V rámci záložky lze založit nový záznam scény. V tomto případě se zadává jak datum vzniku a zániku scény, tak období, kdy scéna patřila dané instituci pod daným názvem (Scéna může měnit mateřskou instituci a může i v rámci instituce měnit název).

Pomocí ikony lze k instituci připojit již existující scénu:

Název scény	Název v originálu	Překlad názvu	Popis scény	rok založení	rok zániku
Aréna na hradbách	Aréna na hradbách			1869	1876
Aréna ve Pštrosce	Sommertheater im Pštros-Garten			1849	1861
Divadlo na Žofině	Divadlo na Žofině				
Národní aréna	Národní aréna			1876	1881
Národní divadlo	Národní divadlo			1881	
Nová scéna	Nová scéna			1970	
Nové české divadlo	Nové české divadlo			1876	1883
Nové divadlo v Růžové ulici	Neues Theater in der Rosengasse			1842	1846
Novoměstské divadlo	Neustädter Theater			1859	1886
Prozatímní divadlo	Prozatímní divadlo			1862	1883
Stavovské divadlo	Ständetheater			1783	
Tylovo divadlo	Tylovo divadlo				

V tomto případě se nezakládá nový záznam scény, ale k vybrané scéně se založí nový záznam její příslušnosti k dané instituci pod daným názvem.

Podobně jako v případě názvu instituce zadává se vždy jen začátek období, kdy daný název a příslušnost k instituci platí. Jako konec platnosti názvu se vždy bere automaticky začátek platnosti dalšího období. Pokud není další název uveden, má se za to, že poslední název platí až do současnosti nebo do zániku instituce.

▪ **Záložka „Soubory“**

Popisuje seznam souborů, které instituce v průběhu své historie vlastnila nebo vlastní:

Institute

Institute < Historie instituce < Názvy instituce << Dokumenty k názvu << Prameny k názvu < Adresy < Scény < Soubory < Sezóny

Stavovské divadlo: Soubory

2

Název souboru	Popis souboru	Název v originálu	Žánr souboru	V období od	Do
český soubor Stavovského divadla		český soubor Stavovského divadla		01.01.1783	
německý soubor Stavovského divadla		německý soubor Stavovského divadla		01.01.1783	

Název souboru: Překlad názvu: Název v originálu:

Popis souboru: Popis souboru AJ:

Žánr: V období od: Do: Platný záznam: Ano Zaosad: Čas zápisu: 01.01.1900

Změnil: Čas změny: Kontroloval: Čas kontroly: Kontrolováno: 0

V rámci záložky lze založit nový záznam souboru. Zadává se období, kdy soubor patřil dané instituci pod daným názvem (Soubor může měnit mateřskou instituci a může i v rámci instituce měnit název).

Pomocí ikony lze k instituci připojit již existující soubor:

Institute

Institute < Historie instituce < Názvy instituce << Dokumenty k názvu << Prameny k názvu < Adresy < Scény < Soubory < Sezóny

Stavovské divadlo: Soubory

Výběr souboru

Název:

Popis:

Filtruj

10 3 Strana 1

Popis souboru	Název v originálu	Název souboru	Překlad názvu
český soubor Stavovského divadla	český soubor Stavovského divadla	český soubor Stavovského divadla	
Činoherní soubor Národního divadla	Činohra ND	Činohra ND	
německý soubor Stavovského divadla	německý soubor Stavovského divadla	německý soubor Stavovského divadla	

Připojit Cancel

V tomto případě se nezakládá nový záznam souboru, ale k vybranému souboru se založí nový záznam jeho příslušnosti k dané instituci pod daným názvem.

Podobně jako v případě názvů instituce, zadává se vždy jen začátek období, kdy daný název a příslušnost k instituce platí. Jako konec platnosti názvu se vždy bere automaticky začátek

platnosti dalšího období. Pokud není další název uveden, má se za to, že poslední název platí až do současnosti nebo do zániku instituce.

▪ Záložka „Sezóny“

Záložka umožňuje zakládat a udržovat záznamy sezón instituce.

Začátek	Konec	Platnost
01.09.1850	30.06.1851	Skutečná data
01.09.1851	30.06.1852	Skutečná data
01.09.1852	30.06.1853	Odhad

Začátek	Konec	Platnost	Platný záznam	Zapsal	Čas zápisu
01.09.1852	30.06.1853	Odhad	Ano	pepa z depa	13.08.2019 13:25:03

6.2.3.2. Úloha „Soubory“

Úloha slouží k editaci souborů a jejich obsazení. Editor má záložky:

- Soubory
- Historie souboru
- Příslušnost k instituci
- Dokumenty k období
- Prameny k období
- Obsazení souboru
- Dokumenty k obsazení souboru
- Prameny k obsazení souboru

▪ Záložka „Soubory“

Základní záložka editoru ukazuje seznam všech scén v archivu bez ohledu na příslušnost k instituci.

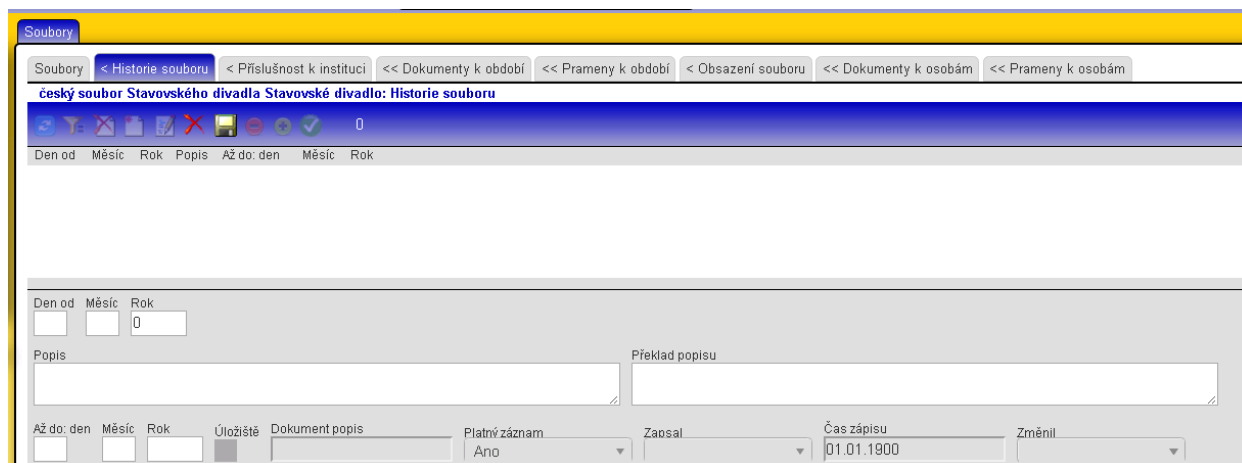
Poslední název	Patří pod	Od roku	Žánr
český soubor Stavovského divadla	Stavovské divadlo	1783	
Činohra ND	Národní divadlo	1800	činohermí divadlo
německý soubor Stavovského divadla	Stavovské divadlo	1783	

Poslední název	Překlad názvu	Název v originále	Patří pod
Popis	Překlad popisu		
Žánr	Od roku	Platný záznam	Zapsal
bez názvu		Ano	
			Čas zápisu
			01.01.1900
		Změnil	Čas změny

Příslušnost k instituci se vybírá ze seznamu založených institucí. Před zápisem nového souboru tedy musí být založen záznam instituce, které soubor patří.

Záložka „Historie souboru“

Pod touto záložkou lze zapisovat důležité události nebo období v historii souboru (např. změna umělecké orientace, ...), které se pak vždy zobrazují v chronologickém pořadí. Časový údaj může být v tomto případě omezen jen měsícem nebo rokem.

Ke každé zapsané události lze připojit dokument. K připojení dokumentu slouží ikona .

Po kliknutí na ikonu se zobrazí seznam dokumentů uložených v archivu a obsluha může vybrat dokument, který se přiřadí k záznamu v historii scény. Pro výběr dokumentu slouží filtr (viz úloha „Prameny a dokumenty“).

Připojení dokumentu se projeví zobrazením ikony dokumentu ve formuláři. Po najetí myši na ikonu se zobrazí dokument.

V tomto případě nelze k historické poznámce přiřadit nový dokument, dosud nezařazený v archivu EDA. Ke každé události nebo období lze připojit jen jeden dokument.

Dokument připojený k záznamu historie scény lze také odpojit. Provede se to kliknutím na

ikonu . Odpojený dokument se nesmaže a zůstává uložen v databázi archivu. Nezruší ani jeho případné připojení k jiným záznamům v archivu.

▪ Záložka „Příslušnost k instituci“

Záložka ukazuje, jak scéna měnila příslušnost k instituci a případně názvy:

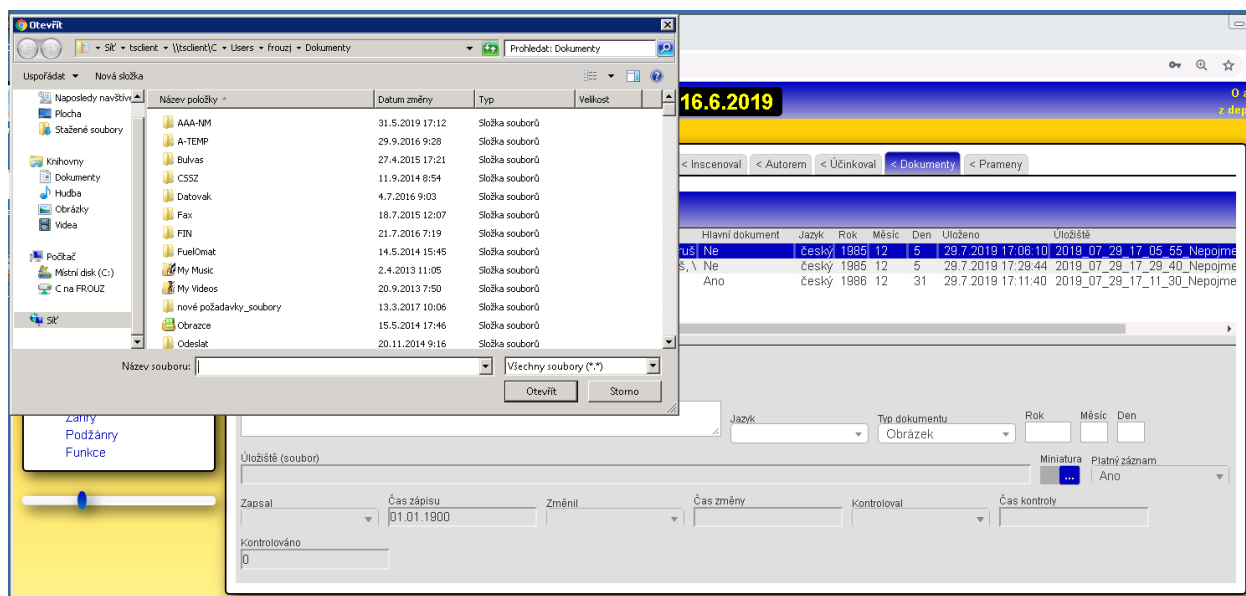
Protože soubor nemůže mít dva názvy, resp. dvě nadřazené instituce současně, zadává se vždy jen začátek období, kdy daný název a příslušnost k instituci platí. Jako konec platnosti období se vždy bere automaticky začátek platnosti dalšího období. Pokud není další období zadáno, má se za to, že poslední název platí až do současnosti nebo do zániku souboru.

Nadřazená instituce se zadává výběrem ze seznamu institucí a musí být tedy v archivu zapsána před přiřazením souborů.

▪ ***Záložka „Dokumenty k období“***

Záložka umožňuje připojit dokument k období souboru (rozumí se k období, kdy soubor náležel dané instituci a používal daný název).

Klinutím na políčko „Miniatura“ lze k období souboru připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k období souboru připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům – jiným souborům, osobám, inscenacím...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k období souboru opět odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby

dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

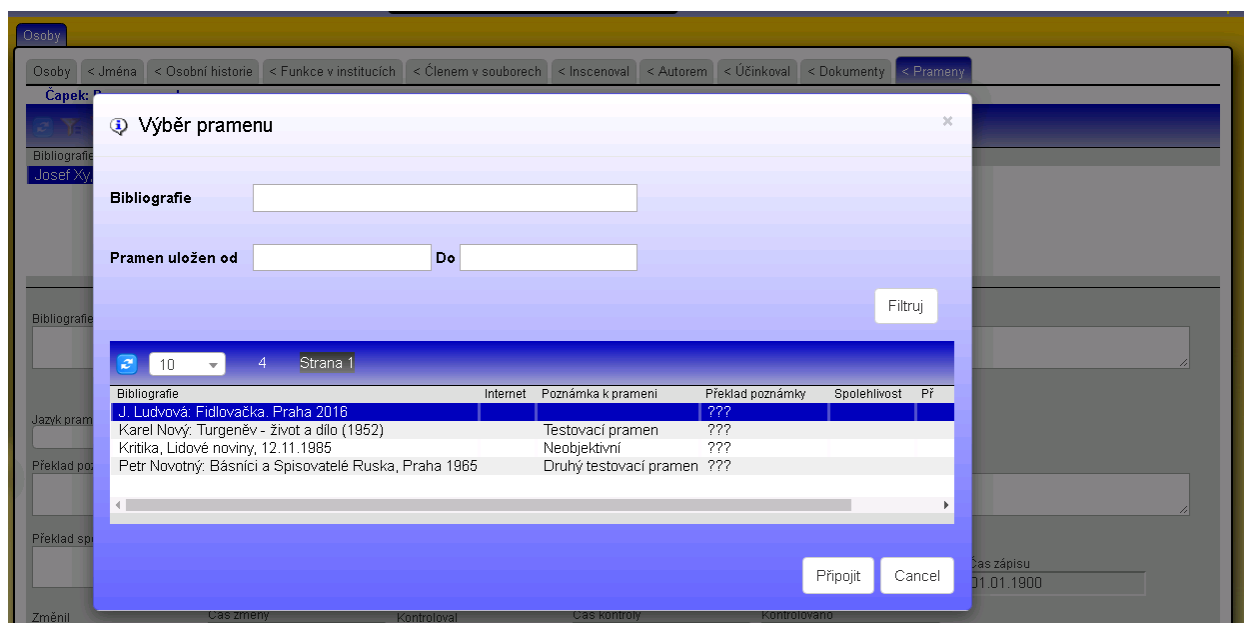
▪ **Záložka „Prameny k období“**

Záložka umožňuje připojit bibliografický odkaz k období souboru (rozumí se k období, kdy soubor náležel dané instituci a používala daný název).

K období souboru lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, inscenaci...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k období souboru připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným souborům, titulům, inscenacím ...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Pomocí ikony lze odkaz připojený období souboru zase odpojit. Odpojení neznamená smazání odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ Záložka „Obsazení souboru“

Záložka ukazuje seznam osob a jejich funkcí v souboru za celou historii souboru.

Člen/funkcionář souboru se zapisuje výběrem ze seznamu jmen osob. Z toho plyne, že osobu je nutno nejprve zapsat do archivu prostřednictvím úlohy „Osoby“ a teprve pak je možno ji uvést jako člena souboru.

Jedna osoba se tak v seznamu vyskytuje tolikrát, pod kolika jmény a v kolika různých funkcích (případně ve více obdobích) v souboru vystupovala. K souboru se tak přiřadí přímo jméno, pod kterým umělec v daném případě vystupoval. Pro lepší identifikaci je v každém řádku výběru uvedeno současně referenční jméno osoby a datum narození.

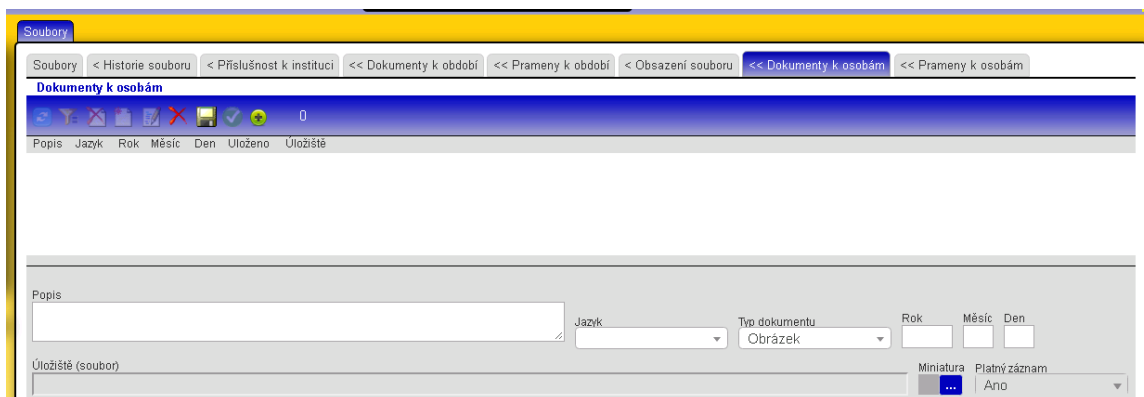
Funkce v souboru se zadává výběrem ze seznamu funkcí, založených pomocí úlohy „Funkce“ pod položkou Číselníky aplikace. Do seznamu se zařadí jen funkce se vztahem k souboru

Členství v souborech lze zapsat i v rámci úlohy „Osoby“.

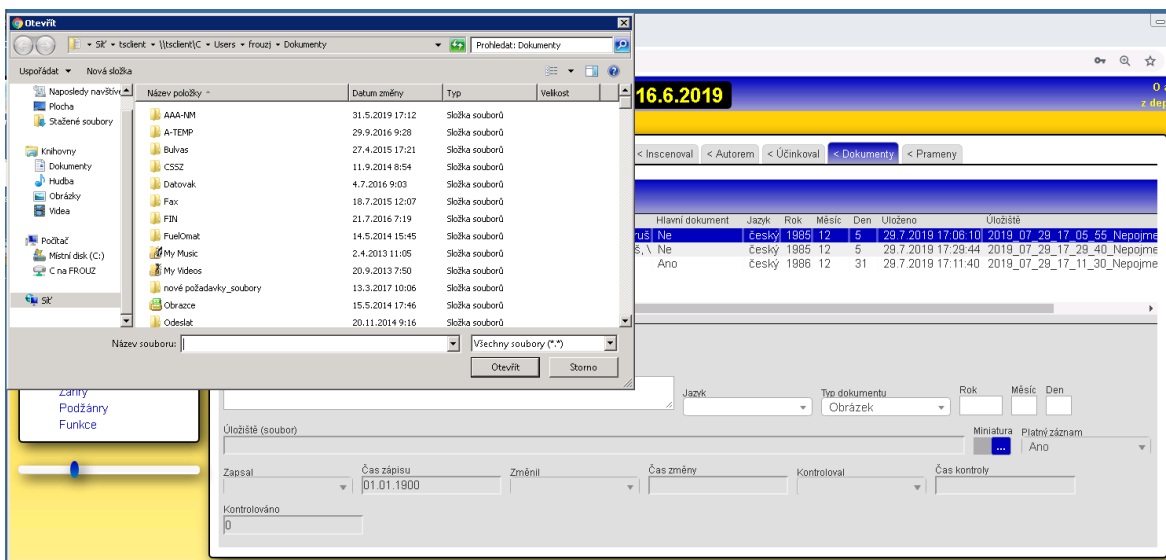
Členství v souboru lze i smazat. Přitom se zruší pouze vazba osoby k souboru. Záznam osoby a jejích jmen zůstává nezměněn.

▪ **Záložka „Dokumenty k osobám“**

Záložka umožňuje připojit dokument k záznamu členství / funkce umělce v souboru.

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k vazbě osoby na soubor zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze ke členství v souboru připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům – jiným souborům, osobám, inscenacím ...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený ke členství osoby v souboru opět odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

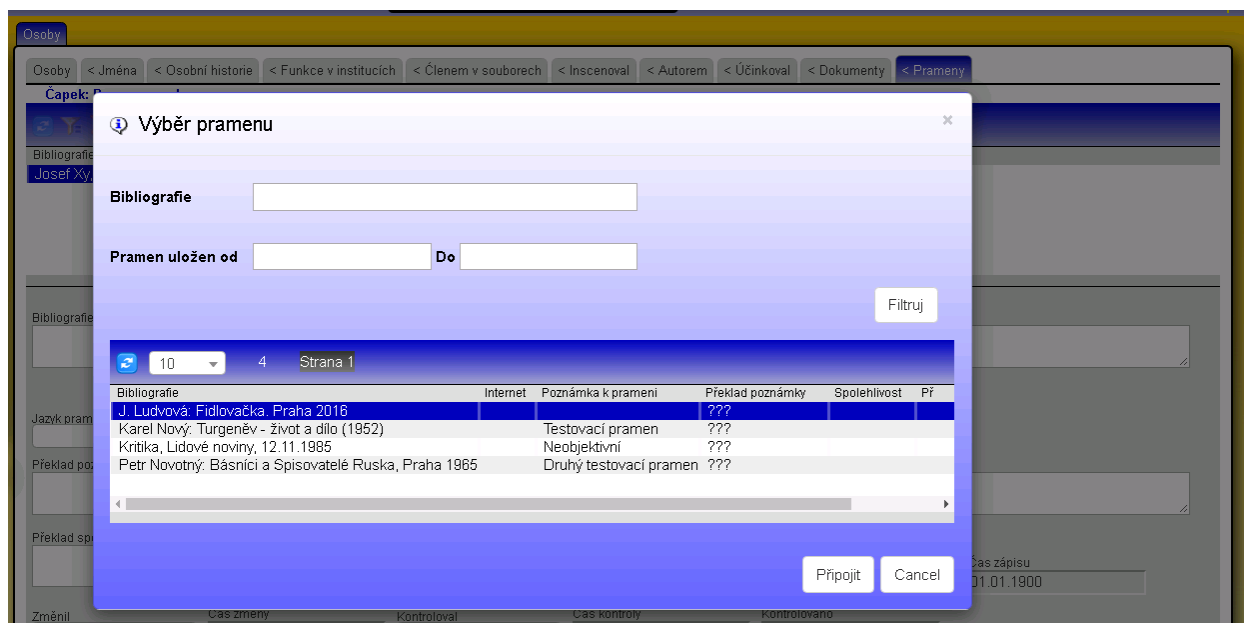
▪ Záložka „Prameny k osobám“

Záložka umožňuje připojit bibliografický odkaz k záznamu členství / funkce umělce v souboru.

Ke členství osoby v souboru lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, inscenaci...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze ke členství osoby v souboru připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným institucím, titulům, inscenacím...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Pomocí ikony lze odkaz připojený ke členství osoby v souboru zase odpojit. Odpojení neznamená smazání odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

6.2.3.3. Úloha „Scény“

Úloha slouží k samostatné editaci záznamů scén bez ohledu na příslušnost k instituci. Reprezentuje tak pohled na scénu jako na nezávislý útvar měnící v historii jak název, tak případně i příslušnost k instituci. Úloha má záložky:

- Scény
- Historie
- Příslušnost k instituci
- Dokumenty k období
- Prameny k období
- Adresy

▪ Záložka „Scény“

Základní záložka editoru ukazuje seznam všech scén v archivu bez ohledu na příslušnost k instituci.

Název	Patří pod	Popis	Rok založení	Rok zániku
Aréna na hradbách	Prozatímní divadlo		1869	1876
Aréna ve Pštrosce	Stavovské divadlo		1849	1861
Divadlo na Žofíně	Prozatímní divadlo			
Národní aréna	Prozatímní divadlo		1876	1881
Národní divadlo	Národní divadlo		1881	
Nová scéna	Národní divadlo		1970	
Nové české divadlo	Prozatímní divadlo		1876	1883
Nové divadlo v Růžové ulici	Stavovské divadlo		1842	1846
Novoměstské divadlo	Prozatímní divadlo		1859	1886
Prozatímní divadlo	Prozatímní divadlo		1862	1883
Stavovské divadlo	Stavovské divadlo		1783	
Tylovo divadlo	Národní divadlo			

Příslušnost k instituci se vybírá ze seznamu založených institucí. Před zápisem nové scény tedy musí být založen záznam instituce, které scéna patří.

▪ Záložka „Historie scény“

Pod touto záložkou lze zapisovat důležité události nebo období v historii scény (např. změna umělecké orientace, ...), které se pak vždy zobrazují v chronologickém pořadí. Časový údaj může být v tomto případě omezen jen měsícem nebo rokem.

Ke každé zapsané události lze připojit dokument. K připojení dokumentu slouží ikona .

Po kliknutí na ikonu se zobrazí seznam dokumentů uložených v archivu a obsluha může vybrat dokument, který se přiřadí k záznamu v historii scény. Pro výběr dokumentu slouží filtr (viz úloha „Prameny a dokumenty“).

Připojení dokumentu se projeví zobrazením ikony dokumentu ve formuláři. Po najetí myši na ikonu se zobrazí dokument.

V tomto případě nelze k historické poznámce přiřadit nový dokument, dosud nezařazený v archivu EDA. Ke každé události nebo období lze připojit jen jeden dokument.

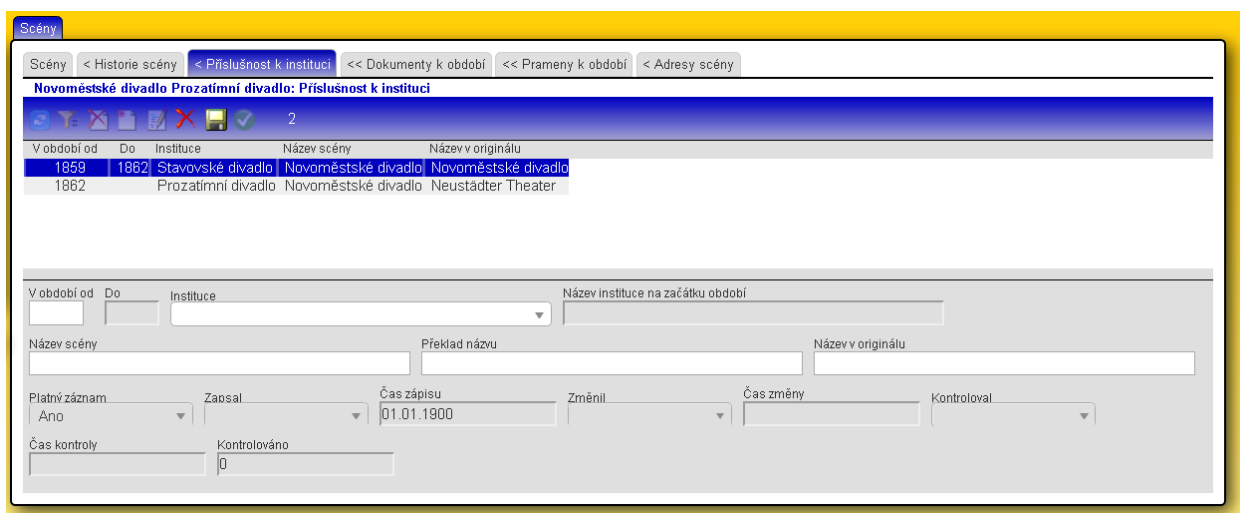
Dokument připojený k záznamu historie scény lze také odpojit. Proveďte se to kliknutím na

ikonu . Odpojený dokument se nesmaže a zůstává uložen v databázi archivu. Nezruší ani jeho případné připojení k jiným záznamům v archivu.

▪ **Záložka „Příslušnost k instituci“**

Záložka ukazuje, jak scéna měnila příslušnost k instituci a případně názvy:

The screenshot shows the 'Příslušnost k instituci' (Institution Affiliation) tab. At the top, there's a breadcrumb trail: Scény > < Historie scény > < Příslušnost k instituci > << Dokumenty k období << Prameny k období < Adresy scény. Below this, the title 'Novoměstské divadlo Prozatímní divadlo: Příslušnost k instituci' is displayed. A table shows the history of affiliations:

V období od	Do	Instituce	Název scény	Název v originálu
1859	1862	Stavovské divadlo	Novoměstské divadlo	Novoměstské divadlo
1862		Prozatímní divadlo	Novoměstské divadlo	Neustädter Theater

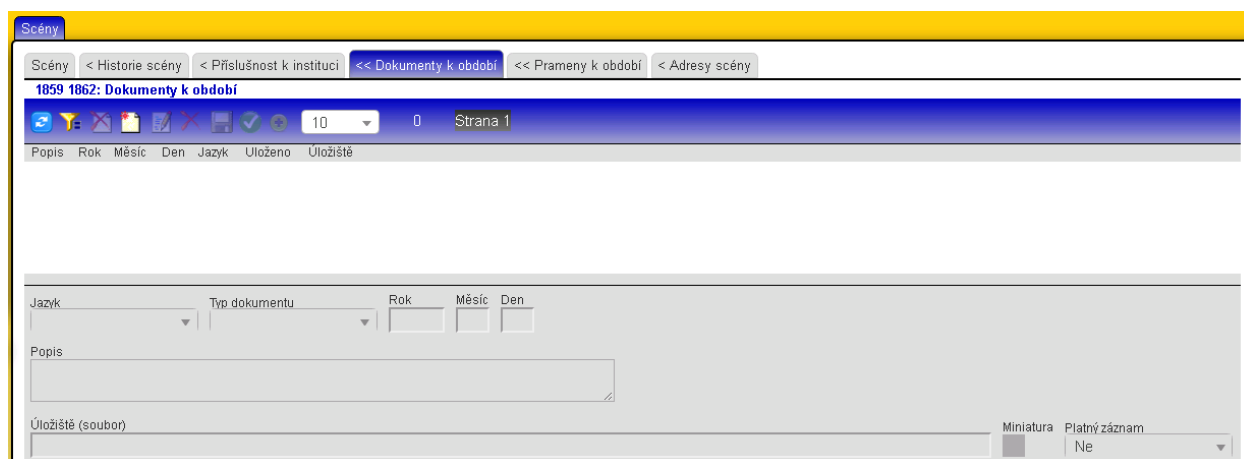
Below the table, there are input fields for 'V období od', 'Do', 'Instituce' (with a dropdown), and 'Název instituce na začátku období'. There are also fields for 'Název scény', 'Překlad názvu', and 'Název v originálu'. At the bottom, there are fields for 'Platný záznam' (set to 'Ano'), 'Zaapsal' (with a dropdown), 'Čas zápisu' (01.01.1900), 'Změnil' (with a dropdown), 'Čas změny', and 'Kontroloval' (with a dropdown). There are also fields for 'Čas kontroly' and 'Kontrolováno' (0).

Protože scéna nemůže mít dva názvy, resp. dvě nadřazené instituce současně, zadává se vždy jen začátek období, kdy daný název a příslušnost k instituci platí. Jako konec platnosti období se vždy bere automaticky začátek platnosti dalšího období. Pokud není další období zadáno, má se za to, že poslední název platí až do současnosti nebo do zániku scény.

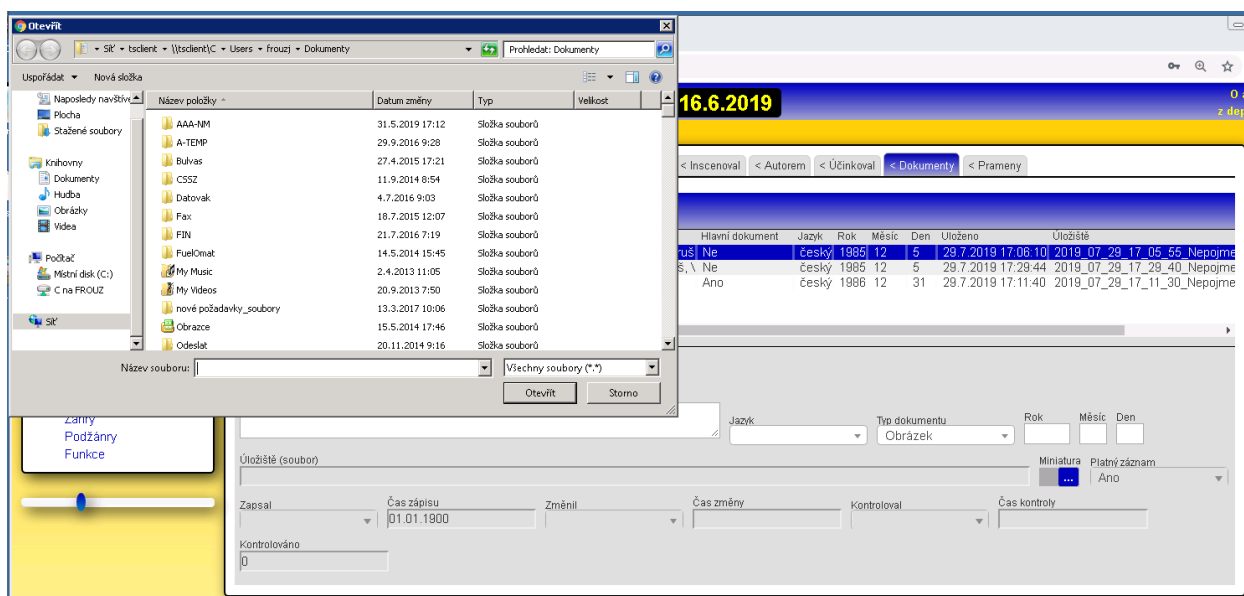
Nadřazená instituce se zadává výběrem ze seznamu institucí a musí být tedy v archivu zapsána před přiřazením scén.

▪ **Záložka „Dokumenty k období“**

Záložka umožňuje připojit dokument k období scény (rozumí se k období, kdy scéna náležela dané instituci a používala daný název).

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k období scény připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k období scény připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům – jiným scénám, osobám, inscenacím ...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k období scény opět odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

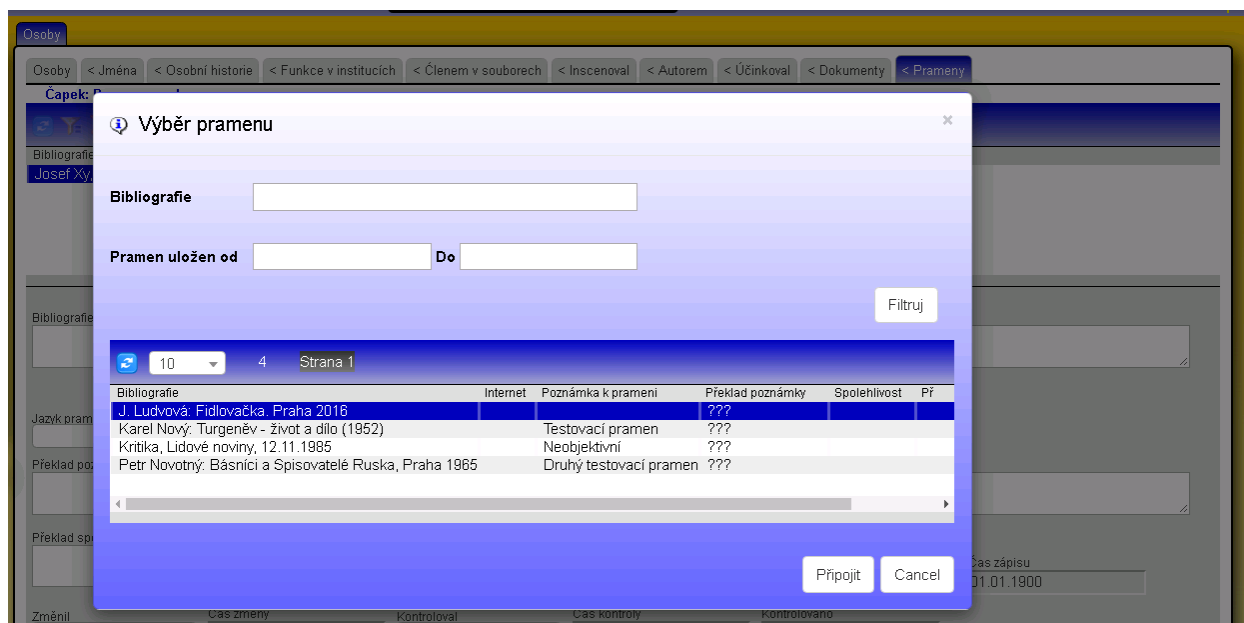
▪ Záložka „Prameny k období“

Záložka umožňuje připojit bibliografický odkaz k období scény (rozumí se k období, kdy scéna náležela dané instituci a používala daný název).

K období scény lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, inscenaci...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k období scény připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným institucím, titulům, inscenacím ...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

Pomocí ikony lze odkaz připojený období scény zase odpojit. Odpojení neznamená smazání odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

▪ Záložka adresy

Záložka umožňuje zapisovat a editovat vlastní adresy scény, tj. adresy odlišné od adresy instituce, ke které scéna patří. Vlastní adresy platí po definovanou dobu. Scéna může mít v každém okamžiku jen jednu adresu, ale období vlastních adres na sebe nemusí navazovat. Proto je u vlastních adres scén nutno zadávat jak začátek, tak konec platnosti adresy.

Záznamy adres nelze z pozice scény upravovat, je možné pouze záznam vlastní adresy smazat nebo založit nový. Při zakládání nového záznamu se buď vybírá adresa z již existujících adres, nebo lze zapsat úplně novou adresu:

Scény < Historie scény < Příslušnost k instituci << Dokumenty k období << Prameny k období < Adresy scény

1859 1862: Prameny k období

Bibliografie Internet Poznámka k prameni Překlad poznámky Spolehlivost Překlad spolehlivosti

Jazyk pramene

Poznámka k prameni

Překlad poznámky

Spolehlivost

Překlad spolehlivosti

Platný záznam Ano Zapsal Čas zápisu 01.01.1900

Kromě zápisu zcela nové adresy lze pomocí ikony připojit ke scéně již založenou adresu. Pokud se jedná o adresu budovy, připojí se tím instituce současně k dané budově. **Je to také jediný postup, jak lze budovu ke scéně připojit.**

Adresa se vybírá ze seznamu, který je možno filtrovat na obec a ulici:

Scény < Historie scény < Příslušnost k instituci << Dokumenty k období << Prameny k období < Adresy scény

Novoměstské divadlo

Ulice Obec

Ulice

V období o

Čas změny

Výběr adresy

Ulice

Obec

Filtruj

10 10 Strana 1

Ulice	Obec	PSČ	Země	Místo	Název budovy
	Praha		ČR		
	Praha		ČR		
	Praha		CZ		Stavovské divadlo
	Praha		CZ		Novoměstské divadlo
	Praha		CZ		
	Praha		CZ		
Václavské náměstí, dříve Koňský trh	Praha		CZ		Bouda
Pobřežní ulice	Praha Karlín		CZ		Divadlo v Růžodole
náměstí Republiky 4	Praha Nové Město		CZ		Divadlo u hybernů

Připojit Cancel

6.2.3.4. Úloha „Sezóny“

Úloha umožňuje zakládat a udržovat záznamy sezón jednotlivých institucí, pokud jsou známe. Editor je jednosložkový.

▪ Záložka „Sezóny“

Seznam zobrazuje založené záznamy všech sezon bez ohledu na instituci. Seřazením podle sloupce data začátku lze srovnávat vybranou sezónu u různých institucí.

Při záznamu nové sezóny se instituce zadává výběrem ze seznamu institucí v archivu. Instituce musí být v archivu zapsané před zápisem jejích sezón.

Pole „platnost“ umožňuje zapsat informaci o tom, zda jsou data začátku a konce dané sezóny známá přesně nebo zda jde jen o odhad.

6.2.3.5. Úloha “Budovy“

Úloha slouží k samostatné editaci záznamů budov. Editor má záložky:

- Budovy
- Názvy budovy
- scény
- Dokumenty k budovám
- Prameny k budovám

▪ Záložka „Budovy“

Základní záložka editoru ukazuje seznam všech budov v archivu.

Při zakládání nového záznamu budovy se zapisuje první název budovy (včetně roku, od kdy se používal) a adresa. Adresa se uloží do seznamu adres, tak aby se mohla vybrat při zapisování institucí a scén. Výběrem adresy navázané na budovu dojde automaticky k přiřazení instituce nebo scény k budově.

- **Záložka „Názvy budovy“**

Záložka ukazuje názvy, které budova v historii měla. Po založení záznamu budovy obsahuje název zapsaný k budově:

K základnímu názvu lze přidat další historicky používané názvy. Protože budova nemůže mít dva názvy současně, zadává se vždy jen začátek období, kdy daný název platí. Jako konec platnosti období se vždy bere automaticky začátek platnosti dalšího názvu. Pokud není další období zadáno, má se za to, že poslední název platí až do současnosti nebo do zániku budovy.

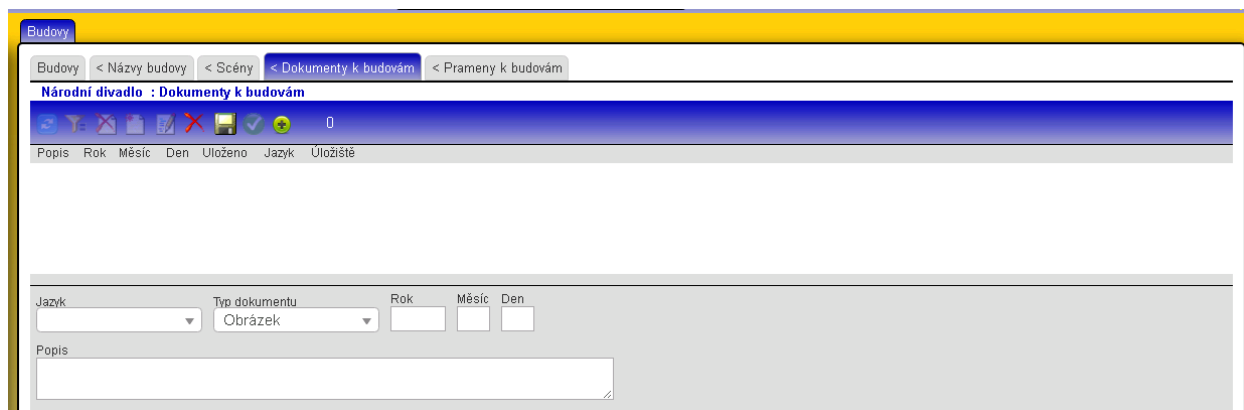
- **Záložka „Scény“**

Záložka ukazuje přehled všech scén, které v budově sídlily:

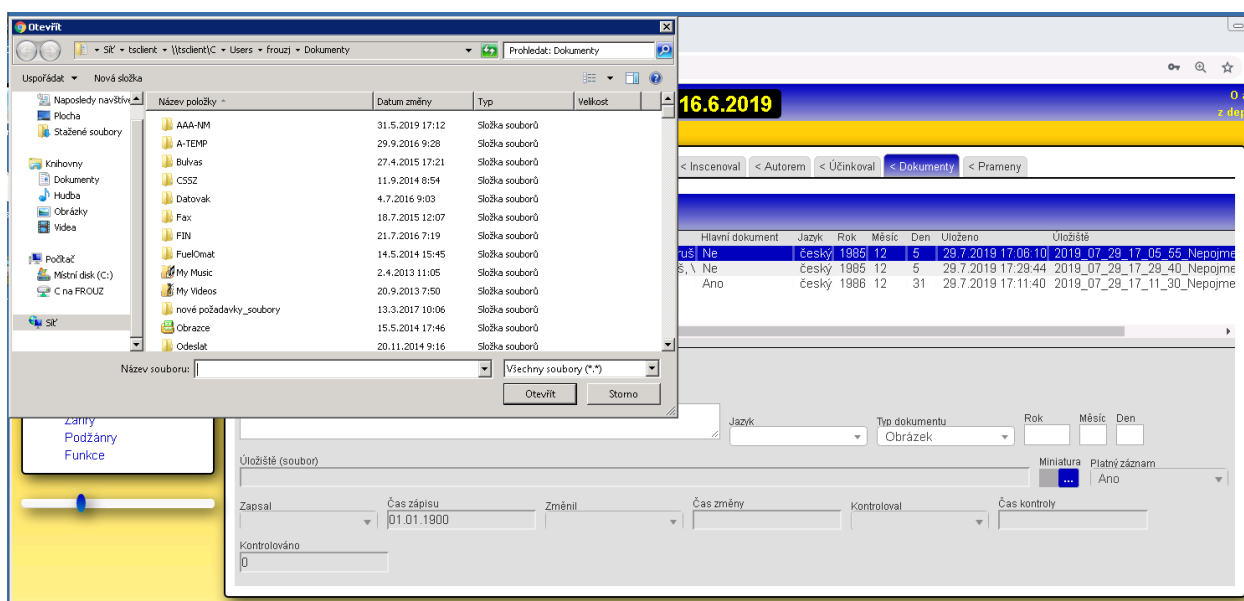
Seznam scén zobrazený pod touto záložkou je pouze informativní. V rámci záložky nelze záznamy scén ani přidávat ani upravovat. K tomu slouží úloha „Scény“.

- **Záložka „Dokumenty k budovám“**

Záložka umožňuje připojit k záznamu budovy dokumenty.

Kliknutím na políčko „Miniatura“ lze k záznamu budovy připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu budovy připojit libovolný dokument, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (inscenacím, titulům, osobám ...)

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených dokumentů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“).

Pomocí ikony lze dokument připojený k budově odpojit. Odpojení neznamená smazání dokumentu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby dokumentu na jiné objekty archivu. Úplné smazání dokumentu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

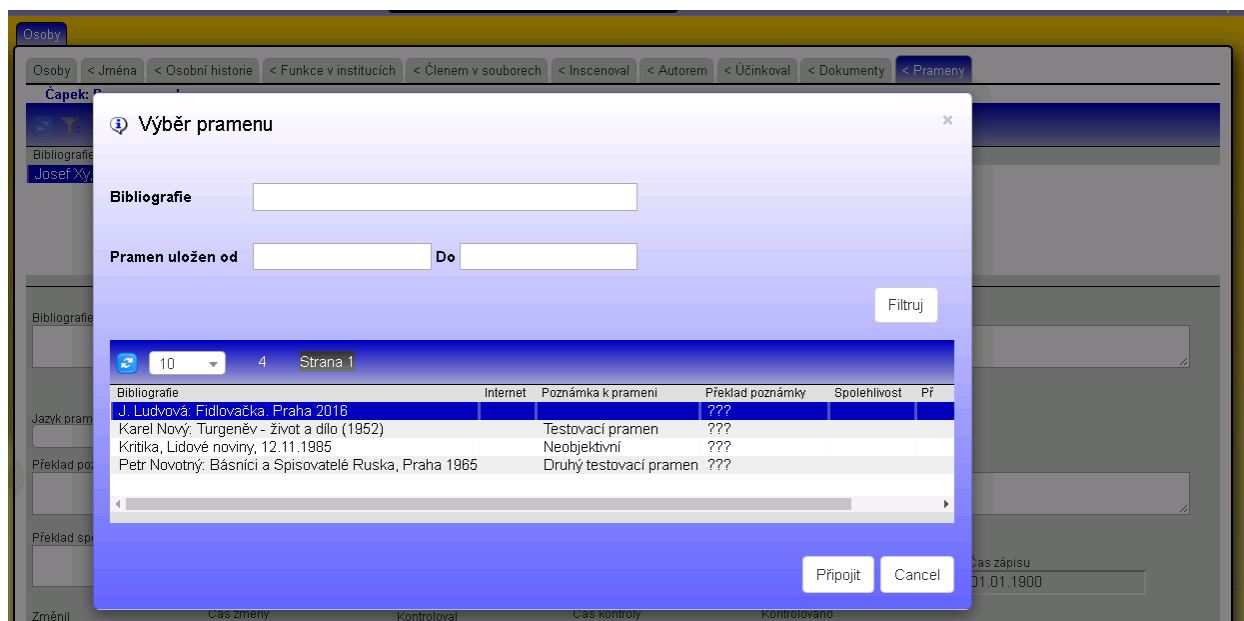
▪ Záložka „Prameny k budovám“

Záložka umožňuje připojit k záznamu budovy bibliografické odkazy.

K záznamu budovy lze zapsat a připojit (a uložit do archivu) jakýkoliv bibliografický odkaz. Do archivu uložený bibliografický odkaz pak lze připojovat i k jiným objektům archivu (např. k titulu, osobě, souboru...).

Naproti tomu kliknutím na ikonu lze k záznamu budovy připojit libovolný bibliografický odkaz, který je již uložený v archivu a případně již připojený k jiným objektům (jiným inscenacím, titulům, osobám...).

V tomto případě se vybírá ze seznamu uložených odkazů, který lze omezit pomocí filtru (viz též úloha „Prameny a dokumenty“):

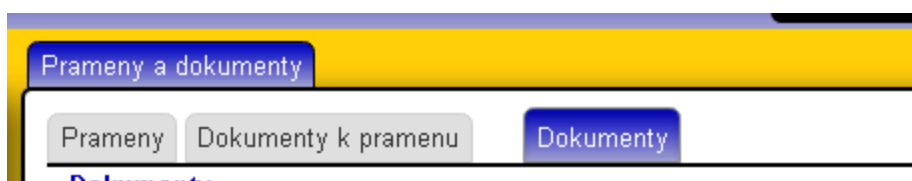
Pomocí ikony lze odkaz připojený k budově zase odpojit. Odpojení neznamená smazání bibliografického odkazu z archivu. Odpojením se neruší případné další vazby odkazu na jiné objekty archivu. Úplné smazání odkazu z archivu je možné v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“.

6.2.4. Prameny a Dokumenty

6.2.4.1. Úloha „prameny a dokumenty“

Úloha slouží pro pořizování a údržbu pramenů dokumentů nezávisle na jejich přiřazení sledovaným objektům v archivu. Editor má záložky:

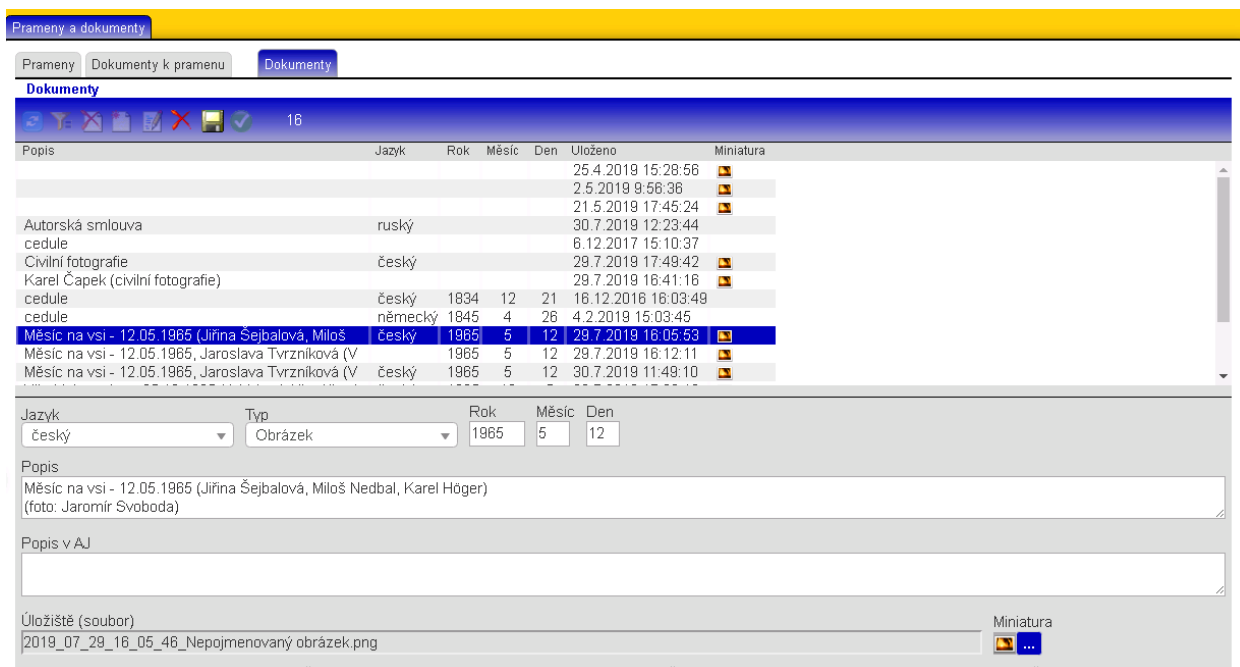
- Prameny
- Dokumenty k pramenům
- Dokumenty

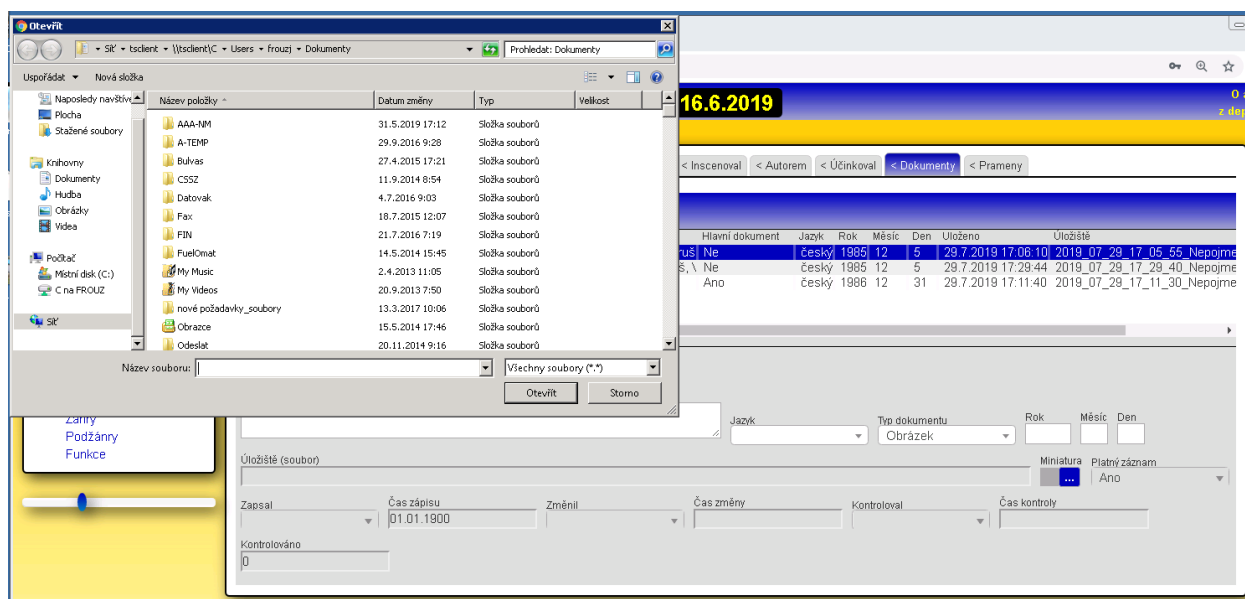
▪ *Záložka „Dokumenty“*

Záložka slouží jako samostatný editor dokumentů. Umožňuje vyhledat jakýkoliv uložený dokument, editovat jeho metadata a případně ho i smazat.

Dále umožňuje zápis nového dokumentu (bez vazby na ostatní objekty databáze) a dovoluje i smazání dokumentu:

Nový dokument: Po kliknutí na ikonu „Nový dokument“ se otevře okno pro výběr souboru, které umožňuje uložit do archivu jakýkoliv dokument vyskytující se v dosahu počítače, na kterém obsluha pracuje:

Vybraný soubor se uloží do jako dokument do archivu a připojí se k němu metadata zadaná v rámci formuláře. Soubor se přepokopíruje do nastaveného adresáře dokumentů a přejmenuje se podle pravidel archivu. Pokud je velikost souboru s obrázkem více než 5MB, provede se redukce rozlišení tak, aby se do tohoto limitu vešel.

Takto uložený dokument lze pak připojovat k různým objektům archivu pomocí záložek „Dokumenty“ v úloze určené ke správě příslušných objektů.

V rámci editace záznamu dokumentu lze nejen upravit metadata, ale vyměnit i soubor dokumentu. Po kliknutí na ikonu se otevře okno pro výběr souboru stejné jako při záznamu nového dokumentu. Pokud obsluha vybere nový soubor, najde se v úložišti soubor, na který záznam dokumentu právě ukazuje a stávající soubor se v úložišti smaže. V záznamu dokumentu se odkaz na smazaný soubor nahradí odkazem na nově uložený soubor.

Výměna souboru znamená, že se dokument mění současně ve všech záznamech, které se na něj odkazují.

V rámci záložky lze dokument i smazat. Smazání dokumentu v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“ vymaže soubor dokumentu z archivu a dokument tak nevratně zmizí všude, kde na něj byl v archivu odkaz.

○ **Záložka „Prameny“**

Úloha slouží jako samostatný editor pramenů (bibliografických odkazů). Poskytuje přehled všech registrovaných pramenů. Pomocí úlohy je možno vyhledat jakýkoliv uložený pramen, editovat ho případně i smazat.

Úloha umožňuje zápis nového pramene (bez vazby na ostatní objekty databáze) a dovoluje i smazání pramene.

Po startu úlohy se zobrazí formulář shodný s formulářem připojení pramene k osobě, titulu nebo jinému objektu

Prameny
Dokumenty k pramenu
Dokumenty

Prameny
5

Bibliografie	Internet	Poznámka k prameni	Překlad poznámky
J. Ludvová: Fidlovačka. Praha 2016			
Josef Xy, Karel Čapek - život a dílo, Praha 196			
Karel Nový: Turgeněv - život a dílo (1952)		Testovací pramen	
Křibka, Lidové noviny, 12.11.1985		Neobjektivní	
Petr Novotný: Básníci a Spisovatelé Ruska, P		Druhý testovací pramen	

Bibliografie

Internet

Jazyk

Poznámka k prameni

Překlad poznámky

Spolehlivost

Překlad spolehlivosti

Pramen nově zadaný pomocí úlohy „Prameny a dokumenty“ se uloží bez vazby na jakýkoliv objekt archivu a není tedy v archivu nikde viditelný. Viditelný se stane teprve připojením k nějakému objektu (osobě, titulu, inscenaci...)

V rámci záložky lze pramen i smazat. Smazání pramene v rámci úlohy „Prameny a dokumenty“ vymaže pramen z archivu a pramen tak nevratně zmizí všude, kde na něj byl v archivu odkaz.

▪ **Záložka „Dokumenty k pramenu“**

K záznamu pramene (bibliografického odkazu) lze připojit dokument stejně jako k jinému objektu archivu. Takové dokumenty se pak zobrazují společně s příslušným odkazem.

Záložka „Dokumenty k pramenu“ umožňuje připojit k pramenu již zapsaný dokument i založit do archivu zcela nový dokument:

Prameny a dokumenty

Prameny Dokumenty k prameni Dokumenty

Kritika, Lidové noviny, 12.11.1985: Dokumenty k prameni

Rok Měsíc Den Popis Jazyk Uloženo Miniatura

Rok Měsíc Den

Popis

Popis AJ

Jazyk

Úložiště Miniatura

Smazání dokumentu v rámci této záložky má stejnou funkci jako v případě jiných objektů archivu – smaže se pouze odkaz na dokument a dokument zůstává v archivu. Úplné smazání dokumentu je možné pomocí záložky „Dokumenty“.

6.2.5. Základní výčty

6.2.5.1. Úloha „Jazyky“

Jazyky

Číselník jazyků

10 1 Strana 1

Zkratka jazyka	Název jazyka
CZ	Čeština

Zkratka jazyka	Název jazyka	Platný záznam	Zapsal	Čas zápisu	Změnil
CZ	Čeština	Ano	pepa z d...	09.11.2016 09:29:29	

Čas změny

Umožňuje spravovat seznam jazyků, který se pak nabízí v editoru, kdykoliv se má zadat jazyk. V editoru lze sice i mazat, smazání ale nezruší jazyk tam, kde byl již použit. Zabrání jen dalšímu používání smazané možnosti.

6.2.5.2. Úloha „Národnosti“

Národnosti

Císelník národností

50 43 Strana 1

Kód	Zkratka národnosti	Název v mužském rodě	Název v ženském rodě
A		Rakušan	Rakušanka
ARM		Armén	Arménka
Ař		antický autor (Říman)	antická autorka (Římanka)
Ařek		antický autor (Řek)	antická autorka (Řekyně)
AUS		Australan	Australanka
B		Belgčan	Belgčanka
BG		Bulhar	Bulharka
BY		Bělorus	Běloruska
C		Kubánek	Kubánka
CDN		Kanadčan	Kanadčanka
CZ		Čech	Češka
D		Němec	Němka

Kód: A Zkratka národnosti: Platný záznam: Ano Název v mužském rodě: Rakušan Název v ženském rodě: Rakušanka Zapsal: 1 Čas zápisu: 04.01.2017 17:23:36

Umožňuje spravovat seznam národností osob, který se pak nabízí v editoru, kdykoliv se má zadat národnost osoby. V editoru lze sice i mazat, smazání ale nezruší národnost tam, kde již byla použita. Zabrání jen dalšímu používání smazané možnosti.

Název národnosti zadává v mužském a ženském rodě a systém pak vybírá variantu podle zadaného pohlaví osoby.

6.2.5.3. Úloha „Typy autorství“

Typy autorství

Císelník typů autorství

10 5 Strana 1

Zkratka	Popis typu autorství	Překlad popisu
AB	autor baletního libreta	
AH	autor hudby	
AP	autor předlohy	
AT	autor textu	
AŽ	autor živého obrazu	

Zkratka: AB Popis typu autorství: autor baletního libreta Překlad popisu: Platný záznam: Ano Zapsal: Trávníčková Mar... Čas zápisu: 09.08.2017 14:17:16 Změnil:

Čas změny: Kontroloval: Čas kontroly: Kontrolováno: 0

Umožňuje spravovat seznam typů autorství titulů, který se pak nabízí v editoru, kdykoliv se má zadat autorství osoby. V editoru lze sice i mazat, smazání ale nezruší typ autorství tam, kde již byl použit. Zabrání jen dalšímu používání smazané možnosti.

6.2.5.4. Úloha „Žánry“

Žánry

Císelník žánrů

10 6 Strana 1

Zkratka žánru	Název	Překlad názvu
č	činoherní divadlo	
hd	hudební divadlo	
n	nezjištěn	
os	ostatní	
pp	próza a poezie	
t	taneční a pohybové divadlo	

Zkratka žánru: č Název: činoherní divadlo Překlad názvu: Platný záznam: Ano Zapsal: Vedoucí Nov... Čas zápisu: 16.12.2016 15:32:30 Změnil: Petránek P...

Čas změny: 13.07.2017 10:57:22 Kontroloval: Čas kontroly: Kontrolováno: 0

Umožňuje spravovat seznam žánrů, který se pak nabízí v editoru, kdykoliv se má žánr zadat. V editoru lze sice i mazat, smazání ale nezruší žánr tam, kde již byl použit. Zabrání jen dalšímu používání smazané možnosti.

6.2.5.5. Úloha „Podžánry“

Umožňuje spravovat seznam podžánrů, který se pak nabízí v editoru, kdykoliv se má podžánr zadat. V editoru lze sice i mazat, smazání ale nezruší podžánr tam, kde již byl použit. Zabrání jen dalšímu používání smazané možnosti.

6.2.5.6. Úloha „Funkce“

Obsahuje dvouzáložkový editor seznamu funkcí.

▪ Záložka „Číselník funkcí“

Umožňuje spravovat seznam funkcí, které se pak nabízí v editoru, kdykoliv se má funkce osoby zadat.

Ke každé funkci je nutno určit kterých objektů archivu se týká (role, představení, inscenace, instituce, soubor).

Daná funkce se pak zařadí to seznamu k výběru jen v editoru příslušného objektu.

V editoru lze sice i mazat, smazání ale nezruší funkci tam, kde již byla použita. Zabrání jen dalšímu používání smazané možnosti.

▪ ***Záložka „Další názvy“***

Ke každé funkci se mohou v průběhu historie vyskytnout alternativní názvy, které však fakticky označují stejnou funkci. Z hlediska logiky vyhledávání dat je lepší nezakládat pro takové případy nové funkce, ale založit k jedné funkci více alternativních názvů (např. ředitel = direktor, principál...).

Používaný název	Platný záznam	Zapsal	Čas zápisu	Změnil	Čas změny
	Ne				

Záložka „Další názvy“ dovoluje zadání libovolného počtu alternativních názvů ke každé funkci vybrané pod záložkou „Číselník funkcí“.

6.3. Popis uživatelského prostředí databáze Elektronický divadelní archiv

6.3.1. Úvod

Databázový program je nadále testován plněním daty, vývoj jeho uživatelského prostředí není ještě ukončen (tento výstup projektu NAKI II je plánován na rok 2020). Prozatím tedy fungují jen některé funkce, resp. vyhledávání podle některých atributů. Pracovní adresa je v této chvíli <http://archiv.nm.cz:8083/>, plánovaný název definitivní je <http://www.eda.cz>.

Úvodní stránka prezentace byla předmětem návrhu v procesu výběrového řízení. Vybrána byla tato varianta grafického řešení:

Po pokliku na ikonu lupy se zobrazí první úroveň menu v následujícím formátu:

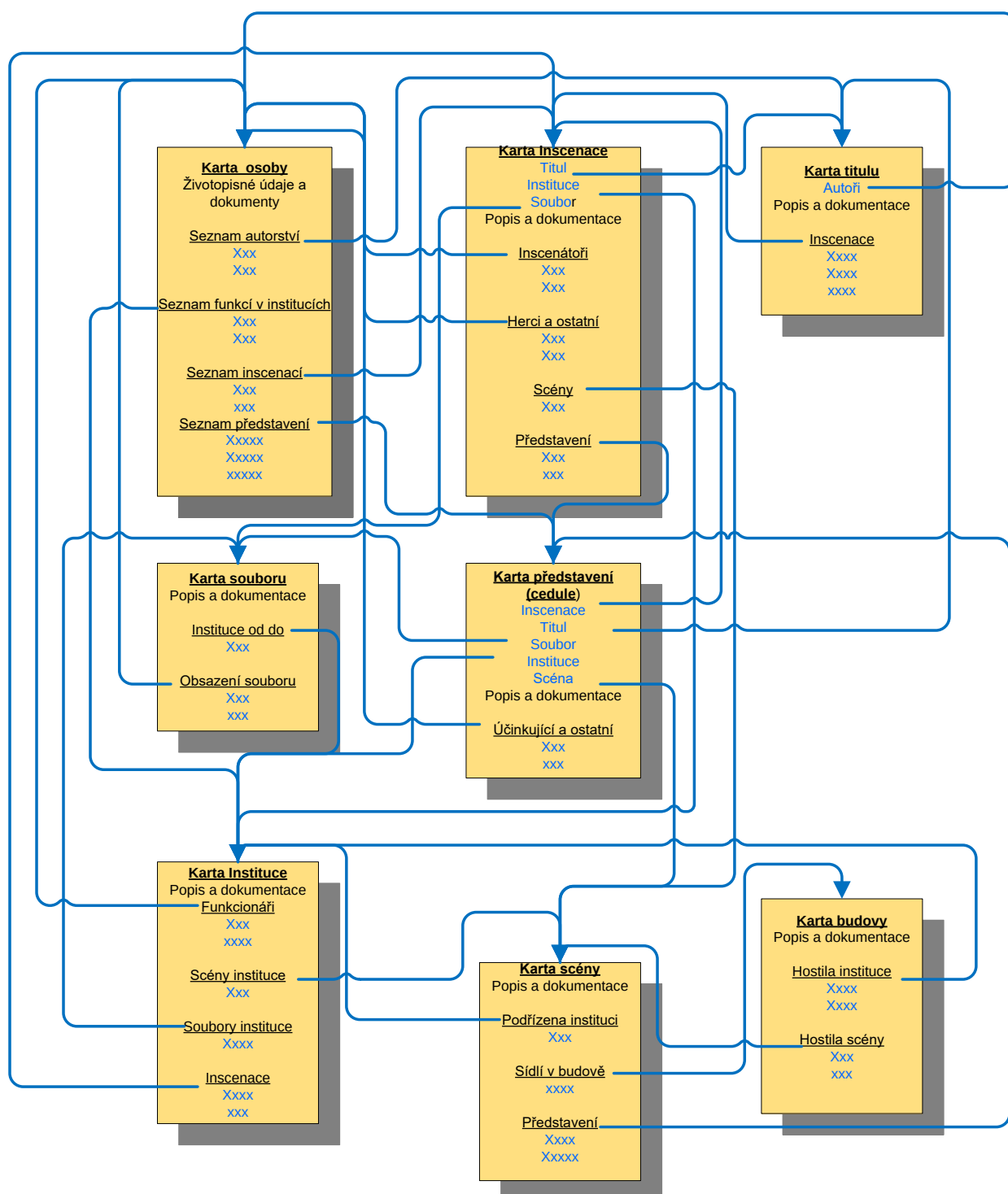
6.3.2. Objekty prezentace

Obsahem archivu jsou objekty a jejich souvislosti. Archiv obsahuje 8 typů objektů:

- Osoby
- Inscenace
- Představení
- Tituly
- Instituce
- Soubory
- Scény
- Budovy

Každý z těchto objektů je popsán jinou sadou atributů, a k jeho prezentaci proto slouží specifický formát stránky – „karta“ objektu.

Součástí informací prezentovaných na kartách objektů jsou odkazy na ostatní související objekty umožňující prezentovat komplexní souvislosti archivem popisovaných skutečností. Základní obsah jednotlivých karet a jejich vzájemné vazby ukazuje následující schéma:

6.3.2.1. Karta osoby

Karta osoby obsahuje v popisné části

- základní referenční údaje (referenční jméno, příjmení a případně tituly, datum a místo narození a případně úmrtí, případně pohlaví)
- základní obrázek
- historii osoby (životopisné údaje)
- seznam všech jmen, která osoba používala. U každého jména (jméno, příjmení a případně tituly) je typ jména (např. umělecké, rodné, oficiálně změněné, variantní), případně doba, kdy je osoba používala

K jednotlivým datům popisné části mohou existovat dokumenty a prameny. Ty je možno z karty vyvolat a zobrazit.

Zvláštní součástí karty je galerie všech obrázků k osobě.

Dále karta obsahuje referenční seznamy:

- Seznam autorství – názvy titulů, kde je osoba uvedena jako autor + druh autorství
- Seznam funkcí v institucích – název funkce, název instituce a od kdy do kdy
- Seznam inscenací, kde osoba figurovala jako inscenátor (název inscenace, instituce a rok premiéry)
- Seznam inscenací, kde osoba vystupovala v nějaké funkci nebo roli. (role/funkce, inscenace, instituce a rok premiéry)
- Seznam představení – rozbalí se k položce předchozího seznamu inscenací – jen seznam datum a čas představení

Položky seznamů obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.2. Karta inscenace

Karta inscenace obsahuje v popisné části:

- Název inscenace, případně autentický název, pokud se liší a od kdy do kdy byla uváděna
- Název instituce, která inscenaci nastudovala
- Titul (tituly) hrané v rámci inscenace (názvy titulů jsou odkazy)
- Charakteristiku a případně popis inscenace.
- Historii inscenace
- galerii dokumentů.

Dále karta obsahuje referenční seznamy:

- Seznam dokumentů k inscenaci
- Seznam pramenů k inscenaci
- Seznam inscenátorů, tj osob, které v inscenaci figurují ve funkci inscenátora
- Seznam obsazení, tj seznam osob, které v inscenaci figurují jako herci nebo v nějaké funkci
- Seznam představení dané inscenace

Položky seznamů obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.3. Karta představení

Karta představení obsahuje v popisné části:

- Datum a místo představení (scénu a instituci)
- Pořadatele (instituci)
- hrané inscenace
- soubory, které se podílely na představení
- Data z cedula – Strukturovaný text: Nadpis-obsah jednak k představení a jednak k hraným inscenacím, taktéž seznam účinkujících

Dále karta obsahuje referenční seznam:

- Seznam obsazení, tj seznam osob, které v představení figurují jako herci nebo v nějaké funkci

Položky seznamu stejně jako některá data popisné části (instituce, tituly, inscenace soubory, scény) obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.4. Karta titulu

Karta titulu obsahuje v popisné části

- název a originální název, autory s uvedením typu autorství,
- žánr(y) a podžánr(y) titulu
- Název předlohy k titulu (odkaz)
- Charakteristiku a popis titulu
- Rok vzniku, První vydání a první uvedení
- Seznam rolí (s poznámkami)
- historii titulu a dokumenty a prameny k titulu.

Dále karta obsahuje seznam inscenací, ve kterých byl titul nastudován. U každé inscenace je uveden:

- Rok premiéry a derniery, počet představení
- Instituce, která inscenaci nastudovala

Položky seznamu obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.5. Karta instituce

Obsahuje v popisné části:

Název a popis instituce

historii instituce

Obrazovou galerii

Odkazy na dokumenty a prameny k instituci.

Dále karta obsahuje referenční seznamy:

- Seznam funkcionářů instituce
- Seznam scén instituce (v celé její historii)
- Seznam souborů (v celé historii)
- Seznam všech inscenací, které instituce ve své historii nastudovala.

Položky seznamů obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.6. Karta souboru

Obsahuje v popisné části:

Současný název příslušnost k instituci

popis souboru

Historii souboru

Galerii obrázků

Minulé názvy a příslušnosti k institucím. Ke každému období se mohou vázat seznamy dokumentů a pramenů

Dále karta obsahuje referenční seznamy:

seznam obsazení souboru (členů a funkcionářů).

Položky seznamu obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.7. Karta scény

Obsahuje v popisné části:

Současný název a příslušnost k instituci

popis a adresa scény

Historie scény

Galerie obrázků

Minulé názvy a příslušnosti k institucím. Ke každému období se mohou vázat seznamy dokumentů a pramenů

Položky seznamů obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.2.8. Karta budovy

Obsahuje v popisné části:

Současný název a příslušnost k instituci

popis a adresa budovy

názvy budovy v historii

Galerie obrázků

Minulé názvy a příslušnosti k institucím. Ke každému období se mohou vázat seznamy dokumentů a pramenů

Položky seznamů obsahují odkazy na zobrazené entity.

6.3.3. Vyhledávání podle atributů

Pro každý z objektů archivu je k dispozici specifický multikritériální filtr umožňující výběr objektů podle hodnot jejich atributů, resp. podle hodnot atributů souvisejících objektů. Filtry jsou prezentovány prostřednictvím vícezáložkových formulářů, kde každá záložka představuje jeden typ výběrového kritéria aplikovatelného na daný objekt.

Uživatel může zadat jen některé (některá) z kritérií nabízených formulářem, ale ve většině případů může zadat i více kritérií od jednoho typu (pod jednou záložkou formuláře).

Výsledkem aplikace zadaných kritérií je obecně seznam objektů daného typu, které vyhovují všem zadaným kritériím současně. Ten je uživateli prezentován a uživatel pak může jednotlivé objekty vybírat a zobrazovat jejich karty.

Volba typu vyhledávaného objektu je reprezentována hlavním menu prezentace:

Po zvolení objektu se zobrazí formulář pro zadání parametrů výběrových kritérií. Následující obrázek ukazuje příklad formuláře pro hledání osob nastavený na kritérium „Funkce v institucích“.

Pole ve formuláři dovolují zadat parametry institucí a funkcí v nich, kterým mají vyhovovat hledané osoby. Vyplnit je přitom možné jen některá pole.

Pokud je například vyplněno jen pole „**Funkce**“ vyberou se všechny osoby, které kdekoli a kdykoli zastávali danou funkci.

Pokud je vyplněno jen pole „**Institute**“ vyberou se všechny osoby, které zastávali nějakou funkci v dané instituci.

Vyplněním všech polí je pak nastaven výběr osob, které ve zvolené instituci zastávali zvolenou funkci v zadaném intervalu.

Po vyplnění požadovaných hodnot parametrů se výběrové kritérium pomocí tlačítka „**Uložit**“ (

) uloží a zobrazí se v řádce tabulky pod formulářem. Kritérii stejného typu je, až na případy, kdy to nedává smysl, možno zadat několik. **V tom případě se vyberou osoby vyhovující všem zadaným kritériím.**

Tak lze například vybrat osoby (osobu), které zastávaly nějakou funkci ve Stavovském divadle a současně v Prozatímním divadle:

Elektronický divadelní archiv

VYHLEDAT

Osobní data **Funkce v institucích** Členství v souborech Autorství Účinkování

Místo Instituce Funkce Od

Do

Kritéria výběru

	Místo	Institute	Funkce
x ...		Prozatímní divadlo	
x ...		Stavovské divadlo	

Hledání vyhovuje 1 záznamů (podle institucí vyhovuje 1 záznamů)

Najít »

C

Hodnoty parametrů se zadávají zpravidla výběrem ze seznamu všech možností v archivu

obsažených. Seznam se rozbálí po kliknutí na symbol u zadávaného parametru. Seznamy mohou být v některých případech rozsáhlé a proto má uživatel možnost zapsat do pole jeden nebo více znaků pro upřesnění výběru:

Bohrdt
Bohrmann (Riegen)
 Ehrenbergů, z
 Fischrowá
 Hradecká
 Hradecký

Pokud se zadá jeden znak, nabídnou se jen možnosti začínající zapsaným znakem, Pokud je zadáno znaků víc, nabídnou se možnosti, které zapsaný řetězec obsahují (ne nutně od začátku).

Zapsat a uložit je možno kritéria různých typů (pod různými záložkami formuláře). Zapsané kritérium je možno upravit po najetí na řádek v tabulce a kliknutí na tlačítko „Upravit“ (⋮) nebo tlačítkem „Smazat“ (✖) celé kritérium zrušit.

Teprve po kliknutí na tlačítko „Najít“ se výběr cílových objektů – v tomto případě osob – provede.

Tlačítko „Najít“ zároveň ukládá dosud neuložené kritérium. Nahrazuje tedy ikonu „Uložit“.

Po kliknutí na tlačítko „Najít“ se vyberou všechny objekty vyhovujícím **všem zadaným kritériím**, tj. bez ohledu na typ (záložku), a zobrazí se v seznamu, který obsahuje základní data každého vybraného objektu:

VYHLEDAT
 Seznam vybraných osob

Osobu
 ⋮ ✖

Inscenaci
 Představení
 Titul
 Soubor
 Instituci
 Scénu
 Budovu

Příjmení	Jméno	Pohlaví	Národnost	Narozen	Místo narození	Zemřel	Místo úmrtí
Bozděch	Emanuel	Muž	Čech	27.01.1871	Praha	10.02.1889	neznámé

Zde je možno kliknutím na řádek seznamu zobrazit kartu vybraného objektu nebo se vrátit

k zadání výběrových kritérií, a to buď k již zadaným kritériím a upravit je (tlačítkem) ,

nebo tlačítkem „Nový výběr“ () smazat všechna zadaná kritéria pro danou položku menu (kritéria všech typů pod všemi záložkami) a začít novým zadáním.

Vybraný seznam, resp. zadaná kritéria zůstávají uložena, dokud je obsluha nesmaže a po opakovaném kliknutí na danou položku hlavního menu se znovu zobrazí. To umožňuje nejen návrat k vybranému seznamu ze zobrazení karty vybraného objektu, ale i po tom, co uživatel prošel karty řady souvisejících objektů.

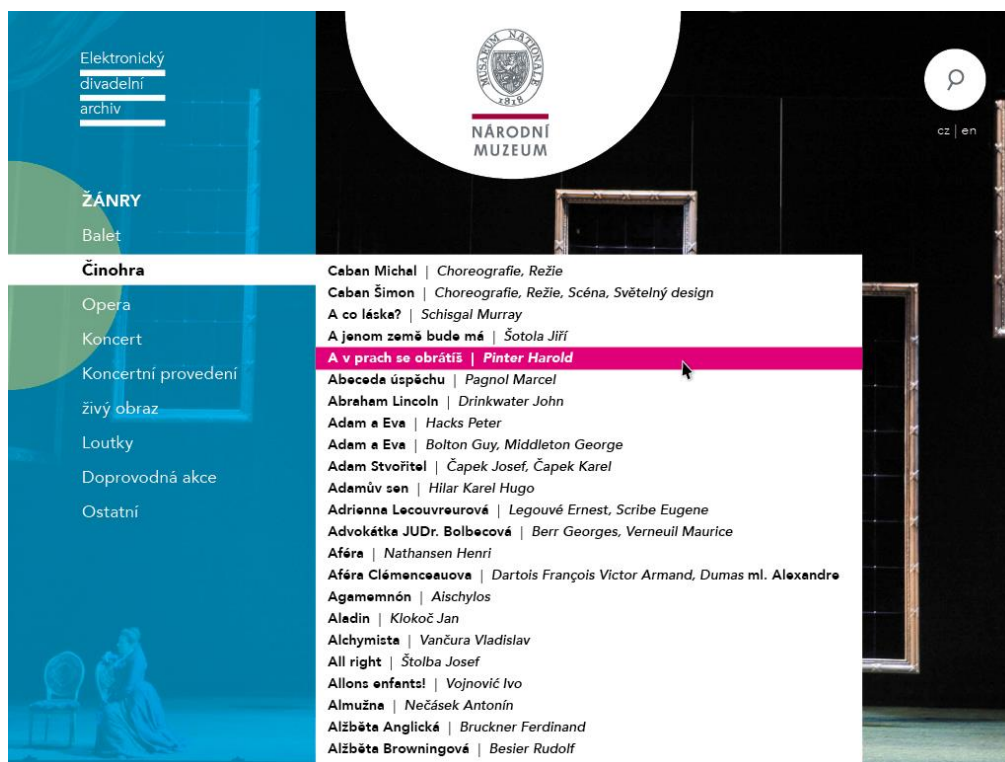
Například ze zobrazení osoby, přešel uživatel na zobrazení jedné inscenace, kde osoba účinkovala a pak si prohlédl dvě konkrétní představení. Pak po kliknutí zpět na „Vyhledat Osobu“ v hlavním menu uvidí zpět stejný seznam, ve kterém na osobu původně kliknul.

Pravidlem je, že po kliknutí na jakoukoliv položku hlavního menu se zobrazuje, pokud existuje, již vybraný seznam daných objektů a jen pokud žádný výběr není, zobrazí se prázdný formulář zadání výběrových kritérií pro první záložku.

Výběrová kritéria se samozřejmě pamatují společně se seznamem, takže po zobrazení vybraného seznamu kliknutím na položku hlavního menu, může uživatel pokračovat upřesněním již zadaných kritérií.

6.3.4. Ukázky výstupů databáze

Pozn.: obrázky jsou pouze ilustrační pro představu, jak bude budoucí grafika vypadat. Data nejsou zatím součástí EDA, převzata jsou z databáze Národního divadla.

Elektronický
divadelní
archiv

**UMĚLCI
A SPOLUPRACOVNÍCI**
Abecedně
Podle žánru a oboru
Podle rolí
V sezóně

NÁRODNÍ
MUZEUM

cz | en

A B **C** D E F G H CH I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z

Caban Michel | Choreografie, Režie
Caban Šimon | Choreografie, Režie, Scéna, Světelný design
Cabanová Viktorie | Účinkující
Cabero Juan | Účinkující
Cabero Juan | Účinkující
Cabiesdes Adolfo | Účinkující
Caboort Joop | Světelný design, Světla, Výtvarník světla
Cadou André | Hudba
Cahier Charles | Účinkující
Cahn Margret | Účinkující
Cahová Monika | Účinkující
Cahová Redana | Účinkující
Cahová Šárka | Účinkující
Cachemaille Gilles | Účinkující
Cachová-Pogetsová Karolína / Pogetsová Karolína |
Demi Sólista, Sbor, Účinkující
Caillavet Georges Armand de | Autor, Autor libreta
Cain Henri | Autor libreta
Caine Rebecca | Účinkující
Cairo E. | Účinkující

Elektronický
divadelní
archiv

**Soňa
Červená**
* 9. září 1925
*česká herečka a operní pěvkyně,
mezzosopranistka a altistka*
Životopis
Textové a hudební úpravy
Role
Seznam představení
Dostupná dokumentace
Fotogalerie

NÁRODNÍ
MUZEUM

cz | en

Soňa Červená

* 9. září 1925

**česká herečka a operní pěvkyně,
mezzosopranistka a altistka**

Životopis

Textové a hudební úpravy

Role

Seznam představení

Dostupná dokumentace

Fotogalerie

Narodila se a studovala v Praze, do prvního operního angažmá nastoupila v Brně. Od roku 1954 hostovala na scéně Stavovského divadla v roli Cherubína (Mozart: Figarova svatba) a ve Smetanově divadle dvakrát vystoupila jako Carmen. Účinkovala však také v činoherních a muzikálových představeních, zejména v Divadle Voskovce a Wericha, s Janem Werichem ve slavné inscenaci muzikálu Divotvorný hrnec.

V roce 1958 přijala Soňa Červená angažmá v Berlíně, nejprve v opeře Unter den Linden a v roce 1962 v Deutsche Oper. Svou zkušenost z předchozích sedmi operních sezon v Brně rychle zúročila v nových rolích, zejména v dílech C. Monteverdiho, G. F. Haendla a Ch. W. Glucka, za jehož Orfeu byla již v roce 1961 vyznamenána titulem komorní pěvkyně. Stálá angažmá v Západním Berlíně, ve Frankfurtu nad Mohanem a v San Francisku jí přinesla role z nejnáročnějších – od Azuceny (Verdi: Trubadúr), Ulriky (Verdi: Maškarní ples) a Amneris (Verdi: Aida) po Brangänu (Wagner: Tristan a Isolda), Herodias (Strauss: Salomé) a Klytáimnestru (Strauss: Elektra) – a ovšem více než sto padesát repríz proslulé Carmen. Současně hostovala v desítkách dalších rolí po celé západní Evropě, od Barcelony a Milána přes Paříž a Vídeň až po Amsterdam a Glyndebourne, v Americe pak od Los Angeles po Chicago.

Uměleckými partnery Soni Červené se stali Mario del Monaco, Franco Corelli, Renata Tebaldi nebo Birgit Nilsson, spolupracovala s dirigenty světových jmen např. s Herbertem von Karajanem a Rafaelem Kubelíkem, s vynikajícími režiséry Walterem Felsensteinem, Wielandem Wagnerem i Davidem Pountneym. Soutavný zájem o tvorbu dvacátého století ji vedl ke stále častější interpretaci

Soňa Červená

* 9. září 1925

**česká herečka a operní pěvkyně,
mezzosopranistka a altistka**

Životopis

Textové a hudební úpravy

Role

Seznam představení

Dostupná dokumentace

Fotogalerie

1914 - 30.04.2014
Soňa Červená i Čas
(foto: Hana Smejkalová)

6.4. Ukázka soupisu autorů

příjmení, jméno	Pramen	jiná podoba jména s uvedením pramene	nár.	poz.
ADAMI, Friedrich	KOSCH 1953-1971		D	
ADOLPHI, Felix (vl. jm. Adolf Friedrich Schack)	KOSCH 1953-1971 DL 1984		D	
ALBINI, Albin (vl. jm. Albin Johann Baptist Meddlhammer)	KOSCH 1953-1971		A	
ANCZYC, Władysław Ludwig	EDS 1954-1968		PL	
ANGELY, Louis	KOSCH 1953-1971, ROMMEL 1952		D	
ANICET-BOURGEOIS, Auguste	EDS 1954-1968, MOURRE 1968	BOURGEOIS, Auguste- Anicet <i>THIEME</i> 1933	F	
ANNO, Anton	OTTA 1888-1909 KOSCH 1953-1971		D	
ANZENGRUBER, Johann	KOSCH 1953-1971	Johann Nepomuk <i>EDS</i> 1954-1968	A	
ARAGO, Étienne	WICKS 1950-1979	Étienne(-Vincent) <i>EDS</i> 1954-1968	F	
L'ARRONGE, Adolf (vl. jm. Adolf Aronsohn)	KOSCH 1953-1971		N	
ARTER, Emil (vl. jm. Marzelin Adalbert Reitler)	OTTA 1888-1909		D	
AUFFENBERG, Joseph	EDS 1954-1968, OTTA 1888-1909	Josef KOSCH 1953-1971	D	
AUGER, Hippolyte- Nicolas-Just	EDS 1954-1968, OTTA 1888-1909		F	
AUGIER, Émile (Guillaume-Victor)	THIEME 1933	Guillaume-Victor-Émile <i>EDS</i> 1954-1968 Emile Guillaume Victor <i>OTTA</i> 1888-1909 Émile <i>MOURRE</i> 1968	F	
BAHN, Adolf	KOSCH 1953-1971		D	
BALZAC, Honoré de	EDS 1954-1968, WICKS 1950-1979		F	
BAN, Matija	SBS 2001	Mattia <i>EDS</i> 1954-1968	SRB	
BARBIER, Jules (Paul- Jules)	EDS 1954-1968, WICKS 1950-1979	Paul Jules <i>OTTA</i> 1888-1909 Jules-Paul <i>MARTIN</i> 1897	F	

BARTSCH, Johann Leopold Gustav	KOSCH 1953-1971		D	
BAUDOUIN d'AUBIGNY, Théodore (vl. jm. Jean-Marie- Théodore Baudouin)	THIEME 1933, BNF		F	
BÄUERLE, Adolf	LDS 1974-1975		A	

LITERATURA:

BLOCH 1884: Spezial-Verzeichniß von Eduard Bloch's Theater-Korrespondenz und anderen wirksamen einaktigen Lustspielen. Berlin 1884.

BLOM 1954-1966: Eric Blom (ed.), Grove's Dictionary of Music and Musicians. London 1954-1966.

BNF: Bibliothèque nationale de France (www.bnf.fr/fr/acc/x.accueil.html).

BÖHMISCHE SCHAUSPIELE 1849-1862: Böhmische schauspiele, Opern und Possen, 2. Buch (1849-1862), rkp., 131 s., divadelní oddělení Národního muzea, sign. Č 11517.

CATALOGUE 1882: Catalogue général des œuvres dramatiques et lyriques. Paris 1882.

ČHS 1963, 1965: Gracian Černušák – Bohumír Štědroň – Zdenko Nováček (ed.), Československý hudební slovník osob a institucí. I. – II. díl. Praha 1963, 1965.

ČS 1982: Květa Homolová – Mojmir Otruba – Zdeněk Pešat (ed.), Čeští spisovatelé 19. a poč. 20. století. Praha 1982.

DB: internetová databáze [Bayerischen Akademie der Wissenschaften](http://www.deutsche-biographie.de) (www.deutsche-biographie.de).

DČD 1968-1983: František Černý (ed.), Dějiny českého divadla. I - IV. díl. Praha 1968-1983.

DEMOUGIN 1985: Jacques Demougin (ed.), Dictionnaire historique, thématique et technique des Littératures. Littératures françaises et étrangères, anciennes et modernes. Paris 1985.

DL 1984: Heinz Rupp – Carl Ludwig Lang (ed.), Deutsches Literatur-Lexikon. Bern 1984.

DLEL 1970: Robin Myers (ed.), A Dictionary of Literature in the English Language. From Chaucer to 1940. Oxford – London – Edinburgh – New York – Toronto – Sydney – Paris – Braunschweig 1970.

EDS 1954-1968: Giorgio Cini, Silvio d'Amico (ed.), Enciclopedia dello Spettacolo. Roma 1954-1968.

GIEBISCH-GUGITZ 1964: Hans Giebisch – Gustav Gugitz, Bio-bibliographisches Literaturlexikon Österreichs von den Anfängen bis zur Gegenwart. Wien 1964.

HARVEY 1967: Paul Harvey (ed.), The Oxford Companion to English Literature. Oxford 1967.

JAKUBCOVÁ 2007: Alena Jakubcová (ed.), Starší divadlo v českých zemích do konce 18. století. Osobnosti a díla. Praha 2007.

JOURNAL 1818-1856: Journal aller auf der k. ständichen Bühne zu Prag aufgeführten Trauer-Schau-Lust-Spiele, Opern, Possen, Ballets, Concerte und sonstige Productionen vom

16ten Juli 1818 bis 30ten April 1834 + Journal der aufgeführten Schauspiele, Opern, Possen, Ballets und Concerte auf dem ständischen Theater zu Prag und seit dem 11. August 1849 auch die in dem Sommertheater (Arena) gegebenen Vorstellungen. II. Theil von 1. Mai 1834 bis letzten Dezember 1856. Archiv hlavního města Prahy, signatura rkp 7996 a rkp 7997.

JUNK 1930: Victor Junk, Handbuch des Tanzes. Stuttgart 1930.

KILLY 1995-2003: Walther Killy – Rudolf Vierhaus (ed.), Deutsche Biographische Enzyklopädie. München 1995-2003.

KILLY 2008-2012: Wilhelm Kühlmann (ed.), Killy-Literaturlexikon. Berlin-New York 2008-2012.

KLAIBER 1936: Joachim Klaiber, Die Aktform im Drama und auf dem Theater. Berlin 1936.

KOSCH 1927: Wilhelm Kosch (ed.), Deutsches Literatur-Lexikon. Halle (Saale) 1927.

KOSCH 1953-1971: Wilhelm Kosch (ed.), Deutsches Theater-Lexikon. Klagenfurt und Wien 1953-1971.

KRUMLOV 1976: Jitka Šimáková a Eduarda Macháčková, Teatralia zámecké knihovny v Českém Krumlově. I. – III. díl. Praha 1976.

LAISKE 1974: Miroslav Laiske, Pražská dramaturgie. Česká divadelní představení v Praze do otevření Prozatímního divadla. Praha 1974.

LDS 1974-1975: Günter Albrecht – Kurt Böttcher – Herbert Greiner-Mai – Paul Günter Krohn (ed.), Lexikon deutschsprachiger Schriftsteller. Leipzig 1974-1975.

LČL 1993-2008: Vladimír Forst – Jiří Opelík – Luboš Merhaut (ed.), Lexikon české literatury. Praha 1985-2008.

LP 1984-1985: Julian Krzyżanowski – Czesław Hernas (ed.), Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Warszawa 1984-1985.

LUDVOVÁ 2006: Jitka Ludvová (ed.), Hudební divadlo v českých zemích. Osobnosti 19. století. Praha 2006.

MARTIN 1897: Jules Martin, Nos auteurs et compositeurs dramatiques. Paris 1897.

MDC: internetová databáze Munich Digitization Center (www.digital-collections.de).

MOTOŠKOVÁ 2005: Miroslava Motošková, Vývoj činoherního žánru melodramatu a pronikání francouzského repertoáru na českou scénu v letech 1800-1833. Disertační práce. Praha, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra divadelní vědy 2005.

MOURRE 1968: Michel Mourre, Dictionnaire d'histoire universelle. Paris 1968.

ÖBL: Internetová databáze Österreichisches Biographisches Lexikon 1815-1950 (www.biographien.ac.at).

ODS 1915-1919: Karel Kamínek a Karel Engelmüller (ed.), Ottův divadelní slovník. A-Gatty (nedokončeno). Praha 1915-1919.

OPERN. POSSEN. 1824-1846: Opern. Possen (1824-1846), rkp., 110 s., divadelní oddělení Národního muzea, sign. Č 11516.

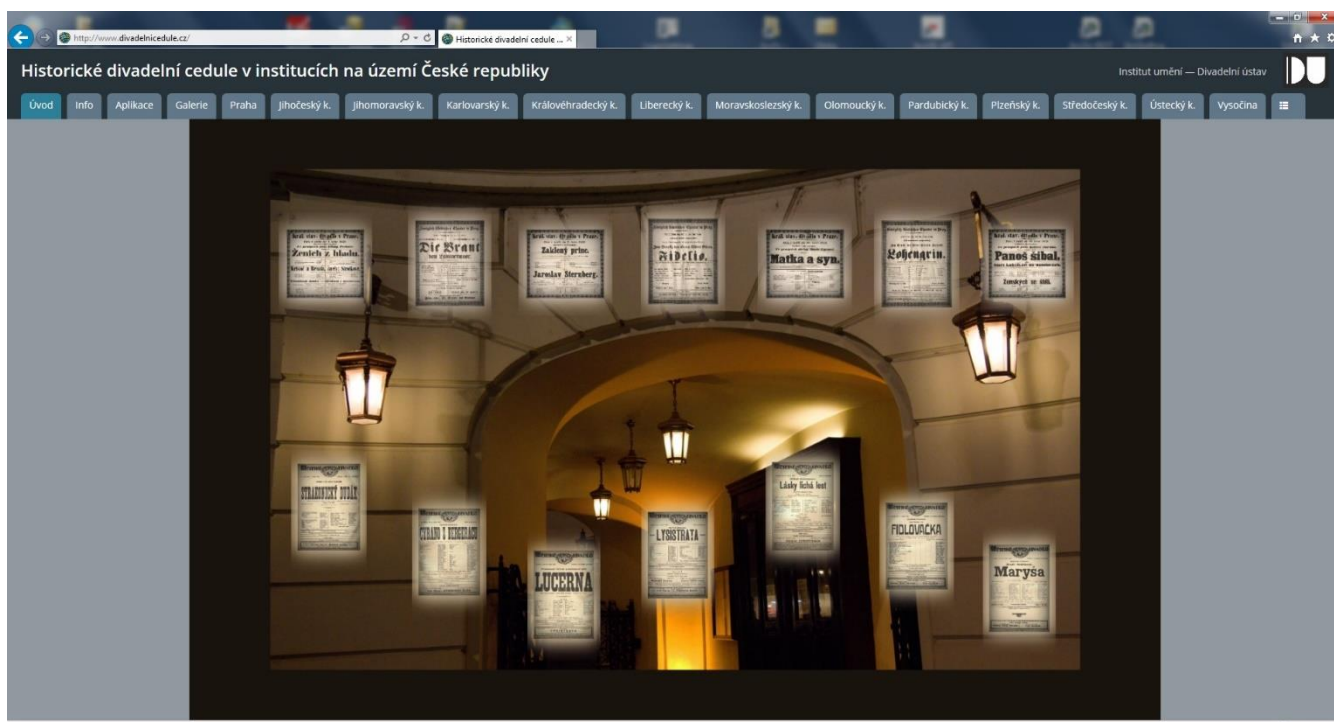
OTTA 1888-1909: Ottův slovník naučný. Praha 1888-1909.

PLZEŇ 1965: Jan Procházka (ed.), Sto let českého divadla v Plzni. Praha a Plzeň 1965.

RIEGER 1860-1890: František Ladislav Rieger (ed.), Slovník naučný. Praha 1860-1890.

- ROMMEL 1952: Otto Rommel, *Die Alt-Wiener Volkskomödie*. Wien 1952.
- ROUBÍNEK 1985: Otakar Roubínek, František Ferdinand Šamberk. Praha 1985.
- SBS 2001: Ivan Dorovský (ed.), *Slovník balkánských spisovatelů*. Praha 2001.
- SFPS 2002: Jaroslav Fryčer (ed.), *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*. Praha 2002.
- SPEMANN 1902: Spemanns goldenes Buch des Theaters 1902. Berlin 1902
- SSA 1996: Martin Procházka (ed.), *Slovník spisovatelů. Anglická literatura. Africké literatury v angličtině. Australská literatura. Indická literatura v angličtině. Irská literatura. Kanadská literatura v angličtině. Karibská literatura v angličtině. Novozélandská literatura*. Praha 1996.
- SSLD 1988: Vladimír Macura (ed.), *Slovník světových literárních děl*. Praha 1988.
- SSF 1966: Otakar Novák (ed.), *Slovník spisovatelů. Francie – Švýcarsko – Belgie – Lucembursko*. Praha 1966.
- SSLS 1999: Valér Mikula (ed.), *Slovník slovenských spisovatelů*. Praha 1999.
- SSN 1987: Václav Bok – Věra Macháčková-Riegerová – Jiří Veselý (ed.), *Slovník spisovatelů německého jazyka a spisovatelů lužickosrbských*. Praha 1987.
- SSP 1974: Otakar Bartoš (ed.), *Slovník spisovatelů. Polsko*. Praha 1974.
- SSS 1998: Dagmar Hartlová (ed.), *Slovník severských spisovatelů*. Praha 1998.
- SSŠ 1968: Eduard Hodoušek (ed.), *Slovník spisovatelů. Španělsko. Portugalsko*. Praha 1968.
- ŠTĚPÁN – TRÁVNÍČKOVÁ 2006: Václav Štěpán – Markéta Trávníčková, *Prozatímní divadlo 1862-1883*. Praha 2006.
- TEATRALLIA III: Václav Štěpán (ed.), *Teatrallia v knihovně divadelního oddělení Národního muzea v Praze. III. díl*. Praha, Divadelní ústav 1979.
- TEICHMAN 1949: Josef Teichman, *Divadelní slovník*. Praha 1949.
- THIEME 1933: Hugo P. Thieme, *Bibliographie de la Littérature Française de 1800 à 1930*. Paris 1933.
- TIEGHEM 1984: Philippe Van Tieghem, *Dictionnaire des littératures*. Vendôme 1984.
- WICKS 1950-1979: Charles Beaumont Wicks, *The Parisian Stage*. Alabama 1950-1979.

6.5. Specializovaná mapa s odborným obsahem (ukázky z aplikace)

Historické divadelní cedule v institucích na území České republiky

Institut umění — Divadelní ústav

Úvod Info Aplikace Galerie Praha Jihočeský k. Jihomoravský k. Karlovarský k. Královéhradecký k. Liberecký k. Moravskoslezský k. Olomoucký k. Pardubický k. Plzeňský k. Středočeský k. Ústecký k. Vysočina Zlínský k. Reptířky

Historické divadelní cedule v institucích na území České republiky

Specializovaná mapa s odborným obsahem (N_{map}). Součást projektu NAKI II (program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity), identifikační kód projektu: DG16P02B008 (2016–2020). Nositelem této součásti projektu je Institut umění — Divadelní ústav, který aplikaci připravil v rámci své výzkumné činnosti.

Projekt:
Cesta k divadlu. Vývoj metodiky a specifických nástrojů pro uchování, exploataci a zpřístupnění historických divadelních cedulí se zvláštním zřetelem ke sbírkovým fondům Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně.

Tým:
Specializovanou mapu s odborným obsahem *Historické divadelní cedule v institucích na území České republiky* zpracoval tým Institutu umění – Divadelního ústavu (Praha) a Moravského zemského muzea – Oddělení dějin divadla (Brno) dle smlouvy o spolupráci konsorcia příjemců.

Anotace:
Mapa zachycuje archivní, muzejní a další sbírkové fondy v ČR, které obsahují historické divadelní cedule profesionálních divadel a hereckých společností bez rozdílu jazyka a žánru. Představuje vizuálně srozumitelnou elektronickou mapu institucí a poznatků z výzkumu jejich sbírkových fondů. Ke každé instituci jsou připojeny nové zjištěné údaje o uložených cedulích ve struktuře: název instituce a kontaktní údaje / sídlo instituce / charakteristika města / stručná divadelní historie lokality / charakteristika sbírkového fondu / počet, velikost, stav cedulí a způsob jejich uložení / názvy divadel, divadelních společností a jejich reditelů / časový úsek, který nalezene cedule pokrývají / odborná literatura k divadelnímu životu místa. Provedení sběr pramenů otevře cestu k institucím, s nimiž budeme v dalších letech (po dokončení projektu a dle vytvořené metodiky) spolupracovat na adekvátním a efektivním uchování, zpracování a zpřístupnění historických divadelních cedulí badatelům a veřejnosti. Část nalezenejších cedulí byla fotografována pro pracovní a studijní účely (možno nahlédnout v Institutu umění – Divadelním ústavu v Praze).

V rámci zpracování mapy bylo kontaktováno 160 institucí, v jejichž fondech bylo možné předpokládat výskyt divadelních cedulí a které lze s pomocí vyhotovené odborné mapy vyhledat zmíněné archivní, muzejní a ostatní fondy. Objem vyhledaných divadelních cedulí celkově dosáhl ca. 65 000 kusů. Nalezené divadelní cedule pocházejí od počátku 18. století (s předchůdci, např. periochami řádového divadla, od poloviny 17. století) do 20. století.

Je tedy potřeba zdůraznit, že předložená specializovaná mapa s odborným obsahem *Historické divadelní cedule v institucích na území České republiky* umožní tuzemskému i zahraničnímu výzkumu užívat důležitou pomůcku pro novou kvalitu teatrologického bádání.

Cílová skupina uživatelů:
Tuzemští a zahraniční badatelé, studenti, kulturní veřejnost, sbírkové a pamětové instituce ČR.

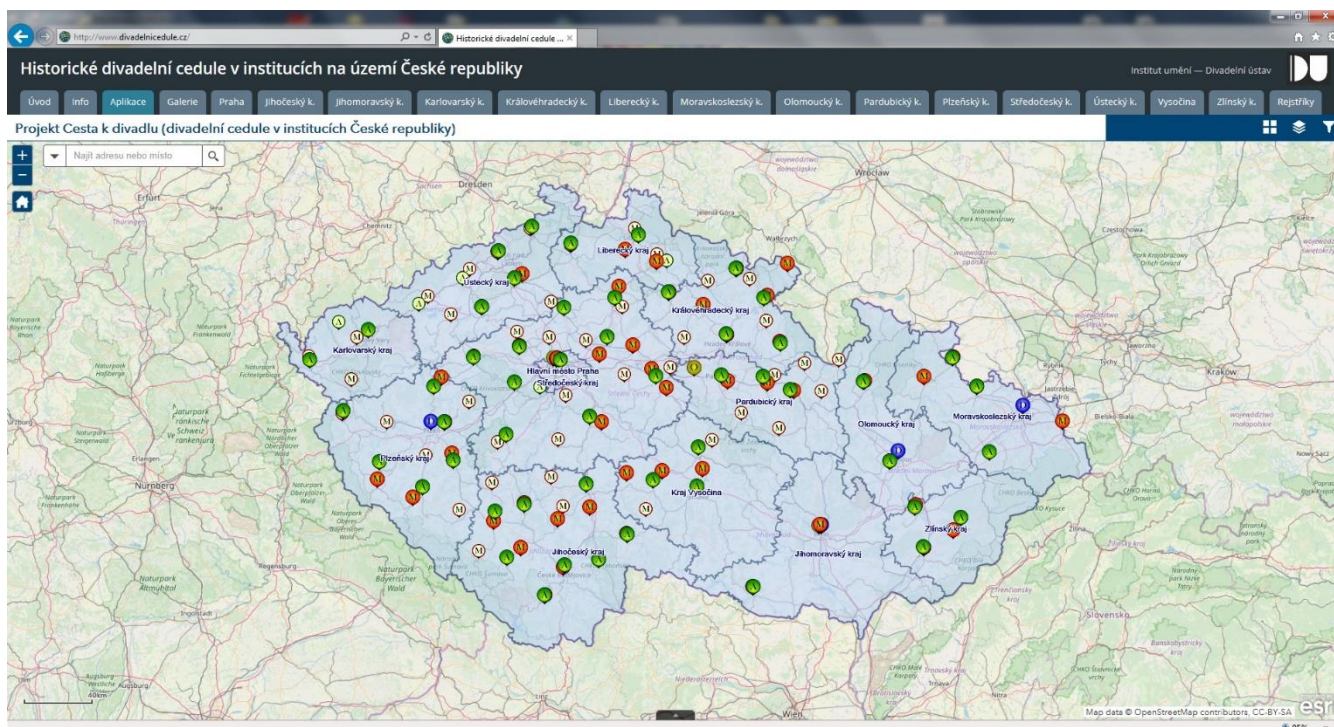
Autoři:
Jan Boukal, Matouš Vanča, Jan David, Alena Jakubcová, Jaroslav Blecha, Veronika Valentová, Hana Očetková

Redakce:
Jitka Ludvová

Vydavatel a provozovatel:
Institut umění — Divadelní ústav

Dedikace:
Specializovaná mapa s odborným obsahem vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury ČR v rámci projektu „Cesta k divadlu. Vývoj metodiky a specifických nástrojů pro uchování, exploataci a zpřístupnění historických divadelních cedulí se zvláštním zřetelem ke sbírkovým fondům Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně“, podpořeného Programem aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II), č. DG16P02B008 (2016–2020).

© Institut umění — Divadelní ústav 2019

Historické divadelní cedule v institucích na území České republiky

Projekt Cesta k divadlu (divadelní cedule v institucích České republiky)

Galerie podkladových map

Divadelní cedule v divadle

Název instituce: Národní divadlo Brno

Počet cedulí: 2500

Období: od 1918

Dokument: záz.

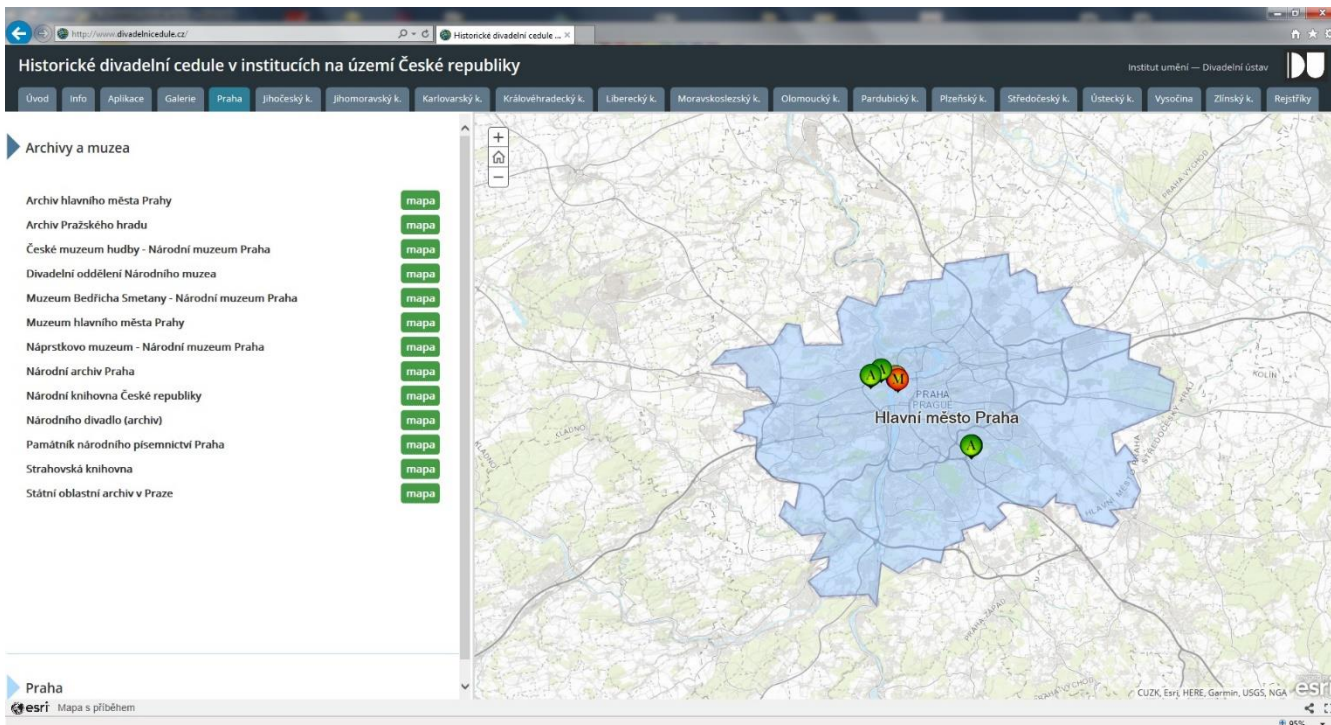
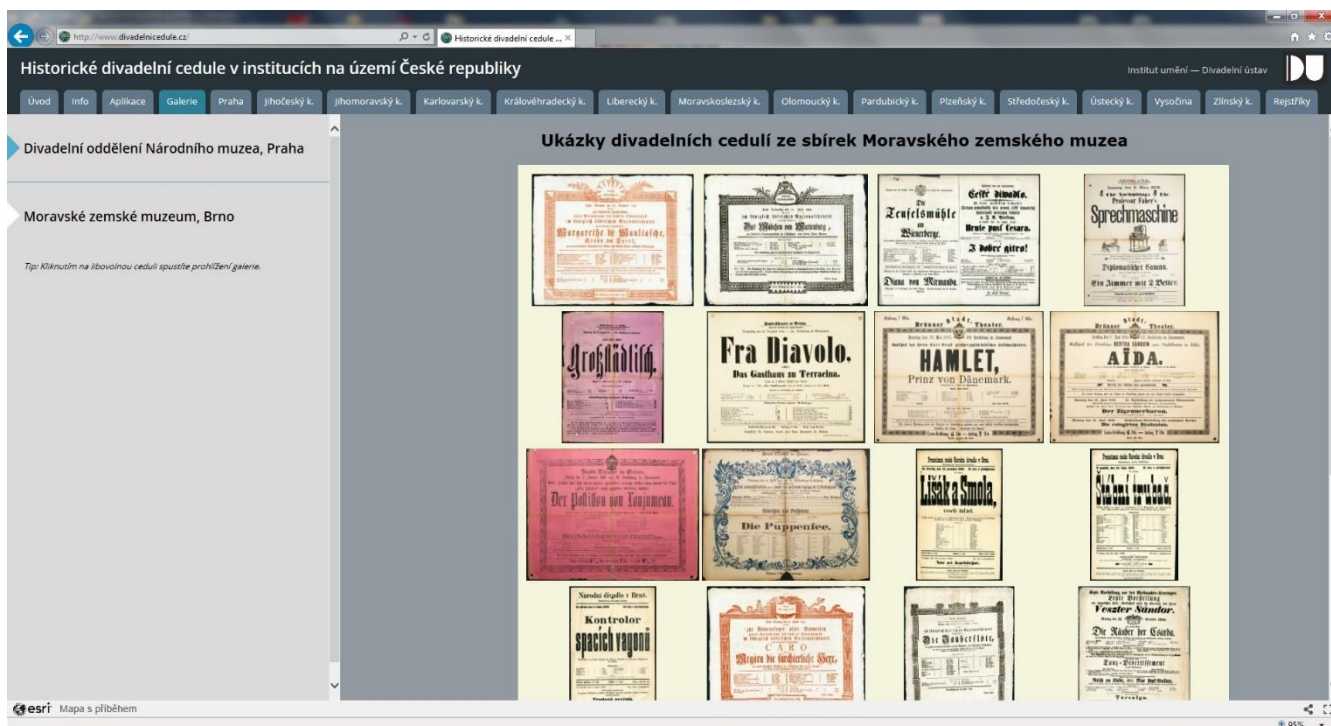
Adresa: Brno, Dvořákova 11, 602 70

Telefon: (+420 542 158 133

Email: novakova@ndbmo.cz

Název	Nadřazená instituce	Počet cedulí	Od roku	Do roku	Druh instituce	Adresa	Email	Telefon
Centrum experimentálního divadla (CED)	Statutární město Brno	50	1968	null	divadlo	Brno, Zelný trh 294/9, 602 00	knihovna@ced-brno.cz	(+420 542 123 432
Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Písku	Statutární město Písek	10 500	1950	null	divadlo	Písek, Palackého náměstí 2971/30, 301 05	milanchristov@gmail.com	(+420 731 159 478
Moravské divadlo Olomouc	Statutární město Olomouc	null	1970	2018	divadlo	Olomouc, Hrnčí nám. 22 (Hřbitov Svobody 33)	sekr@mravdivadlo.cz	(+420 585 500 111
Národní divadlo Brno	Statutární město Brno	2 500	1918	null	divadlo	Brno, Dvořákova 11, 602 70	novakova@ndbmo.cz	(+420 542 158 133
Národní divadlo moravskoslezské (Ostrava)	Statutární město Ostrava	null	1919	null	divadlo	Ostrava, ul. Čs. legií 148/14, 701 04	terezka.osmancikova@ndm.cz	(+420 596 276 239

8 prvků 0 vybraná

Historické divadelní cedule v institucích na území České republiky

Úvod Info Aplikace Galerie Praha Jihočeský k. Jihomoravský k. Karlovarský k. Královéhradecký k. Liberecký k. Moravskoslezský k. Olomoucký k. Pardubický k. Plzeňský k. Středočeský k. Ústecký k. Vysočina Zlínský k. Registr

Archivy a muzea

- Blatské muzeum Soběslav [mapa](#)
- Blatské muzeum Veselí nad Lužnicí [mapa](#)
- Husitské muzeum v Táboře [mapa](#)
- Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích [mapa](#)
- Muzeum Galerie Třeboň [mapa](#)
- Muzeum Jindřichohradecka [mapa](#)
- Muzeum JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích [mapa](#)
- Muzeum středního Pootaví Strakonice [mapa](#)
- Městské muzeum a galerie ve Vodňanech [mapa](#)
- Městské muzeum Týn nad Vltavou [mapa](#)
- Městské muzeum ve Volyni [mapa](#)
- Prachatické muzeum [mapa](#)
- Prácheňské muzeum v Písku [mapa](#)
- Regionální muzeum v Českém Krumlově [mapa](#)
- Státní oblastní archiv Třeboň, archivní oddělení Třeboň [mapa](#)
- Státní oblastní archiv v Třeboni, oddělení Český Krumlov [mapa](#)

České Budějovice

Český Krumlov

esri Mapa s přiblížením

Divadelní cedule v muzeu

Název instituce: Muzeum JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích

Počet cedulí: 515

Období: od 1907 do 1943

Dokument: zde

Adresa: Netolice, Mírové nám. 248, 384 11

Telefon: (+420 388 324 251)

Email: muzeum@netolice.cz

Historické divadelní cedule v institucích na území Česka

Úvod Info Aplikace Galerie Praha Jihočeský k. Jihomoravský k. Karlovarský k. Královéhradecký k.

Archivy a muzea

- Augustiniánské opatství a farnost [mapa](#)
- Centrum experimentálního divadla [mapa](#)
- Jihomoravské muzeum ve Znojme [mapa](#)
- Moravské zemské muzeum, oddělení dějin hudby [mapa](#)
- Moravské zemské muzeum, oddělení dějin divadla [mapa](#)
- Muzeum města Brna [mapa](#)
- Národní divadlo Brno [mapa](#)
- Státní okresní archiv Znojmo [mapa](#)

Brno

Znojmo

esri Mapa s přiblížením

Divadelní cedule v muzeu

Název instituce: Moravské zemské muzeum, oddělení dějin divadla

Počet cedulí: 12000

Období: od 1795

Dokument: zde

Adresa: Kapucínské nám. 8, Brno, 659 37

Telefon: (+420 533 435 256)

Email: divadelni@mzm.cz

1. Název instituce a kontaktní údaje
Moravské zemské muzeum, oddělení dějin divadla (příspěvková organizace Ministerstva kultury ČR)
Telefon: +420 533 435 256
Email: divadelni@mzm.cz

2. Sídlo
Kapucínské nám. 8, Brno, 659 37

3. Charakteristika města
Brno je počtem obyvatel i rozlohou druhé největší město v České republice, největší město na Moravě a je sídlem Jihomoravského kraje. Město leží na soutoku řek Svatavy a Svitavy, má přibližně 380 tisíc obyvatel a v jeho metropolitní oblasti žije asi 600 tisíc obyvatel. Po značnou část novodobé historie mělo Brno charakter pevnosti obklopené pásmem nedobytných hradeb. Královské město Brno bylo od čtyřicátých let 17. století důležitým zemským správním centrem. V 19. století se stalo díky rozvoji textilního průmyslu dočasně největším průmyslovým městem v českých zemích.
Roku 1350 založil markrabě Jan Jindřich Lucemburský, bratr Karla IV., na předměstí Brna nový augustiniánský klášter s chrámem Zvěstování Panny Marie a sv. Tomáše, tento se měl stát rodnou svatyní a místem posledního odpočinku moravských Lucemburků. Josefské reformy roku 1783 donutily přesunout komunitu augustiniánů do opuštěných budov cisterciáckého kláštera na Starém Brně. Po 2. světové válce byly kláštery komunistickým režimem chápány jako nepřátelé. Bylo rozhodnuto, že kláštery i řeholní domy budou vyklizeny a řeholníky izolováni, činnost řádů zakázána. Roku 1990 se augustiniáni vrátili do Starobrněnského opatství a jejich činnost byla obnovena. Započaly rozsáhlé opravy klášterního areálu, které trvají dodnes.

4. Divadelní historie lokality
V dějinách brněnského divadla hrála vždy důležitou roli blízkost Vídně, hlavního města monarchie, jednoho z hlavních divadelních center Evropy. Mezi lety 1668 až 1733 tak Brno navštívila řada divadelních společností. K nejvýznamnějším patřila společnost Eggenberských komediantů. Již v roce 1733 byla na Želném (tehdy Horním) trhu, na pozemku nezastavěného východního křídla městské tvrze, na náklady obce vybudována samostatná budova městského divadla. Na tomto rozhodnutí měl důležitý podíl italský impresário Angelo Mingotti, který v Brně právě účinkoval se svou operní společností a provoz divadla v listopadu 1733 zahájil. Divadlo neslo v době svého působení (1733-1870) řadu různých pojmenování: Theater in der Taffeln (Divadlo V taverne), Opernhaus, Schauspielhaus, podniky Königlich-Städtisches Nationaltheater, apod. Důležitě postavení v kulturním životě Brna měla také jezuitská kolej založená roku 1572, kde studenti v rámci výuky pěstovali školní divadlo předváděné před veřejností. Vedle produkce profesionálních komediantů tak tvořilo jezuitské divadlo významnou položku v divadelních dějinách Brna. Další brněnské historické divadelní budovy byly: Novorené divadlo v zimní jízdárně v Jezuitské ulici (1870), Prozatímní divadlo na Želném náměstí (1882-1919, 1938-1944), adlo na Malinovského náměstí (1918/19, 1938-1944). V současnosti hraje v Brně Národní divadlo (Janáčekovo divadlo, Mahenovo divadlo, Reduta).